

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜKETİCİ HUKUKUNDA TAKSİTLE SATIŞLAR

Veysi PEKACAR

ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üye Doruk UTKU

İSTANBUL-2019

ÖZET

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan “ Tüketici Hukukunda Taksitle Satışlar ” adlı çalışmada taksitli satışlar tüketici hukuku açısından ele alınmıştır. Taksitli satışlar tüketici mevzuatı kapsamında incelenmiş uygulamada ortaya çıkabilecek hukuki sorunların değerlendirmesi yapılmıştır. Tez üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak taksitle satış sözleşmesi ele alınmış tanımı, hukukî ve unsurları incelenmiştir. Bu kapsamda tüketici hukukunda taksitle satış sözleşmesini düzenleyen hükümler ve bu hükümlerin uygulama alanı hakkında bilgi verilmiştir. Tüketici hukuku kapsamında taksitle satışları incelediğimiz bu çalışmamızda İkinci bölümde gerek tabi olduğu şartlar gerekse unsurları açısından farklılıklar taşıması bakımından ön ödemeli satış sözleşmelerinin ayrı olarak genel hatlarıyla incelenmesi yapılmıştır. Üçüncü bölümde taksitle satış sözleşmesi ve ön ödemeli satış sözleşmesinin karşılaştırması yapılmış ve her iki sözleşmede uygulanacak ortak hükümler ele alınmıştır.

Anhtar sözcükler: tüketici hukukunda taksitle satış, taksitle satış,ön ödemeli satış,ön ödemeli taksitle satış sözleşmesi, ön ödemeli satış sözleşmesi

ABSTRACT

In the study titled “Sales in Installments in Consumer Law” prepared as a thesis, where installment sales are handled in terms of Consumer Law. Installment sales were examined within the scope of consumer legislation and evaluated the legal problems that may arise in implementation. This thesis consists of three main sections. In the first section, the definition of sales contract in installments, where legal aspects and elements were examined. In this context, the provisions regulating the sales contract in installments in consumer law and the application area of these provisions are given. In the second part of this study, in which we examined installment sales under consumer law, the pre-paid sales contracts were examined separately in terms of the differences in terms of the conditions and elements to which they are subject. In the third part, a comparison of the sales contract and the prepayment contract was made in installments and common terms to be applied in both contracts were discussed.

Key words: Consumer Law, installment sales, installment sales, prepaid sales, installment sales contract is prepaid, The Prepaid Sales Contract

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	vi
TÜKETİCİ HUKUKUNDA TAKSİTLE SATIŞ	1
GİRİŞ	1
§1. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ	5
A. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE UNSURLARI.....	5
I. Taksitle Satış Sözleşmesinin Tanımı ve Hukuki Niteliği	5
II. Taksitle Satış Sözleşmesinin Unsurları	7
a. Sözleşme Konusunun Belirli Bir Mal veya Hizmeten Oluşması	7
b. b.Sözleşme Bedelinin Birden Çok Vadeler şeklinde ve Parça Parça Ödenmesinin Kararlaştırılmış Olması	9
c. Tüketicinin Taksitleri Ödemesinden Önce Satıcının Malı Teslim Etmesi veya Hizmeti İfa Etmesi.....	11
d. Sözleşmede Zorunlu Bilgilerin Bulunması	14
e. Kanuni Mümesilin Rızası	15
B. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ÖZELİKLERİ	17
I. Taksitle Satış Sözleşmesi Rızai Bir Sözleşme Niteliğindedir	17
II. Taksitle Satış Sözleşmesi Tam Olarak İki Tarafada Borç Yükleyen Bir Sözleşmedir	17
III. Taksitle Satış Sözleşmesi Mülkiyet Devir Borcu Doğuran Bir Sözleşme Niteliğindedir	18
C. TÜKETİCİ HUKUKUNDA TAKSİTLE SATIM SÖZLEŞMESİNİ DÜZENLEYEN HÜKÜMLER VE BU HÜKÜMLERİN UYGULAMA ALANI.....	18
I. Genel Olarak.....	18

II.	Kişi Açısından Uygulanma Sahası	18
III.	Zaman Bakımından Uygulama Alanı	21
D.	TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ VE ŞEKİL EKSİKLİĞİNİN SONUÇLARI	22
I.	Taksitle Satış sözleşmesinin şekli.....	22
II.	Taksitle Satış Sözleşmesinde Şekil Şartı Eksikliğinin Sonuçları	23
III.	Taksitle Satış sözleşmesinde Şekil Şartı Eksikliğini Öne Sürmenin Hakkın Kötüye Kullanılması Olarak Kabul Edildiği Durumlar	25
E.	TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN İÇERİK BAKIMINDAN TABİ OLDUĞU HÜKÜMLER	25
I.	Taksitle Satış Sözleşmesinin Üst Süre Sınırı.....	25
II.	Taksitle Satış Sözleşmesinde Erken Ödeme İndirimi Yapılması Zorunluluğu	26
III.	Taksitle satış sözleşmesinde Tüketicinin Taksit Ödemelerinde Temerrüdünün Şartları ve Sonuçları	28
a.	Genel Olarak.....	28
b.	Taksit ile Satış Sözleşmelerinde Kıymetli Evrak Niteliğinde Tanzim Edilecek Senetlerin Her Taksit Ödemesi İçin Ayrı Ayrı Bir Şekilde ve Ancak Nama Yazılı Bir Şekilde Düzenlenebilmesi Düzenlemesi	29
c.	Taksitle Satış Sözleşmelerinde Muacceliyet Kaydı ve Şartları	31
d.	Tüketicinin Temerrüde Düşmesi Halinde Hâkimin Müdahalesi	36
F.	TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	37
I.	Genel olarak.....	37
II.	Satıcı veya sağlayıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı	37
III.	Tüketicinin Cayma Hakkı.....	41
IV.	Taksitle Satış Sözleşmesinin Satılanın Zaptı Nedeniyle Sona Ermesi	45
G.	YETKİLİ VE GÖREVLİ MAHKEME.....	49
§2.	ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIM SÖZLEŞMELERİ	54
A.	GENEL OLARAK	54

B. ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE UNSURLARI	55
I.Ön Ödemeli Satış Sözleşmesinin Tanımı	55
II. Ön Ödemeli Satış Sözleşmesinin Unsurları.....	56
a. Satış Bedelinin Parça Parça Ödenmesinin Kararlaştırılmış Olması	56
b. Bedelin Tamamen Ödenmesinden Sonra Satılanın Alıcıya Devredileceğinin Kararlaştırılmış Olması	57
c. Satış Konusunun Taşınır Mal veya Haklar Olması	57
d. Yazılı Şekilde yapılması	58
C. ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNDE TÜKETİCİNİN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	61
I. Geri Alma ve Cayma Hakkı	61
II. Ödemelerin Bankaya Yatırılması Zorunluluğu	62
III. Satış Bedelinin Tamamını ödeyerek Malın devrini isteme hakkı.....	63
IV. Satış Bedelini Belirleme Hakkı	64
V. Ön Ödemelerin Sona Ermesine İlişkin Hüküm	65
VI. Ön Ödemede Temerrüde Düşülmesi	65
VII. Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesinde Zapta Karşı Sorumluluk	67
D. ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ	67
I. Genel olarak.....	67
II. Alıcının Geri Alma Hakkını Kullanması.....	67
III. Alıcının Cayma Hakkını Kullanması Hâlinde.....	68
IV. Satıcının Cayma Hakkını Kullanması Hâlinde.....	70
§3. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI, HER İKİ SÖZLEŞMEDE UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER	71
A. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	72

B. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNDE UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER	73
I. Yasal temsilcinin rızası.....	73
II. Sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurması	74
III. Geri alma açıklaması	74
IV. Alıcının defileri.....	74
V. Satıcının alacağıнын devri	75
VI. Hâkim tarafından sağlanan ödeme kolaylıkları	75
VII. Yetkili, görevli mahkeme ve tahkime ilişkin hükümler	75
SONUÇ:	77
KAYNAKÇA	80

KISALTMALAR

BK	818 sayılı Borçlar kanunu
C	Cilt
E	Esas
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
m.	Madde
S.	Sayfa
sk	Sayı Kanun
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TKHK	Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun
TTK	Türk Ticaret Kanunu
vb.	ve benzeri
vs.	ve saire

TÜKETİCİ HUKUKUNDA TAKSİTLE SATIŞ

GİRİŞ

4077 sayılı kanunun gelişen teknoloji ve yeni ortaya çıkan tüketici işlemleri bakımından daha karmaşık problemlerin ortaya çıkması ile yetersiz hale gelmesi üzerine bu problemlerin giderilmesi ve tüketicinin daha etkili bir surette korunabilmesi için çalışma başlatılmış ve 6502 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun yürürlüğe sokulmuştur. Kanunun yürürlüğü bir süre ertelenmiş ve 4077 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 28.05.2014'te yürürlükten kaldırılmıştır.

Taksitle satış ile ilgili düzenlemeler de 6502 sayılı numaralı TKHK'nin 17-21. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Taksit ile satışların daha iyi anlaşılabilmesi için konunun 28.05.2014 öncesi işlemler için geçerli olamaya devam eden 4077 sayılı TKHK ve tüketici hukukunun kaynakları arasında bulunan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile birlikte ele alınması gerekmektedir. Öncelikle genel olarak taksit ile satış sözleşmesinin tanımlanarak, hukuksal niteliği ve unsurlarının borçlar hukuku açısından incelenmesi, sonrasında tüketici hukuku açısından özel olarak irdelenmesi gerekmektedir. Taksitle satış sözleşmesi, satış bedelinin parçalar halinde ödendiği bir satış türüdür. Ülkemizdeki ekonomik koşullar dikkate alındığında çoğu tüketicinin peşin ödeme imkânına sahip olmadığı alışverişlerde bedelin taksitlendirilmesi suretiyle ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri elde etme yoluna gittikleri bilinmektedir. İlk taksitle satış sözleşmesi örnekleri, 1807 yıllarında mobilya satışları nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'nde görülmüştür. ¹ Türkiye'de taksitli satışların önem kazanması 1960'li yıllarda olmuştur. İlk olarak dayanıklı tüketim malzemelerindeki arzın önemli ölçüde artması nedeniyle ve bu arzın tüketici kitleleri için daha ulaşılabilir hale getirilmesi için güncel hale gelen taksitli satışlarla ilgili olarak kanun ve yönetmeliklerde herhangi bir düzenleme ve hükmün bulunmaması nedeniyle ve ileride muhtemel bir üzücü

¹ ÜNLÜTEPE, M.; Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Taksitle Satım Sözleşmesi, İstanbul, 2011, s. 17.

durumun ortaya ıkmmasını temin amacıyla derhal bir düzenleme yoluna gidilmesi konusundaki düşünceler yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle 1969 yılından itibaren Beş Yıllık Kalkınma Planları ile yıllık programlar ve icra planında taksitli satışlar konusu yer almıştır.²

Taksitle satış sözleşmeleri geçmiş dönemlerde gerek alıcı gerek satıcı bakımından pek çok sakıncayı beraberinde getirmiş olmasına rağmen son yıllarda kredi kartı kullanımının yaygınlaşması ile neredeyse gündelik alışverişlerin tamamında uygulama alanı bulmaya başlamıştır. Taksitle satımlar tüketicilere, peşin para ile alamayacakları malları almak olanağı vermeleri, onları zorunlu tasarrufa yöneltmeleri ve bu suretle sürümün ve üretimin de artmasını sağlamaları bakımından yararlıdır. Bununla birlikte, onları gelirlerinden fazla harcamaya yöneltmeleri ve taksitleri ödeyemeyince g duruma düşürmeleri bakımından sakıncalıdırlar.³ Taksitle satış sözleşmesinin uygulama alanın bu kadar genişlemiş olması pek çok hukuki sorunun doğmasına sebep olmuştur. Ekonomik anlamda güçlü olan satıcılar karşısında tüketicileri koruyucu mahiyette emredici yasal düzenlemelerin yapılmasını gerekmiştir.

Taksitle satış sözleşmeleri son yıllarda yasama ve uygulama bakımından sayısız problemin doğmasına yol açmıştır. Bu problemler birçok ülkede konun özel bir kanunla düzenlenmesine; diğer bazı ülkelerde ise, mevcut hükümlerin yeniden gözden geçirilmesine sebep olmuştur.⁴

Ülkemizde Taksitle satışlara ilişkin uzun süre kısıtlamalar uygulanmış ve işlemler Merkez Bankası Kanunu çerçevesinde 4 ile 40. maddeleri arasındaki düzenlemeler esas alınarak yürütülmüştür. Bu maddeler çerçevesinde bu süre zarfında Merkez bankası taksit ile satışların usul ve esaslarını belirlemede yetkili olmuş çıkardığı tebliğler ile taksit ile satışlarla ilgili ön ödeme, vadeli satış, taksit miktarı, uygulanacak faiz oranı vs. hususlarda uygulama esasları

² ÖZVERİM. F, Merkez Bankasının Taksitli Satışlar zerindeki Rolü, düzenlemeler ve tüketiciler kredileri, Taksitli Satışlar Finansman Ortaklılıkları Ve Tüketiciler Kredileri İstanbul Ticaret Odası yayın no: 1988-5, İstanbul, 1988,S.15

³ ZUNALLI E. S. , Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 25048. Cilt: 6,sayı: 1, 2004, s.113

⁴ AKÜNAL, Teoman, “Mukayeseli hukukta taksitle satım sözleşmelerinde alıcıyı korumaya yönelen tedbirler”, İ.. Hukuk Fakültesi Mukayeseli Hukuk Araştırmalı Dergisi s.80, İstanbul, 1972

belirlenmiştir. Daha sonra 1980 sonrasındaki zamanlar da bu zorunlu düzenlemelere son verilmiş taksit ile her türlü satışa ilişkin kısıtlamalara son verilmiştir.⁵

Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda taksitle satış işlemleri madde 222 ve madde 224 arasında üç madde de düzenlenmişti zamanla bu düzenlemeler oldukça yetersiz kalmıştır. Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunumuzun alındığı kaynak ise 1880 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu'nun 1911 tarihinde değişikliğe uğrayan metnidir. Mehaz kanunda 22 Mart 1962 yılında yapılan değişiklik ile taksitli satışlarla ilgili hükümlere 18 bent eklenmiştir. Bu şekilde taksitli satışlar günün ihtiyaçlarına uygun bir yasal düzenlemeye kavuşturulurken, tarafların, yani ‘‘tüketici’’ ile ‘‘ satıcının’’ bir denge içerisinde korunmasına özen gösterilmiştir.⁶

1995 yılında yürürlüğe giren 4077 sayı numaralı kanun ve 6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunu ile boşluk önemli ölçüde giderilmiş 253 ila 263. maddeleri arasında taksitle satış konusu oldukça kapsamlı bir biçimde düzenlenmiştir. 6098 sayılı kanun genel nitelikte olmasına rağmen yeni tarihli olduğu için öncelikli uygulama alanı bulmuş ve 4077 sayı numaralı kanunla bazı çelişkili durumlar oluşmuştur. Bu durum 6502 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile son bulmuştur.

4077 sayı numaralı TKHK 6/A maddesinde düzenleme altına alınan taksit ile satış sözleşmesi, 6502 sayı numaralı TKHK 17.-21. maddeleri ile düzenlenme altına alınmıştır. 4077 sayılı yasa tüketicinin korunması açısından oldukça sınırlı düzenlemeler içermekteydi 6502 sayılı TKHK daha kapsamlı ve koruyucu hükümler getirmiştir. Gerek 4077 sayılı gerekse 6502 sayılı kanunun temel amacı adlarında da anlaşılacağı üzer satıcıya karşı zayıf konumda olan tüketicinin korunmasıdır.

Bu kapsamda çeşitli sözleşme türlerinde tüketicilere cayma imkânı verilmesi, sözleşmelerin geçersizliklerinin tüketicilerin zararına olacak şekilde kullanılmaması, tüketicilerin direnimi durumunda satıcıların veya sağlayıcıların yasal olanaklarını kullanabilmeleri için tüketicilere tanınmaları gereken yasal süreler kanunların amacını ortaya

⁵ Baykan R, Türkiye'de Tüketicinin Korunması tedbirleri Öneriler Ve Ekonomik Etkileri, İstanbul Ticaret Odası Yayın no: 1996-23,Nisan 1996 S.147

⁶ SOLAKOĞLU C., Taksitli Satışlarda Bugünkü Düzen ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Taksitli Satışlar Finansman Ortaklıkları Ve Tüketici Kredile İstanbul ticaret odası yayın no: 1988-5, İstanbul, 1988 S.5

koymaktadır. 6502 sayılı yasanın taksitle satış sözleşmesi açısından önceki düzenlemelerden farklı olarak getirdiği en önemli yenilik taksit ile satış sözleşmelerinde, ürünün önce teslim edilmesi, taksit ödenmelerinin ise sonra başlaması kuralının yumuşatılmış olmasıdır. Bedelin parça parça ödendiği taksitli işlemin varlığı yeterli görülmekte ve bu halde satıcı ve alıcı arasındaki muameleye taksit ile satış sözleşmelerinde uygulanan esaslar uygulanmaktadır.

Türk borçlar kanunun taksitle satış sözleşmesine ilişkin maddeleri incelendiğinde, alıcıların peşin ödeme yapması ve ön ödeme yapmada direnimlerinin neticelerine ilişkin düzenlenmeler, sınırlı ehliyetlilerin taraf oldukları taksit ile satışlarda kanuni mümessilin rızasına ilişkin hükümler, taksitlerin ifası ile ilgili sözleşme süresinin düzenlenmiş olması, alıcıların değiş tokuş, trampa haklarından vazgeçemeyeceğine ilişkin hüküm, alacak hakkının devredilmesi durumunda alıcıların defiyeye ilişkin yetkilerinin sınırlandırılmayacağı ve tamamen vazgeçemeyeceğinin düzenlenmiş olması, yargıca sözleşmelerde araya girme yetkisinin tanınması gibi hususlar bakımından borçlar kanunda alıcıyı korumaya ilişkin düzenlemeler tüketicinin korunması hakkındaki kanundaki tüketiciyi koruyan düzenlemelerden daha kapsamlıdır.

6502 sayılı TKHK'nin 83/1. Maddesinde de düzenlendiği gibi, sonra yürürlüğe giren özel kanun olan TKHK'de taksitle satış sözleşmesine ilişkin düzenleme bulunmayan hallerde, TBK'nin taksitle satış sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

§1. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ

A. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE UNSURLARI

I. Taksitle Satış Sözleşmesinin Tanımı ve Hukuki Niteliği

Taksit ile satış sözleşmesi tanımlanırken malın teslimi veya hizmetin ifasının ne zaman yapıldığı değil tüketicinin ödeme şekli önem kazanmaktadır.⁷ Önemli olan sadece tüketicinin ödeme şeklinin taksitli olmasıdır.⁸

4077 sayılı kanunda taksit ile satış sözleşmesi; satım karşılığının en az iki taksit şeklinde ödeneceği, ürün veya görülecek hizmetin, sözleşmenin yapıldığı zamanda teslim veya yerine getirildiği satış çeşidi olarak tanımlanmıştır.

6098 sayılı TBK’de , “Taksitle satış, satıcının, satılan taşınırı alıcıya satış bedelinin ödenmesinden önce teslim etmeyi, alıcının da satış bedelini kısım kısım ödemeyi üstlendikleri satışır” şeklinde tanımlanmıştır.

6502 sayılı TKHK’nin 17-1 maddesinde ise taksit ile satış sözleşmesi, “satıcı veya sağlayıcının malın teslimi veya hizmetin ifasını üstlendiği, tüketicinin de bedeli kısım kısım ödediği sözleşme” şeklinde tarif edilmiştir.

4077 sayı numaralı TKHK’de yapılan bu tanımlamada taksit sayısı iki olarak tanımlanmıştır, ancak sonraki kanunlar olan TBK ve 6502 sayılı TKHK’de bu husus açıkça ifade edilmemiştir. TBK 253/3. Maddesinde taksitle satış sözleşmesinin içeriği düzenlenmiştir. Bu madde düzenlemesinde “ ikiden az olmamak üzere taksit...”ifadesi yer almakla birlikte taksitle satışın tanımının yapıldığı maddede bu ifade açıkça yer almamıştır.

⁷ AYDOĞDU M, Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara 2015,s.230

⁸ KARA. İ,Tüketici Hukuku, Ankara,2015 s.852

6502 ve 6098 sayılı kanunlarda bu şekilde bir ifadeye yer verilmemiş olması eksiklik teşkil etmektedir ⁹.

Aynı zamanda 4077 sayılı yasa 6/A-1 maddesindeki “malın veya hizmetin sözleşmenin düzenlendiği anda teslim veya ifa edildiği satım” ifadesi, her zaman içim, sözleşme yapıldığı zaman mal verilmesi veya hizmetin yerine getirilmesi zorunlu koşul teşkil etmediğinden yerinde bir düzenleme değildi.¹⁰ 6502 sayılı TKHK’de ise böyle bir ifade yer almamıştır. Kanun bu şekildeki düzenlemesi isabetli olmuştur.

Taksit ile satış, satış karşılığının asgari olarak iki taksit halinde verildiği, mal veya hizmetin sözleşme yapıldığı zamanda verildiği veya yerine getirildiği satışır ¹¹ şeklindeki tanım doktrinde genel kabul görmüş tanımdır.

6502 sayılı TKHK 17-1 maddesinde yapılan tanımlama ve madde 21-1 bir arada ele alındığında, taksit ile satış sözleşmelerinde temel unsurun satış karşılığının parça parça ödemesi olduğu anlaşılmaktadır. 6502 sayılı TKHK madde 17-1 düzenlemesinde, karşılığın taksitli olarak ifa edilmesi yeter şart olarak kabul edilmiş, karşılık ödenmeden ürünün devri veya hizmetin yerine getirilmesi şeklinde bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanun bu düzenlemeler yönünden 4077 sayı numaralı ve 6098 sayı numaralı kanunlardan farklılık arz etmektedir. TKHK 17. maddesi ve 21-1 maddesi gereğince, satım konusu ürünün devri veya hizmetin yerine getirilmesi öncesinde veya sonrasında karşılığın parça parça verilmesinin herhangi bir önemi yoktur. Bu yönüyle, ürünün karşı tarafa verilmesi veya hizmetin yerine getirilmesinin sözleşme karşılığının ödenmesi veya taksitlerin ödenmesinin daha önce yerine getirilmesi 6502 sayı numaralı TKHK yönünden temel bir şart değildir. Bir tarafın tüketici olduğu ve yapılan hukuki işlemin kısım kısım ödeme şeklinde düzenlendiği işlemler, 6502 sayılı TKHK 21. madde 1. kısımda düzenlenen nitelikleri bulundurması şartıyla satış konusu ürünün teslim zamanının veya hizmetin yerine getirilmesi zamanının bir önemi yoktur. Satış konusu ürünün karşı tarafa devri veya hizmetin yerine getirilmesi parça parça yapılan ifalar sonrasında yapılsa bile 6502 sayılı TKHK kapsamında taksitli satış sözleşmesi olarak kabul edilecektir.

⁹ GÜMÜŞ, M. A. Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt-I. 3. Bası. İstanbul, 2013

¹⁰ ASLAN, İ. Yılmaz, En Son Değişiklikler ve Yargıtay Kararları Işığında Tüketici Hukuku, 3. Baskı, Bursa: Ekim, 2006, s. 336

¹¹ TANDOĞAN, H. Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt: I/1. İstanbul, 2008 s301-Kemale A. , Sosyal Bilimler Dergisi ,(5), 2, 2012, 88-102

Doktrinde baskın görüş taksitle satış sözleşmesinin, satış sözleşmesinin ve bununda alt dalı niteliğinde olan veresiye satışın yani kredili satışın bir türü olduğu yönündedir.¹²

II. Taksitle Satış Sözleşmesinin Unsurları

6502 sayılı TKHK m. 17/1 maddesinde de, taksit ile satış sözleşmesinin unsurları; sözleşme konusu belli bir mal veya hak olması, sözleşme karşılığının birden fazla vadeli olacak şekilde parça parça ifasının düzenlenmesi ve tüketici-alıcının taksit ödemeye başlamasından önce satıcı-sağlayıcının ürünü devretmesi veya yerine getirilecek hizmeti yapması olarak tanımlanmıştır. Yapılan düzenlemede öngörülen unsurlarla kanun koyucu tüketiciyi korumayı amaçlamıştır.¹³

a. Sözleşme Konusunun Belirli Bir Mal veya Hizmetten Oluşması

6098 sayılı Türk borçlar kanunu kapsamında yapılacak olan taksitle satış sözleşmeleri için, madde 253-1 düzenlemesinde bulunan taşınır ifadesi nedeniyle, taksit ile satış sözleşmeleri sadece taşınır mal veya haklar konusunda yapılabilecektir. Taşınmaz mallar için, satış bedeli belli vadelere bölünerek parça parça ödenmesi kararlaştırılmış olsa dahi taksit ile satış sözleşmelerine ilişkin 6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunun düzenlemelerinin uygulanma kapsamında yer almayacaktır.¹⁴

6098 sayı numaralı TBK madde. 209-1 maddesinde taşınır satışı şu şekilde tanımlanmıştır; Türk Medeni Kanunu gereğince taşınmaz olarak kabul edilenler dışında olan ve diğer kanunlarda da taşınır olarak tanımlanan şeylerin satışidir. Türk Medeni Kanunu m. 762’de ise şu tanım yer almaktadır; Taşınır mülkiyetinin konusu, özellikleri itibarıyla taşınmaya müsait maddi şeyler ile edinilmeye müsait olan ve taşınmaz mülkiyetinin de kapsamına girmeyen doğal güçlerdir.

¹² KORUCU Y. ,Türk Borçlar Kanununa Göre Taksitle Satım Ve Ön Ödemeli Taksitle Satım Sözleşmeleri, Erzincan 2012 S.12

¹³ KARA. İ. s.853

¹⁴ TANDOĞAN, H. ,301

Yargıtay içtihatlarıyla taşınır hükmünde olduğu kabul görmüş olan ¹⁵, tapuda kayıtları bulunmayan taşınmazlar için taksit ile satış sözleşmesi yapılmasının herhangi bir sakıncası yoktur.¹⁶ Tapuda kayıdı bulunmayan taşınmaz mallar içinde 6502 sayılı TKHK çerçevesinde taksit ile satış sözleşmesi yapılması imkân dahilindedir. Taşınır malların ise, 6502 sayılı TKHK çerçevesinde taksit ile satış sözleşmesine konu edilmeleri için yasal bir sınırlama yoktur. Bilgisayar programları, kaset, CD ve başkaca ses veya görüntü içeren araçların satışı taşınır mal satışı olarak kabul edildiğinden 6502 sayılı TKHK kapsamındadır.¹⁷

Yargıtay'da verdiği bazı kararlarında, tatil, konut amaçlı kullanılan gayrimenkullere yönelik taksit ile satışların 4077 sayı numaralı TKHK çerçevesinde ele alındığı görülmektedir.¹⁸

6502 sayı numaralı TKHK 40 ve 46. maddeleri arasındaki maddelerde ön ödemeli konut satışına ilişkin sözleşmelerin düzenlendiği görülmektedir. Kanunda ön ödemeli konut satış sözleşmeleri şu şekilde tanımlanmıştır; Tüketicinin konut amaçlı kullanmak üzere bir taşınmazın satış bedelini taşınmaz tesliminden önce peşin olarak veya parça parça ödediği, satıcının da satış bedelinin tamamının veya bir kısmının ödenmesinden sonra taşınmazın tüketiciye devir veya teslimi yükümlülüğü altına girdiği sözleşmedir. Tatil amaçlı olarak kullanılan taşınmazlarda bu çerçevede ele alınabilir. Bu kapsamda tatil amaçlı taşınmazların, ön ödemeli konut satış sözleşmesine konu olması mümkündür.

6502 sayı numaralı TKHK madde 3/1- 1. 'de tüketici işlemi, "mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem" olarak ifade edilmiştir. Bu düzenleme çerçevesinde eser sözleşmesinin tüketici işleminin konusu olup olamayacağı yönündeki

¹⁵ "Yargıtay HGK, T. 11.3.1964, E. 1964/5-3, K. 1964/184" KARAHASAN. M. R. Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 1. Cilt. İstanbul, 2002 s. 628.

¹⁶ AKİPEK, Ş. ,Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi. , Ankara, 1999 s. 163-164

¹⁷ ZEVLİLER/AYDOĞDU, Tüketicinin Korunması Hukuku Ankara, 2013 s. 92.

¹⁸ Hukuk Genel Kurulu 05.10.2005 gün ve 2005/14-490 E. 563 K., 14.12.2005 gün ve 2005/13-637 E. 731 K., 15.11.2006 gün ve 2006/13-644 E. 2006/707, 31.01.2007 gün ve 2007/13-60 E. 45 K (yayınlanmamıştır)

"Kanunun uygulanabilmesi için bu taşınmazların satıcısının ticari veya mesleki faaliyeti kapsamında bu malı sunuyor olması ve alıcının da bunları konut amacıyla satın alması gerekli ve yeterlidir. Kanunda konutun tamamlanmış olup olmadığı yönünden bir ayırıma gidilmemiştir; konut amaçlı taşınmaz mal ifadesiyle kullanım amacının konut olması yeterli bulunmuştur." Yargıtay HGK, E. 2007/13-100, K. 2007/100, T. 7.3.2007.

tartışma da son bulmuştur. Tüketicinin bedelini taksitler halinde ödemiş olduğu eser konulu satış sözleşmelerine de 6502 sayılı TKHK taksit ile satış sözleşmelerine ilişkin maddeleri uygulanacaktır.

b. Sözleşme Bedelinin Birden Çok Vadeler Şeklinde ve Parça Parça Ödenmesinin Kararlaştırılmış Olması

4077 sayı numaralı TKHK m. 6 A-1, TBK'nin 253-1, 6502 sayı numaralı TKHK m. 17/1 maddelerinde, satış bedelinin parça parça ödenmesinin üstlenilmesi düzenlenmiş ve bu şekilde unsur olarak kabul edilmiştir. Taksit ile satış sözleşmesini başka sözleşmelerden ayırt eden temel unsurlar sözleşme konusu ürünün karşı tarafa devri veya hizmetin yerine getirilmesi değildir. Temel nitelik sözleşme konusu bedelinin parça parça karşı tarafa ödenmesidir.

Sözleşme ile kararlaştırılan bedelinin parça parça ödemesi, Türk borçlar kanunu 84. madde anlamında kısmi ifa niteliğinde değildir.¹⁹ Kısmi ifadan bahsedilebilmesi için belirlenmiş ve vadesi gelmiş olan bütün bir borcun bir kısmının ifa edilmesi gerekir. Taksit ile satış sözleşmelerinde ise bir edimin, tamamının bir kısmının ifası değil; bir bütün olarak bir borcun ifasıdır. Her ödeme tek başına bir alacağın konusunu oluşturmakta, borçlunun, her ödeme için kararlaştırılan miktarın tamamını ifa etmesi gerekmektedir.²⁰ Yani her taksit ödemesi müstakil bir alacak konusu olup her taksit ödemesinde kararlaştırılmış ödeme açısından borç sona ermiş olmaktadır.

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi taksitle satış sözleşmesinden bahsedilebilmesi için sözleşmede en az iki taksitin kararlaştırılmış olması gerekir.²¹ Yukarıda ifade ettiğimiz gibi Taksitle satış sözleşmelerinin tanımının yapıldığı 4077 sayı numaralı TKHK madde 6 A-1 maddesinde, sözleşme bedelinin “en az iki taksitte ödendiği” ifadesi kullanılmış ise de gerek 6502 sayı numaralı TKHK madde 17/1’de ve Türk Borçlar Kanunu m. 253/1’de “en az iki taksit” ifadesi yer almamaktadır. 6502 sayılı kanun yeni tarihli olmasına rağmen taksitlerin en az kaç tane olacağını düzenlememiştir.²²

¹⁹ OZANOĞLU H. , Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi, Ankara 1999 s. 65

²⁰ OZANOĞLU, s. 66

²¹ TANDOĞAN, s 301

²² KARA. İ. ,2015 s.856

Yazılı sözleşmelerde bulunması gerekli içeriğin düzenlenmiş olduğu TBK'nın 253-3/7 maddesinde, "ikiden az olmamak üzere taksit sayısı" ifadesi yer almış bu şekilde dolaylı da olsa en az iki taksitin mevcut olması gerektiği düzenlenmiştir.

6502 sayılı TKHK m. 17 hükmünde açıkça düzenlenmemiş olmasına rağmen 6502 sayılı TKHK'ya göre taksit ile satış sözleşmesinden bahsedilebilmesi için asgari iki taksitin kararlaştırılması zorunlu unsurdur. Bu sonuç madde gerekçesinden de açıkça anlaşılmaktadır. Vadeler arası sürelerin eşit olması zorunlu unsur olmadığı gibi taksit miktarlarının da eşit miktar da olması zorunlu değildir.²³ Sonuç olarak ödemelerin tüketicilerce parça parça yerine getirilmesi yeterlidir.

6502 sayılı kanun m. 21/1 fıkrası kapsamında taksit ile satış sözleşmeleri açısından, satış konusu ürünün karşı tarafa teslimi veya hizmetin yerine getirilmesinden önce gerçekleşen ödemelerin ön ödeme vasfı da olup olmadığının tespiti önem arz etmektedir. 6502 sayılı TKHK'ya göre satış konusu ürünün karşı tarafa teslimi veya hizmetin yerine getirilmesinden önce gerçekleştirilen ödemeler de taksit ödemesi niteliğinde kabul edilir. Bu çerçevede 6098 sayılı TBK'nin peşinat ödenmesine ilişkin madde 256, ön ödemede direnime ilişkin TBK 259/1 ve 260/2 maddeleri 6502 sayı numaralı TKHK içeriğindeki taksit ile satış sözleşmeleri açısından uygulanamayacaktır.

Gerek 4077 sayı numaralı TKHK'de gerekse 6502 sayı numaralı TKHK'de taksitler için sayı sınırlaması söz konusu değildir. Ancak 6098 sayı numaralı TBK'nin madde 256/1 uyarınca alıcının, satış bedelinin ön ödemeden geri kalan tutarını sözleşmenin kurulmasından itibaren üç yıl zarfında ödemesi gerekmektedir.²⁴ Bu şekilde sözleşme süreleri için üst bir sınır ortaya konmuştur. 6502 sayı numaralı TKHK'nin özel kanun niteliğinde olması genel nitelikli olan 6098 sayı numaralı TBK'dan sonra yürürlüğe girmiş olması ve 83. maddesinde düzenlendiği gibi, 6502 sayı numaralı TKHK'de düzenleme olmayan hallerde genel düzenlemelerin uygulama alanı bulacak olması sebebiyle, sözleşme süresinin düzenlenmiş olduğu 6098 sayılı TBK 256/1 madde hükmü, 6502 sayılı TKHK kapsamında olan taksit ile

²³ OZANOĞLU, s. 57,

YAVUZ C.-ÖZEN B. Borçlar Hukuku Dersleri(Özel Hükümler). İstanbul. 2006. S.117

KARAHASAN M.R. Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler,4. Cilt, Ankara,1992 S.267

ZEVKLİLER A.-AYDOĞDU M.-PETEK H.,Özel Borç İlişkileri, Ankara,1998, S.72

²⁴ KARA. İ, s.844

satış sözleşmeleri için de uygulanacaktır. Bu nedenle TKHK kapsamına giren taksit ile satış sözleşmeleri açısından da taksitlerin sözleşme kurulma anından itibaren üç yıl zarfında tamamlanması gerekecektir.

c. Tüketicinin Taksitleri Ödemesinden Önce Satıcının Malı Teslim Etmesi veya Hizmeti İfa Etmesi

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi taksit ile satış sözleşmelerinin ortaya çıkış nedeni, alıcıların gelir seviyelerinin gereksinim duydukları ürün ve hizmeti peşin almak için yeterli seviyede olmaması nedeniyle, mal veya hizmetin bedelini parça parça taksitler halinde ödeyerek mal veya hizmetten hemen faydalanabilmesi imkânı sağlamasıdır. Bu çerçevede sözleşme kapsamında teslim edilecek mal veya verilecek hizmetin, bedelinin taksitlerinin ödenmesinden önce, alıcılara verilmesi veya hizmetlerin gerçekleştirilmesi taksit ile satış sözleşmesinin asıl amacıdır.

6502 sayılı TKHK bakımından, sözleşme karşılığı bedelin taksitler şeklinde ödendiği ancak, sözleşme konusu ürünün teslimi veya hizmetin gerçekleştirilmesinin taksitlerin bitmesinden sonra gerçekleştiği durumlarda da taksitle satış sözleşmesi söz konusu olmaz.²⁵ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta hizmetin ifasından önce taksit ödemesinin başlaması durumunda taksitle satış sözleşmesi olmayacağı yönünde karar vermiştir. “Dava, nişan organizasyonunun iptali nedeniyle davalıya verilen bono dolayısıyla borçlu olmadığına tespiti istemine ilişkindir. Mahkemece, taraflar arasındaki sözleşmenin taksitli satış şeklinde gerçekleştiği, 4077 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 6 A maddesi uyarınca taksit ile satış halinde sözleşmeden müstakil bir şekilde kıymetli evrak vasfına sahip evrak tanzim edilecekse, evrakın yalnız nama yazılı şekilde tanzim edileceği, tersi durumda geçersiz kabul edilmesi gerektiği, dava konusu bononun da emre yazılı şekilde düzenlenmiş olması nedeniyle geçersiz olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki; taraflar arasında taksitli satış bulunmamaktadır. Zira taksitli satıştan söz edilebilmesi için 4077 sayılı Kanunun 6 A maddesi uyarınca satış bedelinin asgari iki taksit halinde yerine getirilmesi koşulunun yanında mal veya görülecek hizmetin sözleşme düzenlenme anında teslim veya gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Taraflar arasındaki

²⁵İNCEOĞLU, M. Taksitle Satımlarda Tüketicinin Korunması. İstanbul, 1998, s. 2
YAVUZ C.-ÖZEN B s.117
KARAHASAN M.R. S.270

31.01.2013 tarihli sözleşme ile nişan organizasyonunun 08.06.2013 tarihinde yapılacağını kararlaştırılması karşısında hizmetin sözleşmenin düzenlendiği anda ifa edilmesi söz konusu olmadığından taksitli satış hükümlerinin uygulanmasına olanak yoktur.”²⁶ Yargıtay’ın istikrarlı uygulaması taksiti satıştan söz edilebilmesi için taksitlerin ödenmesinden önce malın teslim edilmesi gerektiği yönündedir.²⁷

Bu şekilde, taksit ile satış sözleşmesi değil, ön ödemeli taksit ile satış sözleşmesinden bahsedilebilir. Ön ödemeli taksit ile satış sözleşmesi de aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alınacağı üzere kısmi ödemeli bir satış çeşididir. Ancak parça parça yapılan ödemeler ve ifalar, ürünün alıcıya verilmesinden veya hizmetin yerine getirilmesinden önce bitirilir.

Mal teslimi veya hizmetin yerine getirilmesinden önce yerine getirilen ödemeler taksit niteliğinde kabul edilmez bu şekildeki ödemeler peşinat olarak kabul edilir. Yapılacak peşinat ödemelerinin süresi ve miktarının, tüm sözleşme karşılığına nispeten daha fazla olması durumunda, nasıl bir yol izleneceğinin tespit edilmesi ehemmiyetlidir. Sözleşmenin kuruluşundan sonra sözleşme konusunun teslimini veya hizmet ifasına kadar belirlenen zamanın uzun tutulması, taksit ile satış sözleşmelerinde, karşılığı daha sonrasında ödeyecek olan tüketicinin, ürün veya hizmetten derhal yararlanması amacının yerine gayesine uygun olmayacaktır.

²⁶ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/25089 E.N 2015/20936 K.N (yayınlanmamıştır)

²⁷ “Davacı, davalı şirketten 10.04.2010 tarihli taksitli satış sözleşmesi ile mobilya satın aldığını, 36 adet senet imzaladığını, ancak daha sonra 19.04.2010 tarihinde noterden ihtarname göndererek sözleşmeyi feshedip malları almaktan caydığını bildirdiğini, malları teslim almamış olması nedeniyle ve sözleşmede yasaya göre bulunması gereken şartlarda bulunmadığından satış sözleşmesinin geçersiz olduğunu, davalının da malları teslim etmeyerek buna rıza gösterdiğini ileri sürerek sözleşmenin ve verilen senetlerin iptali ile davalıya borçlu olmadığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Davalı, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, taraflar arasında akdedilen taksitli satış sözleşmesinin geçerli olup cayma halinde %25 oranında cezai şart belirlendiği, malların niteliği ve davacıya özel olarak üretilmediği belirtilerek BK’nun 161/1 maddesi uyarınca cezai şarttan %80 oranında indirim ile 567,50 TL cezai şart bedeli ödendiğinde sözleşmenin cayma nedeniyle iptaline, davacının sözleşme nedeniyle borçlu olmadığına tespitine ve senetlerin davacıya iadesine karar verilmiş; hüküm, taraflarca temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalının bütün temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2-4077 Sayılı TKHK.nun 6/A maddesinde ‘taksitle satış’ düzenlenmiş, buna göre taksitle satış, satım bedelinin en az iki taksitle ödendiği ve malın veya hizmetin sözleşmenin düzenlendiği anda teslim veya ifa edildiği satım türü olarak belirlenmiştir. Somut olayda da taraflar arasında taksitle satım sözleşmesi düzenlenmiş, ancak sözleşmenin düzenlendiği anda teslim olgusu gerçekleşmemiştir. Davacı-alıcının malları almakta temerrüde düştüğü de söylenemez. Öyle olunca, yasanın aradığı sözleşmenin düzenlendiği anda teslim yâda hizmetin ifası koşulu gerçekleşmediğinden taraflarca akdedilen sözleşme bu manada geçersizdir. Mahkemece, davanın tamamen kabulüne karar verilmesi gerekirken aksine düşünce ile yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2012/2208 E.N 2012/10144 K.N(Yayınlanmamıştır)

4077 sayı numaralı TKHK m. 7’de, kampanyalı satışları, gazete, radyo, televizyon ilanı vb. yollarla tüketiciye duyurularak düzenlenen kampanyalara katılımcı kabul edilmesi ve malın veya hizmetin daha sonra teslim veya ifa edilmesi suretiyle yapılan satışlar olarak tanımlanmaktaydı.²⁸ Bu kapsamda 4077 sayı numaralı TKHK’nin 7.maddesi son bölümünde de kampanyalı satış sözleşmelerinin taksitler halinde yapılması durumunda, bu kanun taksit ile satış sözleşmelerine ilişkin 6/A maddesinin uygulama alanı bulacağı düzenlenmiştir.

6502 sayılı TKHK’de doğrudan ön ödeme ile taksitli satışları konu alan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Süreli yayın yapan kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen promosyon (özendirme) uygulamaları ise 6502 sayılı TKHK m. 53 maddesinde düzenlenmiştir. 6502 sayılı TKHK 40- ve 46. maddeler arasında ön ödeme ile konut satışı sözleşmesine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler çerçevesinde ön ödemeli konut satışı sözleşmesi, konut amaçlı olarak kullanılmak üzere alınan taşınmazların satış karşılığının peşin olarak veya kısımlar şeklinde, taşınmazın teslim tarihinden evvel verildiği sözleşme olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede tüketicinin satış karşılığını taksitli olarak veya bir kerede peşinen ödemesi arasında bir fark bulunmadığı ve aynı düzenlemelerin kapsamında yer aldığı anlaşılmaktadır.

6502 sayı numaralı TKHK m. 21/1’de “ tüketici, taşınır bir malın satış bedelini önceden kısmı kısmı ödemeyi, satıcının da bedelin tamamen ödenmesinden sonra satılanı tüketiciye teslim etmeyi üstlendiği ve ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan sözleşmeler hakkında Türk borçlar kanunu ön ödemeli taksitle satış sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanır” hükmü mevcuttur. Bu düzenleme ışığında ön ödemeli satışlarda ödeme süresinin bir seneden fazla yâda süresi belirli değilse bu tür sözleşmeler için Türk borçlar kanunun ön ödeme ile taksitli satışa ilişkin hükümleri uygulanacaktır²⁹.

Türk borçlar kanunun bu kapsamda uygulanacak hükmü olan 264/1 maddesinde “ Ön ödeme ile taksitli satışlar, alıcının taşınır bir malın satış bedelini daha önce ve parça parça olarak ödemeyi, satıcının ise bedelin tamamının ödenmesi yapıldıktan sonra satış konusu malın alıcıya devrini üstlendiği satış türüdür” şeklinde tanımlanmıştır. Ön ödeme ile taksitle satış sözleşmelerine ilişkin olarak Türk borçlar kanunu 266. Maddesinde “Alıcı tüm satış bedelini ifa ettikten sonra, her zaman için malın kendisine devrini isteyebilir. Satıcı malı

²⁸ OZANOĞLU, s. 159.

²⁹ KARA. İ, s.846

başkasından sağlayacak ise alıcı, bunun için kendisine uygun bir süre vermek zorundadır. Satıcının malı alıcıya devredebilmesi için, taksitle satışa ilişkin koşullara uyulması gerekir” düzenlemesi yer almaktadır. Bununla bağlantılı olarak Türk borçlar kanunu 267. maddesinde ödeme zamanı bir yıldan daha uzun süreli veya süresi belirli olmayan sözleşmeler için satış bedelinin, satılanın devri anında tamamen ödenmiş olması gerekir şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

Tüm bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere Türk borçlar kanunu ve 4077 sayılı TKHK’nın paralel düzenlemelerle taksitle satış sözleşmelerine ilişkin olarak malın teslim edilmesinden evvel yapılacak tüm ödemeler taksit ödemesi olarak kabul edilmemekte malın tesliminden sonra yapılan kısmi ödemeler taksit ödemesi şeklinde kabul edilmekte ve taksitle satıştan bahsedebilmek için malın tesliminden sonra en az iki taksitin olması şart olarak öngörülmektedir.

d. Sözleşmede Zorunlu Bilgilerin Bulunması

Sözleşmede bulunması gerekli diğer bir unsur 6502 sayılı yasa 21. madde hükmüne göre çıkarılan 14.01.2015 tarihli ve 2923 sayılı Taksitle satışlar hakkındaki yönetmelikte gösterilen zorunlu içeriği taşımasıdır.³⁰

Bu içerik 14.01.2015 tarihli ve 2923 sayılı yönetmeliğin 6. maddesinde düzenlenmiştir buna göre;

Taksitle satış sözleşmelerinde aşağıda sıralanan bilgilerin bulunması zorunluluğu bulunmaktadır.

a) Tüketicilerin ad ve soyaları, iletişim bilgileri.

b) Satıcı veya sağlayıcıların, kiralayanların ad, unvan, açık adres bilgileri, telefon numaraları ve diğer iletişim bilgileri.

c) Sözleşmelerin düzenlenme tarihi.

³⁰ KARA. İ, s.855

- ç) Satış konusu ürün veya yerine getirilecek hizmetin devir veya yerine getirilme tarihi.
- d) Sözleşme konusu mal veya yerine getirilecek hizmet.
- e) Sözleşme konusu ürün veya hizmetin bütün vergiler dahil Türk Lirası olarak peşin olarak satış fiyatı.
- f) Sözleşme konusu ürün veya yerine getirilecek hizmetin bütün vergiler dahil olmak üzere Türk Lirası ile taksitle satış fiyatı.
- g) Tüketicinin vazgeçme hakkı bulunduğu ve bu hakkın hangi süre içinde ve ne şekilde kullanılabileceği.
- ğ) Taraflar arasındaki sözleşmeye ilişkin ödeme planı.
- h) Tüketicinin erken ödeme hakkı ile satıcı veya sağlayıcı faiz veya komisyon alınmışsa, ödenen miktar nispetinde faiz ve komisyon indirim talep etme hakkı bulunduğuna yönelik bilgilendirme.
- ı) Faiz oranı, faizin hesaplandığı yıllık oran ve sözleşmede düzenlenen faiz miktarının yüzde otuz fazlasının üstünde olmayacak şekilde gecikme faizinin miktarı.
- i) Tüketicinin temerrüdünün hukuksal sonuçlarının ne olacağı.
- j) Tüketicinin uyuşmazlık ile ilgili müracaatlarını tüketici mahkemesi ya da tüketici hakem heyetine yapabileceğine ilişkin bilgilendirme.

e. Kanuni Müessilin Rızası

6098 sayı numaralı TBK m. 254’de “Ayırt etme gücüne sahip bir küçük veya kısıtlı tarafından yapılmış olan taksitle satış sözleşmesinin geçerliliği, yasal temsilcinin yazılı rızasına bağlıdır. Bu durumda rızanın, en geç sözleşmenin kurulduğu anda verilmiş olması gerekir.” hükmü yer almaktadır. 4077 sayı numaralı TKHK ve 6502 sayı numaralı TKHK Sınırlı ehliyetsizler tarafından kurulacak taksit ile satış sözleşmeleri açısından kanuni mümessilin rızasına ilişkin herhangi bir hüküm mevcut değildir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 6502 sayı numaralı TKHK m 83 ile bu kanunda düzenleme bulunmadığı zaman genel hükümlerin uygulanacağına ilişkin düzenleme getirilmiştir. Bu madde gereği Sınırlı ehliyetsizler tarafından kurulacak taksitle satım sözleşmesi açısından yasal temsilcinin rızasına ilişkin olarak 6098 sayılı TBK’nin 254. maddesi hükmü tüketici işlemleri açısından da uygulama alanı bulacaktır. Buna göre;

1. Kanuni temsilci rızasını yazılı olarak bildirmelidir. Bu yazılı rıza bildirimi en geç sözleşme kurulduğu anda verilmelidir. Yazılı muvafakat-izin en geç sözleşme kurulurken verilmelidir aksi durumda sözleşme kesin bir şekilde hükümsüz sayılacaktır. ³¹ Ancak, kaynak İsviçre Borçlar Kanunu yürürlükten kaldırılan 226b/I maddesinde eşin onayına ilişkin düzenlemesi 6098 sayı numaralı Türk Borçlar kanununa alınmamıştır.³²
2. Medeni Kanun 16. maddesinde sınırlı ehliyetsizlere ilişkin genel düzenlemeden farklı bir şekilde taksit ile satış sözleşmesi, kanuni temsilcinin onayı ile geçerli hale gelmeyecektir. Bu şekilde genel düzenlemeden farklı olan bu düzenleme çerçevesinde icazetin sözleşmenin geçerli hale gelmesine herhangi bir etkisi olmayacaktır. ³³

³¹ Yılmaz C. , 6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi, Prof. Dr. Cevdet YAVUZ’a Armağan, İstanbul, 2011, s 457

³² Yılmaz C. S 457

³³ Yılmaz C. S 458,

B. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ÖZELİKLERİ

I. Taksitle Satış Sözleşmesi Rızai Bir Sözleşme Niteliğindedir

Taksitle satım sözleşmeleri, rızai niteliğe sahip sözleşmelerdir. Sözleşmenin kuruluşu ve sonuç meydana getirmesi için tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının yeterli olduğu sözleşme türüne, rızai sözleşme denir.³⁴ Rızai sözleşmeler, tarafların birbirine uygun irade açıklamaları ile meydana gelirler yani başkaca bir unsurun veya işlemin uygulanmasına gerek yoktur.³⁵

II. Taksitle Satış Sözleşmesinin Tam Olarak İki Tarafa da Borç Yükleyen Bir Sözleşmedir

Taksitle satış sözleşmeleri her iki tarafa da tam olarak borç yükleyen sözleşmelerdir. Her iki tarafı ve tam olarak karşılıklı bir şekilde borç altına sokan sözleşmeler, her iki tarafı da karşılıklı bir şekilde edim yükümlülüğü altına sokan ve bu edimlerin değiş-tokuş edilmesini içeren sözleşme türleridir.³⁶ Taksitle satış sözleşmesinde iki tarafta karşılıklı olarak alacaklı ve borçlu durumundadır. Taksitle satış sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir mübadele sözleşmesi niteliğindedir.³⁷

³⁴ EREN, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümleri, Yetkin Yayınları, 14. Basım, Ankara, 2012,s. 222

³⁵ OZANOĞLU s.57

³⁶ EREN F. , s.211- ANTALYA G., 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümleri,C. 1, İstanbul, 2012, s. 153- OĞUZMAN K./ ÖZ T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, 10. Basım, İstanbul,2012, s. 46;

³⁷ OZANOĞLU s.55

III. Taksitle Satış Sözleşmesi Mülkiyet Devir Borcu Doğuran Bir Sözleşme Niteliğindedir

Taksitle satış sözleşmesi ile satıcı taraf, alıcı tarafa satış konusu malın mülkiyetini devretme borcu altına girmektedir. Malın mülkiyeti genel olarak teslim ile alıcıya geçecektir. Ancak satış konusu malın niteliğine göre teslim olmaksızın da mülkiyetin geçeceği durumlar olabilir.

C. TÜKETİCİ HUKUKUNDA TAKSİTLE SATIM SÖZLEŞMESİNİ DÜZENLEYEN HÜKÜMLER VE BU HÜKÜMLERİN UYGULAMA ALANI

I. Genel Olarak

Genel kanun yürürlüğe girdikten sonra yürürlüğe yeni özel kanun girerse, artık yeni özel kanunun uygulanması gerekmektedir ancak daha eski tarihli ve genel nitelikli olan kanun yeni tarihli ve özel nitelikli kanunda düzenleme bulunmadığı zaman uygulanmaya devam eder. Bu genel ilke çerçevesinde 6502 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun, genel kanun niteliği taşıyan, Türk borçlar kanundan daha sonraki bir tarihte uygulamaya girmiş olan ve özel niteliğe sahip bir kanun olduğu için 6502 sayılı TKHK kapsamına giren taksit ile satış sözleşmeleri için öncelikli bir şekilde uygulama alanı bulacaktır. 6502 sayılı TKHK’de düzenleme olmayan hallerde 6098 sayılı numaralı Türk Borçlar Kanunun taksit ile satış sözleşmelerine ilişkin düzenlemeleri uygulama alanı bulacaktır.

II. Kişi Açısından Uygulanma Sahası

6502 sayı numaralı TKHK madde 2 ‘de bu kanunun her çeşit tüketici işlemleri ile tüketicilere özgü olan uygulamaları kapsayacağı düzenlenmiştir. 4077 sayı numaralı önceki kanunun 2. maddesinde ise bu düzenleme “ ... her türlü tüketici işlemini” şeklinde yer almıştı. Yani kanunun eski halinde tüketiciye yönelik uygulamalar kapsamın içinde ifade edilmemişti. Kişi bakımından uygulamayı tespit etmek için öncelikle tüketici, tüketici işlemi gibi kavramların tanımının yapılması gerekmektedir.

Tüketicinin tanımı 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun tanımlar başlıklı 3. maddesinin k fıkrasında Tüketiciyi ticari veya mesleki amaçlar dışında hareket eden gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlamıştır.

Tüketici işlemi ise 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 3. maddesi 1 fıkrasında, Mal ya da hizmet alanlarında kamu tüzel kişilerini de içine alacak şekilde ticari ya da mesleki saiklerle hareket eden ya da onun namına veya hesabına hareket eden gerçek veya tüzel şahıslar ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeleri de içine alan her türlü sözleşme ve hukuki işlem şeklinde tarif edilmiştir.

Kanunda bu şekilde mevcut olan iki tanımdan yola çıkarak tüketici, tüketim işlemini gerçekleştiren kişidir denilebilir. Bu kapsamda tüketici sıfatı ile bir işlemin yapıldığını kabul edebilmemiz için ticaret veya meslek faaliyeti kapsamı dışındaki bir gaye ile gerçekleştirilmesi gerekir. Yani tüketicinin bir başkasına satma amacı ile hareket etmemesi gerekir.³⁸ Bir ürün bir üçüncü kişiye satmak amacı ile alınmış ise artık bir tüketici işleminden söz edilmesi mümkün değildir.

Bu kapsamda irdelenmesi gereken diğer bir konu gerçek kişi tacir ve tüzel kişilerin tüketici sayılıp sayılamayacağı konusudur. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 12’de tacir ticari bir işletmeyi kısmen de olsa kendi namına işleten kişi olarak tanımlanmıştır. Aynı kanun m. 19/1’de ise tacirlerin tüm borçlarının ticari olmasının esas olduğu düzenlenmiştir. Buna da gerçek kişi tacirin, bir işlem yaptığında bu işlemin ticari işletmesi için yapıldığını karşı yana açık olarak iletmediği veya nitelik olarak bu işin ticari olarak kabul edilmesine durumun olanaklı olmaması durumunda borcun adi borç sayılacağı şeklinde istisna

³⁸ AYDOĞDU M, s.59

getirilmiştir. İşte bu düzenleme ile tanımlanan karineye uygulamada “ticari iş karinesi” denmektedir.

Tüzel kişi tacirin ticari olmayan işi olup olmayacağı konusu tartışmalı olmakla birlikte ticari nitelikteki iş karinesi çerçevesinde tüzel kişi tacirlerin ticari olmayan işlerinin olamayacağı ve tüm işlemlerinin ticari iş kabul edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Mantıken tüzel kişi tacirin şahsı ihtiyaçları olamayacaktır ve yaptığı tüm işlemler zorunlu olarak ticari işletmesi ile ilgili olacaktır. Kanımızca 6502 sayılı TKHK 3. madde 1. fıkrasında kast edilen tüzel kişi ticari işletme işletmeyen dernek ve vakıflardır. Hedeflediği gayeye varma saiki ile ticari bir işletme işleten dernekler ve vakıfların ise tacir sayılması gerekmektedir.

Yargıtay uygulaması da tüzel kişi tacirlerin ticari olmayan işlemleri olamayacağı yönündedir. Hukuk genel kurulu önüne taşınan ilk derece mahkemesi kararında tüzel kişi tacirin ticari olmayan işi olamayacağı yönünde karar verilmiştir.³⁹ Kararın dairede bozulması üzerine ilk derece mahkemesi direnme kararı vermiş ve dava genel kurul önüne gelmiştir. Hukuk genel kurulu kararında özetle limited şirketin tüketici kredisi adı altında kullandığı kredinin tüketici kredisi olarak adlandırılmasına rağmen tüketici işlemi olarak kabul edilemeyeceği tüzel kişi tacirin ticari olmayan işlemi olamayacağı yönünde karar vermiştir.⁴⁰

³⁹ Hukuk genel kurulu kararına konu olan ilk derece mahkemesi kararının gerekçesinde özetle “Gerçekten de bu konuda doktrinde tam bir uyuşma bulunduğu gibi Yargıtay uygulamalarında da aynı şeyin söz konusu olduğu görülmektedir. Nitekim yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 11.10.2000 tarihli ve 2000/1255 Esas, 2000/1249 Karar sayılı kararda bu yöndedir. Adı geçen karar incelendiği zaman, tüketici bir malı veya hizmeti şahsi bir amaçla satın alan ve sonuç olarak kullanan veya tüketen gerçek ve tüzel kişi şeklinde tanımlanarak Avrupa Topluluğu Komisyonu tarifi ile paralel bir tanımlama yapıldığı ve bunun Roma Sözleşmesi'nin 5/1 md dayanarak belirlendiği görülmektedir. Tüketici olarak kabul edilecek kişilerin mal veya hizmetleri ticari faaliyetleri haricinde özel olarak kullanma veya tüketme amacı ile istemeleri gerekmektedir. Malı veya hizmeti özellikle şahsi kullanım veya yararlanmanın asıl amaç olması nihai yararlanmak olarak kabul edilmelidir. Tarifler ile belirlenen özel amaç ticari olmayan amaç ile kastedilen ise, kişinin ticareti veya yürüttüğü meslek ile ilgisi olmayan gaye olarak yorumlanmalıdır. TTK'nın 18/1 md ticari şirketler amacına varmak için ticari işletme işletmelerinden dolayı tacir sayılmalarını getirmiştir. Somut olayda ise davacı şirket yasanın bu md anlamında Hukuk Genel Kurulu kararında belirtildiği üzere ticari amaçlı bir işletme olsa bile Türk Ticaret Kanunu 18. Madde 1 fıkrası uyarınca kanun gereği tacir sayılmalıdır. Doğrudan doğruya ticari bir gaye ile veya işletme iç ihtiyaçları kapsamında olup olmadığına bakılmadan tüm hukuki faaliyetleri ticari iş kabul edilip özel hayatına yönelik bir işlem olması mümkün olamayacaktır. Konu davada davacı şirketin aldığı binek aracının yukarıdaki Hukuk Genel Kurulu kararı ışığı altında ticari amaç dışında kullanıldığının veya kullanılacağıının söylenmesi olanaklı değildir. Bu aracın mutlak suretle ticari amaç açısından kullanıldığının kabulü gerekmektedir.”(Yayınlanmamıştır)

⁴⁰ Özetle “Davacı olan Limited bir Şirket tacir olup, tüzel kişilik için ticari işletmede kullanılmak üzere araç satın almış; bedeli ödemek için kredi kullanılmıştır. Davacı tüketici olarak kabul edilemeyeceği gibi yaptığı işlemde tüketici işlemi değildir ve kullandığı kredinin de tüketici kredisi olduğunu kabulü mümkün değildir.

Bu kapsamda taksitle satım sözleşmelerinde malı alan veya hizmetten faydalanan kişinin tüketici olması gerektiği, satıcının ise devamlı bir şekilde ticaret veya meslek faaliyetleri çerçevesinde gelir elde etmek gayesi ile sözleşmelere konu mal veya hizmetleri, bedel mukabilinde tüketicilere sunan ve bu işi meslek edinen kişiler olması gerekmektedir. Bu çerçevedeki taksitle satış sözleşmelerinde 6502 sayılı TKHK uygulanacaktır.

III. Zaman Bakımından Uygulama Alanı

Zaman bakımından uygulanmanın düzenlendiği 6502 sayılı TKHK yürürlüğünün düzenlediği geçici 1/2. Maddesi hükmünde 6502 sayı numaralı kanunun yürürlük tarihinden önce gerçekleşen tüketicilere ilişkin işlemlere, bu işlemlerin hukuki açıdan bağlayıcılığına ve sonuçlarına bu işlemler hangi kanunun yürürlük zamanında gerçekleştirilmiş ise kural olarak o kanun hükümleri uygulanacaktır düzenlemesi mevcuttur. Yine aynı düzenlemede kanunun yürürlük tarihinden önce yapılan ve hali hazırda geçerliği devam eden sözleşmeler için bu kanuna aykırı hükümlerin yürürlük tarihinden itibaren uygulanmayacağı düzenleme altına alınmıştır.

4077 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun taksitle satışların düzenlendiği 6/A maddesi 06.03.2003 yürürlüğe girmiştir. Türk borçlar kanunu 04.02.2011 yılında yürürlüğe girmekle yeni tarihli kanun olması hasebiyle 4077 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun taksitle satışa ilişkin 6/A maddesinin Türk borçlar kanununa aykırı olan hükümlerini ilga edilmiştir. 04.02.2011 tarihinden önce 4077 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun taksitle satışa ilişkin 6/A maddesi uygulama alanı bulacak, 04.02.2011 tarihinden sonra taksit ile satış sözleşmelerinin kuruluşu ve

Şüphesiz ki, özel amaç ile satın almalara uygulanan 4822 sayılı Kanun ile değişik 4077 sayılı TKHK'nın, tacir olan davacı şirketin işletmesi kapsamı dahilinde almış olduğu araç için kullanılan bu kredi yönünden uygulanması mümkün olmadığı gibi krediye konu otomobilin, ticari nitelikte olup olmadığıda da sonucu değiştirmez.

Her ne kadar taraflar arasında yapılan kredi sözleşme "Tüketici Kredisi Sözleşmesi" başlığı ile düzenlenmiş isede 4.6.1958 gün ve 15/6 Sayılı Yargıtay İctihadi birleştirme Kararı ile 1086 sayı numaralı HUMK'nın 75-76 maddeleri gereğince; davada, maddi olayları açıklamak davanın taraflarına, hukuksal nitelendirilmesini yapmak ve uygulanacak yasa hükümlerini belirlemek ve uygulamak hakime ait bir görev olduğuna göre, salt sözleşmede "Tüketici Kredisi" tanımının bulunması ticaret şirketi tarafınca şirket için alınan ve şirket adına tescil edilen araç nedeniyle kullanılan kredinin tüketici kredisi olduğunu kabulüne olanak sağlamaz ve uygulanacak Kanunun tespitinde de esas alınamaz." Şeklinde Yargıtay kararda mevcuttur (Yargıtay H. G. K. 2011/19-500 e.n 2011/550 k.n -Yayınlanmamıştır)

geçerliliği ile ilgili olarak Türk borçlar kanunu hükümleri uygulanacaktır. 6502 sayılı TKHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte ise yukarıda ifade ettiğimiz gibi yeni tarihli özel kanun olduğundan taksitle satışa ilişkin olarak öncelikli uygulama alanı bulacaktır

D. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ VE ŞEKİL EKSİKLİĞİNİN SONUÇLARI

I. Taksitle Satış sözleşmesinin şekli

Türk Borçlar kanunu 12. maddesine göre, her hangi bir sözleşmenin geçerli sayılması, kanun ile açık bir şekilde düzenlemediği sürece herhangi bir şekil şartına bağlı değildir.⁴¹

6502 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 17/3 maddesinde taksit ile satış sözleşmesinin yazılı bir şekilde kurulmadıkça geçerli olmayacağı düzenlemiştir. Bu düzenleme gereğince tüketici işlemi niteliğinde olan taksitle satım sözleşmelerinin nitelikli yazılı biçimde yapılması gerekecektir. Taraflar arasında yapılan taksit ile satış sözleşmelerinin adi yazılı biçimde yapılması yeterli olacaktır. Sözleşmenin resmi biçimde yapılması şart değildir.⁴²

41 Yargıtay hukuk genel kurulu önüne gelen bir uyuşmazlıkta özetle, alacak istemine ilişkin bir davada ilk derece mahkemesi davanın kısmen kabulüne karar vermiş her iki tarafta bu kararı temyiz etmiştir. Özel daire ilk derece mahkemesinin kararını bozmuş ilk derece mahkemesi ise önceki kararda direnmiştir. Direnme kararını ise davacı vekili temyiz etmiştir. Genel kurul bu uyuşmazlığın çözümü için öncelikle sözleşmenin şekil kuralları üzerinde durulması gerektiğinden bahisle hukukumuzda geçerli temel ilkenin şekil serbestisi ilkesi olduğunu kanunda açık bir düzenleme olmadığı sürece şekil serbestisi ilkesinin uygulanacağını ifade etmiş ancak bir takım sözleşmelerin geçerli olması için yasada öngörülen şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Aynı şekilde kanunun herhangi bir şekil şartı öngörmese bile tarafların kendi aralarında yaptıkları sözleşmeleri özel bir şekle tabi tutabileceklerini ifade etmiştir. İlk durumun kanuni zorunlu şekli ikinci durumun ise ikincisinde sözleşmenin taraflarınca kararlaştırılan şekil olduğu ifade edilmiştir.(BK m 16, TBK m 17). Devamla kanunun öngördüğü şekil zorunluğunun ise bazen geçerlilik-sıhhat şartı olduğu buna uyulmadan yapılan sözleşmelerin geçersiz olacağı bu durumda emredici nitelikte olan şekil şartında taraflar öne sürmese bile hakim tarafından reesen yargılamanın her safasında dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Uyuşmazlık konusu olan somut olaya ilişkin tapulu taşınmazın devrine ilişkin sözleşmenin resmi şekilde yapılmasının kanuni açıdan zorunlu şekil şartı olduğu ve bu şekil şartının Türk Medeni Kanunu m. 706; BK. m. 213; TBK. m. 217; Noterlik Kanunu m60/3, Tapu Kanunun m, 216 gereğince geçerlilik şartı olduğu ifade edilmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2014/8 E. 2015/10 K.(Yayınlanmamıştır)

⁴² KARA. İ. s.855

Yazılı şeklin konulmasında amaç zayıf durumda olan tüketiciyi satıcıya karşı korumaktır. Bu nedenle sözleşmenin karşı tarafı olan satıcı yazılı sözleşme olmadığı için geçersizlik iddiasında bulunamaz. Bu sonuç 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 17/3-son maddesinde ki geçerli bir sözleşme yapmayan satıcı veya sağlayıcının, daha sonra bu sözleşmenin geçerli olmadığını tüketici aleyhine olacak şekilde ileri süremeyeceği yönündeki düzenlemesinden çıkarılmaktadır.

4077 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 6-A/2 maddesi ile taksitle satış sözleşmelerinin geçerliliği için yazılı şekil zorunluluğu olduğu yönünde bir düzenleme getirilmişti. 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 17/3. Maddesi ile de taksitle satış sözleşmelerinin yazılı bir biçimde yapılması zorunluluğu aynı şekilde sürdürülmüştür.⁴³ Burada öngörülen yazılı şekil adi yazılı şekildir.⁴⁴

II. Taksitle Satış Sözleşmesinde Şekil Şartı Eksikliğinin Sonuçları

Adi yazılı şekil ve diğer şekil şartları tüketicilere, sözleşmenin yapılmasından evvel bir kez daha düşünme fırsatı verilmesi, girdikleri yükümlülükleri anlamaları için zaman tanınması, sözleşme koşullarına ilişkin sağlıklı bilgilere ulaşmalarının sağlanması ve güçsüz bulunan taraf olan tüketicilerin korunması amacıyla öngörülmektedir.⁴⁵ Yazılı şekil şartının yerine getirilmiş sayılması için ayrıca sözleşme örneğinin her iki tarafın imzasını taşıması gereklidir.⁴⁶

6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 4/1. maddesinde bu kanun ile yazılı bir şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerin ve bilgilendirmelerin asgari on iki punto büyüklükte, açık anlaşılır anlaşılabilir bir dil ile sade ve okunaklı bir biçimde düzenlenmesi gerektiği ve bunların bir nüshasının kâğıt üzerine veya kalıcı veri depolayıcısı ile tüketicilere verilmesi gerektiği düzenleme altına alınmıştır. Aynı madde çerçevesinde

⁴³ KARA. İ, s.854, AYDOĞDU M, s.231

⁴⁴ KARA. İ, s.855

⁴⁵ OZANOĞLU, s. 193

⁴⁶ YILMAZ C. s.453

sözleşmede bulunması gerekli olan unsurlardan bir veya birkaçının olmaması halinde, bu eksikliklerin sözleşmelerin geçerliliğini etkilemeyeceği yönündeki düzenleme gereğince sözleşmenin gerekli şartlarından bir veya bir kaçının yokluğu sözleşmenin geçersizliği sonucunu ortaya çıkarmayacaktır.

6502 sayılı TKHK’de taksitle satım sözleşmenin içeriği açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte 21/2 maddesinde sözleşmelerin zorunlu olan içerikleri, tüketiciler ile satıcılar - sağlayıcıların hak ve yükümlülükleri, cayma hakları, erken ödeme ve diğer hususların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği düzenlenmişti. Bu çerçevede 14.01.2015 tarihli ve 2923 sayılı yönetmelik çıkarılmış ve taksitli satım sözleşmenin içeriği düzenlenmiştir.

Bu durumda şekle aykırı olan, taksitle satış sözleşmesi geçerli olamayacaktır. Ancak 6502 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 17/3 maddesi gereğince, sözleşmeyi geçerli bir biçimde düzenlememiş olan satıcı veya sağlayıcılar, daha sonra bu sözleşmenin geçersiz olduğunu tüketicinin aleyhine bir biçimde ileri süremeyecektir, sözleşmenin geçersizliği sadece tüketici tarafından öne sürülebilecektir.⁴⁷

Taksitle satış sözleşmesinin şekil şartına aykırı yapılması kesin hükümsüzlük sonucunu doğurmayacaktır. Kesin hükümsüzlük durumlarında belli bir süre geçmesi ya da sözleşme taraflarının daha sonra sözleşmeyi onaylamaları ile bu işlem geçerli duruma gelmez. İşlem baştan itibaren geçersizdir ancak işlem tekrar en baştan şekil şartlarına uyularak yapılırsa geçerli bir işlem ortaya çıkacaktır. Kesin hükümsüzlük durumunun mahkeme önünde taraflarca itiraz veya def'i olarak ileri sürülmesi gerekmez mahkemece kendiliğinden göz önünde bulundurulmak zorundadır. Ancak yukarıda ifade ettiğimiz gibi taksitle satış sözleşmesinin şekil şartlarına uygun yapılmamış olması kesin hükümsüzlük durumunu ortaya çıkarmayacaktır. Sözleşmenin yazılı şekil ve diğer şekil şartlarında temel amaç tüketiciyi korumaktır. Şekil şartına aykırılığı bu nedenle sadece tüketici ileri sürebilecektir. Mahkeme önünde bu geçersizlik tüketici tarafından itiraz şeklinde ileri sürülebilir mahkeme geçersizliği tüketici lehine olması şartıyla resen göz önünde bulundurabilir aksi takdirde tüketici tarafından öne sürülmeden resen dikkate alınmaz.

⁴⁷ KARA. İ, s.855 “ Oğuzman, M. Kemal/ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler İstanbul-2009 s120”

III. Taksitle Satış sözleşmesinde Şekil Şartı Eksikliğini Öne Sürmenin Hakkın Kötüye Kullanılması Olarak Kabul Edildiği Durumlar

İrdelenmesi gereken bir diğer konu tüketicinin şekil şartı eksikliği nedeniyle taksitle satış sözleşmesinin geçersizliğini ileri sürmesi durumunun hakkın kötüye kullanımı sayılacağı durumlar olup olmadığı hususudur. Şekil şartına aykırılığı ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması sayılıp sayılmayacağı her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Taraflar arasında yapılan sözleşmede kararlaştırılmış yükümlülüklerin icrası ne kadar fazla gerçekleştirilmiş ise şekil eksikliğini ileri sürmek o nispette hakkı kötüye kullanma olarak kabul edilir.⁴⁸ Bu durumda edimler büyük oranda yerine getirilmiş ve sözleşme sorunsuz bir şekilde sürdürülürken tüketicinin şekil eksikliği sebebiyle sözleşmenin geçerli olmadığını ileri sürmesinin hakkı kötüye kullanma olarak kabul edileceği durumlarda sözleşme geçerli olmaya devam edecektir.

E. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN İÇERİK BAKIMINDAN TABİ OLDUĞU HÜKÜMLER

I. Taksitle Satış Sözleşmesinin Üst Süre Sınırı

6502 Sayılı TKHK’de ve önceki kanun olan 4077 sayılı TKHK’de taksitle satım sözleşmesinin süre sınırına ilişkin açık bir düzenleme mevcut değildir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 83. maddesinde kanunda düzenleme bulunmayan durumlarda genel hükümlerin uygulanacağı yönünde düzenleme getirilmiştir. 6098 sayılı TBK madde 256 alıcının, peşin satış ücretinin en az onda birini en geç teslim anında olacak şekilde peşin olarak, satış bedelinde geri kalan kısmını ise sözleşmenin kuruluşunu takip eden üç yıl içinde ödemekle yükümlü olduğu yönünde düzenleme getirilmiş ve ayrıca bakanlar kuruluna da, satılanın türüne göre peşin

⁴⁸ AKİPEK Ş. , 172

ödeme oranı ile kanuni ödeme müddetlerini yarıya kadar indirebilme ve iki katına kadar çıkartabilme yetkisi verilmiştir. Bu şekilde alıcının peşinattan geriye kalan bedeli sözleşmenin kurulmasından itibaren en geç üç yıl içinde ödemesi gerektiği düzenleme altına alınarak bu şekilde bir üst sınır getirilmiştir. 6502 sayılı TKHK madde 83 gereği bu üst sınır tüketici işlemlerinde de geçerli olacaktır.

II. Taksitle Satış Sözleşmesinde Erken Ödeme İndirimi Yapılması Zorunluluğu

Tüketici taksitle satış sözleşmesini yaptıktan sonra ekonomik durumunun iyileşmesi veya şartların uygun olması durumunda borcun tamamını erken ödemek isteyebilir.⁴⁹ Taksit ile satış sözleşmelerin de tüketici ciddi bir faiz yükümlülüğü altına girmektedir. Bu nedenle tüketicinin eline geçen her para ile taksitli borcunu kapatmak için kullanmaya teşvik edilmesi bir hukuk politikası tercihidir.⁵⁰

Taksit ile satış sözleşmesinde satıcılar satış konusu mal ya da hizmetlerin karşılığına peşin işlemlerindeki gibi derhal kavuşamayacağı için vadeleri de dikkate alarak satış bedelini peşin bedelden daha yüksek olarak belirleyebilmektedir.⁵¹ Tüketicinin taksitli olarak kararlaştırılmış olan satış bedelini erken ödemesi durumunda satıcı veya sağlayıcının haksız bir menfaat elde etmesi söz konusu olacaktır.⁵²

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunda farklı bir yaklaşım söz konusudur bu durumun düzenlendiği 96. maddeye göre sözleşme hükümleri, sözleşme özelliği veya durumdan sözleşme taraflarının aksini amaçladıkları anlaşılmadığı takdirde borçlu, edimini sürenin bitmesinden daha önce yerine getirebilir. Ancak, bu durumda yasa ya da sözleşme veya ticari âdet gerektirmediği durumlarda borçlu, erken ödemede bulunması nedeniyle indirim isteyemez. Bu düzenleme gereği borçlar kanununa göre borçlu vadesinden önce borcunu öderse erken ödeme indirimine hak kazanamaz. Ancak bu hüküm tüketici muamelesi sayılan

⁴⁹ KARA. İ, s.864

⁵⁰ AYDOĞDU M, s.235

⁵¹ OZANOĞLU, s. 222

⁵² ZEVKLİLER/AYDOĞDU, s. 176

taksit ile satış sözleşmelerinde uygulanma alanı bulamayacaktır.⁵³ Tüketici borcunu vadesi dolmadan tümüyle öder ya da vadesi gelmemiş bir ya da birden çok taksit borcunu kapatırsa, satıcı veya sağlayıcıya, faiz veya komisyon ödenmiş ise, ödenen miktara göre faiz veya komisyon indirimi yapılması gerekir. ⁵⁴ Bu indirimin ne şekilde gerçekleştirileceği 14.01.2015 tarihli ve 2923 sayılı yönetmelik 10. maddesinde düzenlenmiştir. Sözleşmeye erken ödeme halinde indirim yapılmayacağına ilişkin konacak olan hükümler 6502 sayılı kanun 20. maddesinin emredici nitelikte olması nedeniyle geçersiz olacaktır.⁵⁵

Tüketici borcun tamamını erken öder ise, ödeme taksit tarihinde yapılıyorsa; vadesi gelen taksit miktarı ile geriye kalan taksit tutarları içindeki anapara borcu ve varsa o tarihe kadar tahsil edilmemiş faiz ve kamusal yükümlülükler tüketiciden tahsil edilir. Tüketici bir ya da birden çok taksiti erken ödüyor ise, erken ödenen taksit miktarı içinde bulunan anapara tutarı üzerinden faiz oranı ve erken ödenen gün sayısı dikkate alınarak bulunacak faiz, faiz üzerinden hesaplanacak kamusal yükümlülükler (vergi, harç vb.) ve komisyon tutarı kadar indirim yapılır.⁵⁶

Bir taksit miktarında daha az olan ödemeleri satıcı ya da sağlayıcı kabul etmek zorunda değildir.⁵⁷ 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 20. maddesinde tüketicinin henüz vadesi dolmamış bir veya birden fazla taksit ödemesi yapabileceği düzenlenmiştir bir taksitten daha az ödeme için ise herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. 6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunu 258. madde de taksit borcunun kambyo senedine bağlanmadığı sürece, alıcının satış bedelinden kalan miktarı her zaman için bir seferde ödeyip borcundan kurtulabileceği. Bu durumlarda da, peşin satış bedeline eklenen bedelin henüz ödenmemiş olan taksitlere isabet eden kısmının, yarısından az olmayacak şekilde ödeme süresinin kısaltılmasına uygun olarak indirileceği düzenleme altına alınmış olmakla birlikte bir veya birden fazla taksitin erken ödenmesi ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

⁵³ KARA. İ, s.865

⁵⁴ AYDOĞDU M, s.235

⁵⁵ AYDOĞDU M, s.235

⁵⁶ KARA. İ, s.865

⁵⁷ ZEVKLİLER/AYDOĞDU, s. 176.

III. Taksitle satış sözleşmesinde Tüketicinin Taksit Ödemelerinde Temerrüdünün Şartları ve Sonuçları

a. Genel Olarak

4077 sayılı TKHK ve 6502 sayılı TKHK’de tüketicinin temerrüdü açıkça düzenleme altına alınmamıştır. Her iki kanunda konunun dolaylı olarak düzenlendiği söylenebilir. 6502 sayılı TKHK 19. maddesinde muacceliyet kaydının şartlarının bu hakkın ancak satıcı ya da sağlayıcıların tüm edimlerini yerine getirmiş olmaları, tüketicilerin ise kalan borçlarının en az onda birine denk gelen ve birbirini takip eden en az iki taksiti ya da bakiye borçlarının en az dörtte birine denk gelen bir taksiti ödeme de direnime düşmesi durumunda kullanılabileceği düzenlenmiştir. Aynı düzenleme de satıcı ya da sağlayıcıların bu haklarını kullanabilmeleri için tüketicilere en az otuz gün süre vermeleri ve muacceliyet ihtarında bulunmaları zorunluğu getirilmiştir. 4077 sayılı TKHK 6-A/5 maddesinde buna paralel düzenlemeler yer almaktaydı.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 259/2 maddesinde ise alıcının taksitleri ödemede temerrüdü halinde satıcıların, muaccel hale gelen taksitleri ya da satış bedelinde geriye kalan miktarın tümünün tek seferde ödenmesini isteyebileceği veya sözleşmeden dönebileceği düzenlenmiştir. Bu durumda satıcının geriye kalan satış bedelinin tümünü talep edebilmesi ya da sözleşmeden dönmesi için, bu hakkını açık bir şekilde saklı tutmasına ve alıcının kararlaştırılmış olan satış bedelinin en az onda birine denk gelen ve birbirine müteakip en az iki taksiti ya da en az dörtte birine denk gelen bir taksiti veyahut en son taksiti ödemede direnime düşmüş olması gerekir. Fakat satıcının dönme nedeniyle talep edebileceği miktar, ödenen taksitlerin tutarına denk ya da daha fazlaysa satıcının sözleşmeden dönmesi mümkün olmayacaktır. Bu düzenleme ile alıcının temerrüdü halinde satıcının seçimlik hakları düzenleme altına alınmıştır.

6502 sayılı TKHK’de tüketicinin temerrüdü halinde satıcı veya sağlayıcının hangi şartlar altında sözleşmeden dönme hakkı olduğu ise düzenleme altına alınmamıştır. 6502 sayılı TKHK madde 83 gereği 6098 sayılı TBK’nin madde 259/2 şartları tüketici işlemlerinde de uygulanacaktır. Ancak tüketici hukukunun genel prensibi olan tüketicinin korunması ilkesi

gereği bu konuda açıklık bırakılması ve konuyla ilgili genel hükümlerin uygulanmak zorunda kalınması kanımızca isabetli olmamıştır.

Bu kapsamda değinilmesi gereken bir diğer konu temerrüt için ihtar gerekip gerekmediği ve tüketicinin ne zaman temerrüde düşmüş sayılacağı hususudur. Kanımızca taksitle satım sözleşmesinde her bir taksitin tarihide belirlenmiş olacağından tüketicinin taksiti belirlenen zamanda ödememesi yeterli olup temerrüt için tüketiciye ayrı bir ihtar çekilmesine gerek yoktur.

b. Taksit ile Satış Sözleşmelerinde Kıymetli Evrak Niteliğinde Tanzim Edilecek Senetlerin Her Taksit Ödemesi İçin Ayrı Ayrı Bir Şekilde ve Ancak Nama Yazılı Bir Şekilde Düzenlenebilmesi Düzenlemesi

4822 Sayılı kanun ile değiştirilmiş olan 4077 Sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 6/A madde ile taksit ile satış işlemlerinde kıymetli evrak niteliğinde tanzim edilecek evrakların, her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı bir şekilde ve ancak nama yazılı olarak tanzim edilebileceği, aksi durumda kambyo senedinin geçersiz olacağı düzenlemesi yer almaktaydı.⁶⁵⁰² sayılı TKHK 4. Maddesi 5.fıkrasında aynı yönde düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre tüketicilerin yaptığı işlemler için kıymetli evrak tanzim edilecek ise bu kıymetli evrak sadece nama yazılı ve her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak bir şekilde senet tanzim edilebilir. Bu düzenleme hükümlerine aykırı olarak tanzim edilen evraklar tüketici açısından geçersiz olacaktır.⁵⁸

Gümrük ve Ticaret Bakanlığın tarafından hazırlanarak 14 Ocak 2015 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 29236 sayılı taksitle satış sözleşmeleri hakkındaki yönetmeliğin kıymetli

⁵⁸ Yargıtay 13. hukuk dairesi önüne gelen bir uyuşmazlıkta özetle ; Yerel mahkeme davacının, iki ayrı sözleşme ile davalıdan ev eşyaları satın aldığı, her sözleşme için bir senet düzenlendiği ve bu senetlerin 6/A maddesine uygun olmadıklarını belirterek, bu senetler için yapılan icra takibinin iptaline karar verilmesini istemiştir. Mahkemece, senetlerin 6/A maddesine uygun olduğu gerekçesiyle, dava reddedilmiştir. Daire ise 4077 sayılı kanun 6/A maddesi ile sözleşmeden ayrı bir şekilde kıymetli evrak tanzim edilecek ise, bu senedin her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde ve sadece nama yazılı olarak düzenlenebileceği aksi durumdan kambyo senedinin geçersiz sayılacağı düzenlemesi gerektiğince, dava konusu senetlerin bu madde hükmüne uygun düzenlenmediğinin kabulü ile bu yönde karar verilmesi gerekirken, mahkemece, davanın reddine karar verilmesin, usul ve yasaya aykırı bularak bozmuştur. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi 2013/2534 E. , 2013/17312 K.(Yayınlanmamıştır)

evrak düzenlenmesi başlıklı 11. Maddesi 1. fıkrasında da tüketicilerin yaptıkları işlemler kapsamında kıymetli evrak düzenlenecekse bu kıymetli evrakın ancak nama yazılı olarak, her bir taksit için taksit miktarını geçmeyecek şekilde ve ayrı ayrı bir şekilde düzenlenmesi gerektiği bu hükümlere aykırı olarak tanzim edilen senetlerin tüketici yönünden geçersiz olacağı düzenleme altına alınmıştır.

Taksit ile satışlarda kıymetli evrak vasfında tanzim edilecek senetler, her taksit için ayrı ayrı bir şekilde ve ancak nama yazılı olarak düzenlenmelidir, aksi durumda bu kambiyo evrakı geçerli olamayacaktır kanımızca bu durum senetteki taahhüdün geçersizliğine ilişkin olup mutlak defi olarak herkese karşı ileri sürülebilmelidir.⁵⁹ Yargıtay'ın istikrar bulmuş uygulamaları da bu çerçevededir.⁶⁰ Zevkliler- Aydoğdu bu geçersizliğin, senet kapsamındaki

⁵⁹ Bu konuda ortaya çıkan bir uyuşmazlıkta ilk derece mahkemesi “ Davacı ile davalı F. Yapı İnş. San .Tic A.Ş arasında 05.11.2010 tarihinde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinde davalı O. F. Hizmetleri A.Ş taraf değildir. Davacı dava konusu edilen, taşınmaz mal satış vaadi sözleşmesine dayalı olarak düzenlenen senetleri davalılardan F. Yapı İnş. San. Ve Tic A.Ş ye vermiştir. Sözleşme bedelinin taksitle ödeneceği kararlaştırılmış ve bu kapsamda dava konusu edilen senet bedelleri davacı tarafından ödenmiştir. Davacı, sözleşmede taraf olmayan davalı O. Faktöring Hizmetleri A.Ş den sözleşmeye dayalı olarak talepte bulunamaz. Davacının taşınmaz mal satış vaadi sözleşmesinde taraf olmayan davalı O. Faktöring Hizmetleri A.Ş aleyhine açtığı davanın husumet yokluğu nedeni ile reddi gerekmektedir” şeklinde karar vererek geçersizliğin üçüncü kişiye karşı ileri sürülemeyeceği yönünde karar vermiştir Yargıtay 13. Dairesi temyiz incelemesinde 2013/18419 esas ve 2014/8183 karar numaralı kararı ile “4822 Sayılı kanun ile değiştirilmiş olan 4077 Sayılı TKHK’nun 6/A maddesinde... çerçevesinde bu dava kapsamında düzenlemiş olan bononun nama yazılı bir şekilde düzenlenmemiş olması nedeni ile geçersiz olduğu bu nedenle davacı tarafından ödenen 49.000 TL’nin sadece davalı F. yapı Şirketinden değil, ödemenin yapıldığı davalı O. şirketinden de tahsiline karar verilmesi gerektiği yerel mahkemenin yanlış değerlendirmede bulunduğu kararının usul ve yasaya ugun olmaması nedeniyle bozulmasına, karar vererek yerel mahkeme kararını bozmuştur.(yayınlanmamıştır)

⁶⁰ 13. Hukuk dairesi bir başka karında özetle 4822 Sayılı kanun ile değiştirilen 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 6/A maddesinde, taksit ile satışlarda kıymetli evrak vasfında tanzim edilecek senetlerin, her bir taksit için ayrı ayrı bir şekilde ve ancak nama yazılı olarak düzenlenmesi gerektiği, aksi durumda kambiyo senedinin geçerli olmayacağı düzenlemesi çerçevesinde incelenen dava kapsamında düzenlenen senetler nama yazılı olmaları nedeni ile geçersiz oldukları, davalı U. F. A.Ş ile D. F. A.Ş kendilerine ciro edilen senetlerde yetkili hamil olduklarından iyi niyetli olup olmadıklarının, kötü niyetli kasıtlı davranıp davranmadıklarının bir önemi olmadığı, mahkemece yanlış değerlendirme ile bu davalılar yönünden yazılı şekilde red kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçesi ile, bozma kararı vermiştir. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/879 E.N ve 2014/17617 K.N (yayınlanmamıştır)

Yine bir başka kararda “Davacı, taşınmaz satışı için haricen sözleşme imzaladığı ve senetler düzenlediği, davalının edimlerini yerine getirmediği, taşınmazın teslim edilmeyeceğinin ortayı çıktığı, sözleşmeyi haklı olarak fesih ettiği, düzenlenen senetlerin TKHK'na aykırı olduğu ve ödediği bedelin iadesi gerektiği iddiasıyla eldeki davayı açmış olup davalılar davanın haksız olduğunu savunmuşlardır. Mahkemece, davacının davalı F. Yapı A. Şirketi ile sözleşme yaptığı, senetlerin ciro edilerek diğer davalılara verildiği ve davalı faktöring şirketlerinin sözleşmeye taraf olmaları nedeniyle aleyhlerine dava açılmayacağı gerekçesi ve husumet yokluğu sebebi ile davayı red etmişti. . 4822 Sayılı kanun ile değiştirilen 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 6/A maddesinde, (...). Davaya konu uyuşmazlıkta her bir taksit için ayrı ayrı kambiyo senedi senet düzenlenmiş ise de bu senetlerde alacaklı olarak "F. Yapı İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş'ye veya emrühavalesine" ibaresi yazılı olup senetlerin nama yazılı olarak düzenlenmediği ve ciro edilerek diğer davalılara devir edildiği anlaşılmaktadır. 4077 Sayı numaralı kanun 6/A maddesi çerçevesinde takibe konu bonolar geçerli olumayıp bu senetlerin ciro yolu ile devir edilmesi mümkün değildir. Geçersiz olan bu senetler davalı F. Yapı A. Şirketi tarafından diğer davalılara ciro edilerek verilmiş olup diğer davalılar sözleşmeye taraf

taahhüdün geçersizliğine ilişkin bir mutlak def'i olduğunu ve herkese karşı ileri sürülebileceğini geçersizliğin kaynağının söz konusu hüküm olduğunu düşünmektedir.⁶¹ Doktrinde bu konuda geçersizliğin nispi nitelikte olduğu ve sadece taraflar arasında ileri sürülebileceği yönünde farklı görüşlerde vardır. Ülgen H./ Helvacı M./ Kendigelen A./ Kaya A. 4077 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 6/A maddesi 3. fıkrasında düzenlenen geçersizliğin, kambiyo senedinin geçersizliği üstünde bir etkisi olmadığı bu hükmün, tüketici senetlerinin geçerliliği ile ilgili olduğunu ve bu hüküme aykırı olarak düzenlenen senetlerin geçersizliği definin sadece temel ilişkinin tarafları arasındaki şahsi def'i oluşturacağını, satış sözleşmesinin tarafları bakımından hüküm ifade etmeye devam edeceğini düşünmektedir. ⁶² Bu görüş kanımızca kanunun tüketicinin korunması yönündeki amacına ve ruhuna uygun değildir.

c. Taksitle Satış Sözleşmelerinde Muacceliyet Kaydı ve Şartları

Tüketicinin taksitle satış sözleşmesinde bir veya birkaç taksiti ödememesi ya da geciktirmesi kendiliğinden satıcı veya sağlayıcıya kalan taksitlerin tamamını talep etme hakkı veremez. Taksitle satış sözleşmelerinde, tüketicinin taksit ödemelerini geciktirmesi veya taksitleri ödememesi durumunda, satıcının henüz vadesi gelmemiş taksitleri talep edebilmesi için kanunda öngörülen koşulların gerçekleşmesi zorunludur.⁶³

Tüketicinin taksitle satış sözleşmesinde bir veya birkaç taksiti ödememesi ya da geciktirmesi halinde satıcı veya sağlayıcının kalan taksitlerin tamamını talep etme hakkı olması için öncelikle taraflar arasındaki sözleşmede bir muacceliyet kaydı olması gerektiği açıktır. Yalnız sözleşmede bu kayda yer verilmesi tek başına yeterli olamayacak ayrıca kanunda aranan koşullarında gerçekleşmesi gerekecektir.

olmasalar da davacının dava açması mümkündür. Davalı faktöring şirketlerine karşı dava açılmasına engel bir husus olmadığı gibi davacının tüm davalılara husumet yöneltebileceği kabul edilmelidir. O halde; mahkemece, dava konusu senetlerin TKHK'na göre geçersiz olduğu ve davalı faktöring şirketlerine karşı dava açılabilirliği kabul edilerek, işin esasına girilip taraf delilleri toplanarak (...) davanın reddi yönünde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.” Şeklinde karar vermiştir. 2014/229 E.N 13972 K.N(Yayınlanmamıştır)

⁶¹ ZEVLİLER/AYDOĞDU, s. 180

⁶² Ülgen H./ Helvacı M./ Kendigelen A./ Kaya A. Kıymetli Evrak Hukuku, Sekizinci Basım, İstanbul 2013. s.130.

⁶³ KARA. İ, s.861

Bu koşullar 6502 sayılı TKHK 19/1 maddesinde dñzenlenmiřtir. Bu maddeye gñre taksit ile satış sñzleřmesinde tñketicici taksitlerini ÷deme hususunda temerrñt ederse, satıcı ya da sağlayıcılar, bakiye borç miktarının tamamının ÷denmesini talep etme haklarını saklı tutmuşlarsa, bu haklarını ancak tñn edimlerini yerine getirmiş olmaları, tñketicinin ise bakiye borcunun en az onda birine denk gelen ve birbirine mñteakip en az iki taksitini ya da borcunun en az dñrtte birine denk gelen bir taksitin ÷deme hususunda temerrñt etmiş olması hallerinde kullanabilirler. Satıcı ya da sağlayıcıların bu haklarını kullanabilmeleri için tñketicilere en az otuz gñnlñk bir sñre verip muacceliyet ihtarı yapmaları da zorunludur.

Buna gñre muacceliyet kaydının geçerli olması için ÷ncelikle satıcı veya sağlayıcının tñm edimlerini yerine getirmiş olması gerekmektedir. Bunun dışında tñketicici de kalan borç miktarının en az onda birine karşılık gelen ve birbirini izleyen en az iki taksit veya borç miktarının en az dñrtte birine karşılık gelen bir taksiti ÷demede temerrñt etmelidir. Son olarak satıcı veya sağlayıcının bu hakkı kullanabilmesi için tñketiciciye muacceliyet ihtarı ile birlikte en az 30 gñnlñk sñre tanınması gerekir. Ayrıca tñketicinin ÷deyeceği bedel hesap edilirken, muaccel kılınan taksit tutarından faiz, komisyon ve benzeri masraflar çıkarılacaktır.⁶⁴

6502 sayı numaralı TKHK'ya gñre tñketicinin taksit ÷demelerinde temerrñdñ nedeniyle, satıcı ya da sağlayıcıların, muacceliyet hakkını kullanabilmesi için:

1. ÷ncelikle Satıcının veya sağlayıcının bu hakkını saklı tutmuş olması gerekmektedir. Sñz konusu kayıt sñzleřmede açık olarak kararlaştırılmış olmalıdır.⁶⁵
2. Satıcının veya sağlayıcının ÷zerine dñřen bñtñn edimlerini ifa etmiş olması gerekmektedir.
3. Muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında faiz, komisyon ve benzeri masraflar ise dikkate alınmadan hesaplama yapmak suretiyle tñketicinin kalan borcun

⁶⁴ AYDOğDU M, s.235

⁶⁵ İNCEOğLU, s. 41.

en az onda birini oluşturan ve birbirini izleyen en az iki taksiti veya en az dörtte birini oluşturan bir taksiti ödemede temerrüde düşmesi gerekmektedir.⁶⁶

4. Son olarak da satıcı ya da sağlayıcıların tüketicilere asgari otuz gün müddet verip muacceliyet ihtarında bulunması gerekmektedir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 6098 sayılı TBK'nin madde 259/2 maddesinde alıcının temerrüdü durumunda satıcının seçimlik hakları düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi 6502 sayılı TKHK'de ve 6098 TBK'de satıcının temerrüde ilişkin haklarını kullanması farklı şartlara tabi tutulmuştur. 6502 sayılı TKHK'deki düzenleme 6098 sayılı TBK'deki düzenleme ile kıyasla tüketicinin lehinedir. Bu nedenle bu konuya ilişkin 6098 sayılı TBK'deki düzenleme tüketici muamelelerinde uygulama alanı bulamayacaktır.

6098 sayılı TBK 259. madde 2. ve 3. fıkralarına göre alıcılar taksitleri ödeme hususunda temerrütte bulunursa satıcılar, vadesi gelmiş olan taksit ya da geriye kalan satış bedelinin tümünün bir defada ödenmesini talep edebilir veya sözleşmeden rücu edebilir. Satıcının

⁶⁶ “Davacı, 24.8.2005 tarihinde satın aldığı mobilyalarda esaslı eksik ve çiziklerin olduğunu, davalının gidereceğini bildirmesine rağmen ayıpları gidermediğini, ilk taksiti ödediğini, davalının eksiklikleri gidermemesi üzerine sonraki taksiti ödemediğini, davalının muaccel oldu diye bütün taksit senetlerini takibe koyduğunu, bunun 4077 sayılı yasaya aykırı olduğunu ileri sürerek ayıp nedeniyle sözleşmenin ve senetlerin iptalini istemiştir.

Davalı, malların ayıplı olmadığını, süresinde ayıp ihbarında bulunmadığını, muacceliyet şartının sözleşmede kararlaştırılmış olduğunu savunarak davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, açık ayıp nedeniyle davanın kabulüne, sözleşmenin ve senetlerin iptaline karar verilmiş, hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalının aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2-Davacı davalıdan satın aldığı mobilyaların ayıplı çıktığını ileri sürerek sözleşmenin ve senetlerin iptalini istemiştir. Bilirkişi raporu ile yatak odası şifonyerinde çizik ve hafif vuruksu olduğu, yatak odası dolap kapaklarının da ayarlanmasının gerektiği bildirilmiştir. Bunlar açık ayıp 2007/4771-8424

mahiyetinde olup 4077 sayılı yasanın 4/2 maddesi gereğince 30 gün içinde ayıbın satıcıya bildirilmesi gerekmektedir. Davacı ayıbı davalıya süresinde bildirdiğini yasal delillerle ispatlayamamıştır. Bu durumda davalının sözleşmenin feshi ile senetlerin iptalini isteme hakkı bulunmamaktadır.

3-Taraflar arasındaki sözleşme taksitle satış sözleşmesi niteliğindedir. 4077 sayılı yasanın 6/A maddesindeki muacceliyet koşulları oluşmamıştır. Muacceliyet için davalının birbirini izleyen en az 2 taksiti ödememesi ve ödenmeyen taksit tutarının satış bedelinin en az 1/10 u olması gerekmektedir. Öncelikle davalının 30.10.2005 tarihli senedi ödememesi üzerine 23.11.2005 tarihinde takibin yapıldığı, sonraki senedin vadesinin 30.11.2005 olduğu yani üst üste iki kez taksitin ödenmemesi şartının takip tarihinde henüz gerçekleşmediği görülmektedir. Ayrıca bu şartların oluşması halinde dahi davalının muacceliyet hakkını kullanabilmesi için en az bir hafta süre vererek muacceliyet uyarısında bulunması gerekmektedir. Davalının bu konuda davacıyı temerrüde düşürdüğüne ilişkin dosyaya herhangi bir ihtarname ya da yazılı belge sunulmamıştır. Bu durumda davalının vadesi gelmemiş taksitleri muacceliyet iddiası ile takibe koyma hakkı yoktur. Hal böyle olunca mahkemece az yukarıda açıklanan hususlar gözetilerek sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir” YARGITAY 13.Hukuk Dairesi 2007/4771 E.N, 2007/8424 K.N(Yayınlanmamıştır)

geriye kalan satış bedelinin tümünü talep edebilmesi ya da sözleşmeden rücu edebilmesi, ancak bu hakkını açık bir biçimde saklı tutmuş olmasına ve alıcının kararlaştırılmış olan satış bedelinin en az onda birine denk gelen ve birbirini müteakip en az iki taksiti veya en az dörtte birine denk gelen bir taksiti ya da en sonuncu taksiti ödemede temerrüt etmiş olması şartına bağlıdır. Ancak, satıcının dönme dolayısıyla talep edeceği tutar ödenen taksitlerin tutarına denk ya da fazlaysa artık satıcı bu sözleşme için dönme hakkını kullanamaz. Yine satıcı, satış bedelinde geriye kalan kısmın tamamının ödenmesini isteyecek ya da sözleşmeden dönecek ise bu hakkını kullanmadan evvel, alıcıya asgari on beş gün bir süre vermesi zorunludur.

Buna göre 6098 sayılı TBK kapsamında satıcının muacceliyet hakkından yararlanabilmesi için aşağıdaki üç şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir:

1. Satıcının sözleşmede muacceliyet kaydına ilişkin hakkının açık biçimde saklı tutmuş olması gerekmektedir. Sözleşme içeriğinden muacceliyet kaydının yorum yoluyla örtülü bir şekilde anlaşılması yeterli değildir.
2. Alıcı satış bedelinin en az onda birine denk gelen ve birbirine müteakip en az iki taksiti ya da tüm satış bedelinin en az dörtte birine denk gelen bir taksiti veya en sonuncu taksiti ödeme hususunda temerrüt etmiş olması gerekmektedir
3. Son olarak satıcının, muacceliyet 'e ilişkin haklarını kullanmadan evvel, alıcı tarafa en az on beş gün süre vermesi gereklidir.

4077 sayı numaralı kanun ve 6502 sayı numaralı kanunlarda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanundan farklı bir şekilde, satıcı ya da sağlayıcıların direnim durumunda muacceliyet hakkını kullanabilmesi için bütün edimlerini sözleşmede yerine getirmiş olmalıdır.

4077 sayı numaralı kanun 6-A/5 maddesine göre, satıcı ya da sağlayıcılar, taksitlerin bir ya da birkaçının ödenmemesi nedeniyle bakiye alacağın tamamının ödenmesini isteme haklarını saklı tutmuşlarsa, bu haklarını ancak üzerlerine düşen tüm edimlerini yerine getirmiş olmaları halinde ve tüketicinin de birbirine müteakip en az iki taksiti ödeme hususunda temerrüdü ve ödenmemiş olan taksit toplamının satış bedelinin en az onda birine denk gelmesi halinde kullanılabilecektir. Son olarak ta satıcı ya da sağlayıcı bu hakkını

kullanmadan önce alıcıya en az bir hafta süre verip muacceliyet ihtarında bulunmalıdır. Buna göre 4077 sayılı TKHK'ya göre satıcı veya sağlayıcı temerrüt halinde muacceliyet hakkını kullanabilmesi için:

1. Öncelikle satıcının ya da sağlayıcı bakiye borcun tamamının ödenmesini isteme hakkını saklı tutmuş olmalıdır.
2. Satıcı ya da sağlayıcı üzerine düşen tüm edimlerini yerine getirmiş olmalıdır.
3. Tüketici birbirini müteakip en az iki taksiti ödeme hususunda temerrüt etmiş olmalı ve ödenmeyen bu taksitlerin toplam miktarının satış bedelinin en az onda birine denk gelmesi gerekmektedir.
4. Son olarak satıcının veya sağlayıcının tüketiciye en az bir hafta süre vererek muacceliyet uyarısında bulunması ve tüm bu şartların bir arada gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Yargıtay muacceliyete ilişkin tüm koşulların yerine getirilip getirilmediğini oldukça titiz bir şekilde incelemektedir.⁶⁷

⁶⁷ “4822 sayı numaralı kanun ile değişik 4077 sayı numaralı kanunun 10. maddesinde “(...)” hükmü yer almaktadır. Dosya kapsamı ile davalı borçlunun birbirini izleyen en az iki taksidi ödemede temerrüde düşmüş olduğu sabit olup davalıya 10 günlük süre verildiği aksi takdirde tüm borcun muaccel olacağı ihtar edildiğine göre muacceliyet uyarısı usulüne uygundur. O halde mahkemece ihtarnamenin 4077 Sayılı Yasa'nın 10. maddesine uygun olduğu nazara alınarak hasıl olacak sonuca uygun karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın tümünden reddine karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/7642 E.N 2014/21315 K.N (Yayınlanmamıştır)

“Her ne kadar mahkemece, davalı banka tarafından davacıya gönderilen muacceliyet ihtar usulüne uygun bulunarak tüm borcun muaccel hale geldiğinden bahisle davalı aleyhine açılan davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de; 4822 sayılı kanun ile değişik 4077 sayılı kanunun 10. maddesinde “(...)” hükmü yer almaktadır. Dosya kapsamı ile davacı borçlunun birbirini izleyen en az iki taksidi ödemede temerrüde düşmüş olduğu sabittir. Buna göre davalı bankanın kredi sözleşmesinin 10.maddesinde saklı tuttuğu hakkını kullanabilmesi için 4077 sayılı kanunun 10.maddesi hükmüne göre birbirini izleyen en az iki taksidin belirlenerek ödenmesi, aksi halde bakiye tüm taksitlerin muaccel olacağı uyarısını taşıyan ve 7 gün süreli ihtarname gönderilmesi gerekir. Davalı tarafından davacıya gönderilen ihtar da önce ödenmeyen taksitler için süre verilmesi gerekirken tüm borcun ödenmesinin istendiği bu haliyle davalıya yapılan ihtarın usulüne uygun olmadığı anlaşıldığından bu ihtar 4077 sayılı kanunun 10.maddesi şartlarına uygun bir muacceliyet ihtar olarak kabul edilemez ve dolayısıyla tüm kredi borcu için takip yapılamaz. Ancak davalı banka, davacı borçlunun hesap katinde ve takip tarihinde halen ödemediği ya da eksik ve geç ödediği taksitler nedeniyle gecikme faizi ve diğer ferileriyle birlikte takip yapma hakkına sahiptir. Mahkemece, davacı borçlunun takip tarihine kadar ödemediği taksitlerle, geç ödeme nedeniyle gecikme faizi ve ferilerinin miktarı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılarak belirlenecek miktar üzerinden karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde yasaya uygun olmayan ihtarla tüm kredi borcunun muaccel olduğu kabul edilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/16473 E.N 2015/22271 K.N (Yayınlanmamıştır)

6502 sayılı TKHK satıcının temerrüt halinde muacceliyet hakkını kullanmasına ilişkin olarak 4077 sayılı TKHK'den kısmen farklı hükümler getirmiştir. Öncelikle 6502 sayılı TKHK'da satıcı veya sağlayıcının, tüketicinin kalan borcun dörtte birini oluşturan bir taksiti ödemede temerrüt de düşmesi halinde muacceliyet hakkını kullanabilmesi olanağı getirilmiştir. Diğer bir değişiklik, muacceliyet ihbarı ile tanınması gereken süre 4077 sayılı TKHK'de en az bir hafta iken (6098 sayılı TBK'de on beş gün) 6502 sayılı TKHK'de en az otuz gün olarak düzenlenmiştir. 6502 sayılı TKHK ile getirilen bir diğer değişiklik satıcı veya sağlayıcının temerrüt halinde muacceliyet hakkını kullanabilmesi için tüketicinin ödemede temerrüde düşmesi gereken taksit tutarının, toplam sözleşme bedeline göre değil; kalan borç tutarına göre oranlanmak suretiyle hesap edileceği düzenlemesidir. Oysaki 4077 sayılı TKHK ve 6098 TBK'de ödemede temerrüde düşülen tutarın, sözleşmenin toplam bedeline oranının esas alınacağı düzenlemesi yer almaktadır.

d. Tüketicinin Temerrüde Düşmesi Halinde Hâkimin Müdahalesi

4077 sayılı TKHK ve 6502 sayılı TKHK'de tüketicinin temerrüde düşmesi halinde yargıcın müdahalesini öngören bir hüküm mevcut değildir. 6098 sayılı TBK'nin 261.maddesinde yargıcın müdahalesi ile ilgili bir düzenleme mevcuttur. Bu düzenlemeye göre hâkim, temerrüde düşmüş olan alıcı borcunu ödeme husunda bir güvence verirse, satıcının yapılacak yeni düzenleme nedeniyle herhangi bir zararı olmaması şartıyla, alıcıya ödeme konusunda bir takım kolaylıklar tanıyabilir ve satıcının da satılanı geriye almasını önleyebilir. Bu madde yargıca, direnimde bulunan alıcıya madde de düzenlenen koşullar içinde ödeme konusunda bir takım kolaylıklar sağlamaya yetki tanımaktadır. Bir başka deyişle yargıca alıcının borcunu öteleme yetkisini düzenleyen bu hükmün gayesi, alıcıları direnim faizi ve satılanın geri alınması gibi satıcının sahip olduğu sert tedbirlere karşı nispeten korumak ve sözleşmeden kaynaklanan borcun ileride ifa edilmesi olasılığını gözden geçirmektir. Hâkimin müdahale yetkisinin şartları arasında yer alan en temel şart alıcının temerrüde düşmesidir ⁶⁸

⁶⁸ C.YILMAZ s.474

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 6502 sayılı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun madde 83 gereği, bu kanunda hüküm olmayan durumlarda genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Bu nedenle alıcının direnmin de yargıcın müdahalesine ilişkin 6098 sayılı TKB'nin 261.maddesi hükmü, 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketicinin direnimi durumunda taksitle satış sözleşmeleri için de uygulanacaktır. Bu kapsamda tüketici yargıcın müdahalesini talep edebilecektir.

F. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

I. Genel olarak

Taksit ile satış sözleşmelerinin normal sona erme şekli, alıcı-tüketici ve satıcı-sağlayıcının yükümlülüklerini gerektiği gibi tam olarak yerine getirmeleridir. Bu şekilde alıcı-tüketici ve satıcı sağlayıcının taksit ile satış sözleşmelerinden kaynaklanan bütün borçları gereği gibi yerine getirmesiyle sözleşmede olağan olarak sona erer. Bunun dışında ifa dışında nedenlerin oluşması ile sözleşmeden kaynaklanan hak ve borcun sona ermesi durumlarında da sözleşme sona erebilir. Aşağıda taksit ile satış sözleşmesi açısından özellik taşıyan bir takım durumları ele alacağız.

II. Satıcı veya sağlayıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı

Genel olarak kabul edilmiş tanıma göre sözleşmeden dönme, geçerli bir şekilde kurulan bir sözleşmenin sonradan meydana gelen bir sebeple geriye etkili olacak şekilde ortadan kaldırılmasıdır.⁶⁹ Sözleşmeden dönme de hak sahibine bu tür olağanüstü yetkiler veren yenilik doğuran bir haktır.⁷⁰

4077 sayılı TKHK’de satıcı veya sağlayıcının sözleşmeden dönme hakkının kullanılması açıkça düzenleme altına alınmamıştı. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi aynı eksiklik 6502 sayılı TKHK ile de giderilmemiş ve konu açıkça düzenleme altına alınmamıştır. Bu nedenle 6502 sayılı TKHK madde 83 uyarınca 6098 sayılı TBK m. 259/2’de belirlenen alıcının temerrüdü halinde satıcının sözleşmeden dönmesine ilişkin koşullar 6502 sayılı TKHK kapsamındaki taksitle satış sözleşmeleri bakımından tüketicinin temerrüdü halinde satıcı veya sağlayıcının sözleşmeden dönmesi için uygulama alanı bulacaktır. 6098 sayılı TBK madde 259/2 hükmünde, yukarıda izah ettiğimiz muacceliyet nedeniyle geriye kalan taksitlerin tümünün ödenmesini isteme ve sözleşmeden dönme hakkının kullanımı aynı koşullara tabi tutulmuştur. Buna göre satıcı veya sağlayıcının taksitle satış sözleşmesinden dönebilmesi için:

- a. Öncelikle satıcı veya sağlayıcının sözleşmeden dönmeye ilişkin haklarını açık bir şekilde saklı tutmuş olması gereklidir.⁷¹
- b. Tüketicinin satış karşılığının en az onda birine denk gelen ve birbirine müteakip en az iki taksiti ya da satış karşılığının en az dörtte birine denk olan bir taksiti veya en sonuncu taksiti ödeme hususunda temerrüt etmiş olması gerekmektedir.
- c. Satıcı veya sağlayıcının dönme nedeniyle tüketiciden isteyeceği tutarın, daha önce ödenen taksit tutarına denk ya da daha çok olmaması gereklidir.

⁶⁹ KILIÇOĞLU A. M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Ankara, 2014, s. 94.

⁷⁰ HATEMİ H./ GÖKYAYLA E., Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2. Basım, İstanbul, 2012, s. 59

⁷¹ İNCEOĞLU, s. 55, Yavuz C. Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 5. Bası, İstanbul, 1997, S.211

UYGUR T., Açıklamalı içtihatlı Borçlar Kanunu Özel Borç ilişkileri, 3. Cilt, Ankara, 1991, S.929
ZEVKLİLER A.-AYDOĞDU M.-PETEK, S.74

d. Satıcı veya sağlayıcının sözleşmeden dönme yetkisini kullanmadan evvel tüketiciye en az on beş gün süre tanınması ve saydığımız tüm şartların birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Satıcı veya sağlayıcının taksitle satım sözleşmesinde dönme hakkını kullanabilmesi için muayyen ve kesin bir vade belirlenmiş olsa bile yine de tüketiciye on beş günlük süre vermesi gerekmektedir.⁷²

Satıcı veya sağlayıcının taksitle satış sözleşmesinden dönme yetkisini kullanmasıyla birlikte, taksitle satış sözleşmesi geçmişe etkili olarak tüm hüküm ve sonuçlarıyla sona erecektir.⁷³ Bu nedenle taksitle satış sözleşmesinin tarafları sözleşme nedeniyle birbirlerinden tüm aldıklarını karşılıklı olarak birbirlerine iade etmelidir. Sözleşmeden dönülmesiyle birlikte sözleşmenin kurulmamasından kaynaklanan satıcının menfi zararının tüketici tarafından karşılanması gerekecektir. Taksitle satış sözleşmesinde alıcının korunması amacıyla menfi zararın kapsamının ne olduğu ve neleri içerdiği açık bir şekilde belirlenmiştir.⁷⁴

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 260/1 maddesine göre, satıcı, alıcının taksit ödemesin de temerrüt etmesi nedeniyle satış konusunun alıcı tarafa devir edilmesinden daha sonraki bir tarihte sözleşmeden dönmek isterse, iki taraf da tüm aldıklarını iade etmekle yükümlüdür. Satıcı, bunun dışında hakkaniyet gerektiriyorsa uygun bir kullanma bedeli ve satış konusu malın olağanın dışında kullanılmış olması nedeniyle değer kaybı varsa tazminat da isteme hakkına sahiptir. Ancak bu durumda da satıcı, sözleşme vaktinde yerine getirilmiş olsaydı elde edecek olduğu şeylerden daha fazlasını isteyemeyecektir. Bu hüküm uyarınca satıcı veya sağlayıcı sözleşme konusunu devrettikten sonra tüketicinin taksit ödemeleri konusunda temerrüdü durumunda satıcı veya sağlayıcı sözleşmeden dönme hakkını kullanırsa:

1. Öncelikle taraflar tüm aldıklarını geri vermekle yükümlü olacak
2. Satıcı veya sağlayıcı hakkaniyet gerektiriyorsa kullanma karşılığı uygun bir karşılık talep edebilecek

⁷² İNCEOĞLU, s. 58

⁷³ TANDOĞAN, s. 312

⁷⁴ İNCEOĞLU, s. 59

3. Eğer satılanın olağanın dışında kullanımı söz konusu ise satıcı satılanın değerinin azalması nedeniyle tazminat talep edebilecektir. Bu durumda satıcı sözleşmenin vaktinde gerçekleşmiş olması durumunda elde edebileceği bedelden de fazlasını talep edemeyecektir.

6098 sayılı TBK'nın bu hükmü emredici nitelikte olduğundan, satıcı veya sağlayıcı söz konusu talepler dışında kalan menfi zararını talep edemeyecek ve buna aykırı sözleşme hükümleri geçersiz olacaktır.⁷⁵

Taksitle satış sözleşmesinde kararlaştırılmış olan tüketicinin taksit ödeme borcunda temerrüdü ile satıcı veya sağlayıcının cezai şart talep edebileceğine ilişkin düzenlemeler, ancak kira bedeli ve bozulma tazminatı miktarını aşmamak üzere ve bunların yerini almak kaydıyla geçerli olacaktır aşkın kısım varsa geçersiz sayılacaktır.⁷⁶ Bunun dışında satıcı veya sağlayıcının yoksun kaldığı kazancı ve alıcının satışa konu maldan elde ettiği veya elde etmeyi ihmal ettiği semereleri talep edebilmesi mümkün değildir, aksine sözleşme hükümleri geçersiz sayılacaktır.⁷⁷

Satıcının taksitle satış sözleşmesinden dönme hakkını kullanması ile doğal olarak tüketiciye teslim etmiş olduğu malı geri isteme hakkı doğacaktır. Taksitle satış sözleşmesine konu malın geri dönme hakkının kullanılması nedeniyle iadesine ilişkin ortaya çıkacak masrafların satıcı tarafından karşılanması gerekmektedir.⁷⁸

Taksitle satış sözleşmesine konu malın bir süre kullanılması nedeniyle satıcı tüketiciden kira talep edebilecektir. Taksitle satım sözleşmesine konu malın tüketiciye teslim edildiği an, kiranın başlangıcı için esasa alınır⁷⁹ ve satıcı malın kendisine fiilen teslim edilmesi anına kadar ki süre için kira talep edebilir.⁸⁰

⁷⁵ İNCEOĞLU, s. 60

⁷⁶ İNCEOĞLU, s. 77

⁷⁷ TANDOĞAN, s. 314

⁷⁸ İNCEOĞLU, s. 63

⁷⁹ İNCEOĞLU, s. 63

⁸⁰ İNCEOĞLU, s. 64

Taksitle satış sözleşmesine konu malın olağandışı kullanım sebebiyle değerinde azalma olmuş ise malın değerindeki azalmaların giderilmesi istenebilir.⁸¹ Taksitle satış sözleşmesine konu malın olağan kullanım ile meydana gelen eskimeden kaynaklı zararın istenmesi mümkün değildir bu zarar zaten kira bedeli kapsamında satıcı tarafından talep edilebilmektedir.⁸²

Tüketici satıcıya ödemiş olduğu taksitleri ve ödenen taksitlere ilişkin işlemiş faizi talep edebilir.⁸³ Bunun dışında tüketici taksitle satış talep edebilir.⁸⁴ Tüketicinin, satıcıya yapmış olduğu taksit ödemelerinin ödemelerin satıcıda kalacağına ilişkin sözleşmeye konacak olan kayıtlar ise geçersiz sayılacaktır.⁸⁵

III. Tüketicinin Cayma Hakkı

6502 sayılı TKHK’de “cayma hakkı” olarak düzenlenen husus, teknik anlamda sözleşmeden dönmedir.⁸⁶ Bu nedenle kanunda cayma hakkı olarak geçen ifadenin geri alma olarak anlaşılması gerekmektedir. Bunun pratik önemi şu husustan kaynaklanmaktadır. Eğer bu hak geri alma hakkı olarak kabul edilmez ise sözleşmenin cayma hakkı kullanılan ana kadar geçerli bir sözleşme olarak hüküm ve sonuçlarını doğurduğunun kabul edilmesi gerekecektir. Oysaki sözleşmeden dönme halinde sözleşme geriye dönük olarak yapıldığı andan itibaren hüküm ve sonuçları ile ortadan kalkar.⁸⁷

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 1. maddesin de, Sözleşmenin, her iki yanın karşılıklı bir şekilde ve bir birine uygun irade açıklamalarıyla kurulacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu hüküm gereğince her sözleşme yanların bir birine uygun ve müteakıl beyanları ile kurulur. Yine 6098 sayılı kanun 10. maddesi uyarınca geriye alma açıklaması da, karşı yana öneriden evvel ya da aynı zaman da varmış veyahut daha sonra ulaşmış olmakla birlikte karşı yanca öneriden evvel öğrenilmiş ise, öneri yapılmamış kabul edilir. Bu hüküm gereğince de irade beyanı karşı tarafa ulaşmakla ve karşı tarafça öğrenilmekle artık geri alınamaz. Bu çerçevede hukuki ilişkilerde kural olarak geri alma şeklinde bir müessese mevcut değildir. Tüketici

⁸¹ TANDOĞAN, s. 313

⁸² İNCEOĞLU, s. 67

⁸³ İNCEOĞLU, s. 84

⁸⁴ ZEVKLİLER/AYDOĞDU, s. 171

⁸⁵ TANDOĞAN, Borçlar Özel, s. 316

⁸⁶ KARA. İ, s.858

⁸⁷ KARA. İ, s.858

kanunun tüketicuyu koruma prensibi kapsamında tüketiciye tanınan cayma hakkı, tüketicinin iyice düşünmek için imkânı olmadan, sözleşme kurduğu durumlarda sözleşme ile bağlı olmadan bir süre düşünerek ilişkiyi en başından etkili olacak şekilde ortadan kaldırma imkânı tanınması düşüncesidir.⁸⁸

6502 sayılı TKHK 18/1 maddesi uyarınca tüketicinin, yedi gün içinde hiçbir neden belirtmeden ve cezai şart ödemedi taksit ile satış sözleşmelerinden dönme hakkı mevcuttur. Bu hüküm gereğince tüketicinin hiç bir sebep belirtmeden ve cezai şart ödemedi yedi gün için de taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkı vardır.

4077 sayı numaralı TKHK döneminde tüketicilere böyle bir hak tanınmamıştı. Bu hak sadece kapıdan satış tarzında yapılan taksitle satış sözleşmelerine ilişkin olarak 4822 S.K./12. m. ile değişik 8/3 maddesinde bu tür satışlar için; tüketicinin, malı teslim aldığı tarihten itibaren yedi günlük süre içinde malı kabul etme ya da herhangi bir neden belirtmeden ve herhangi bir yükümlülük altına girmeden red etme serbestisi tarzında tanınmıştı. Hizmet satışlarında ise bu süre, sözleşmenin imza tarihinden itibaren başlatılıyordu. Ancak bu şeklindeki düzenleme çok sınırlı kalmıştı.

Bu kapsamda İrdelenmesi gereken bir diğer konu cayma hakkına ilişkin sürenin ne zaman başlayacağıdır. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 6502 sayılı TKHK 18/1 maddesinde tüketicinin, yedi gün içinde sözleşmeden cayma hakkının olduğu belirtilmiştir ancak caymaya ilişkin sürenin ne zaman başlayacağı düzenlenmemiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 255. maddesinde taksitle satış sözleşmesinin, alıcı açısından, taraflar tarafından imza altına alınmış sözleşme nüshasının eline geçtiği tarihten itibaren yedi gün sonrasında hüküm ve sonuç doğuracağı ve alıcının, bu süre zarfında irade açıklamasını geriye aldığı satıcıya yazılı bir biçimde bildirebileceği, bu haktan daha önceden vazgeçilemeyeceği, geriye alma bildiriminin tanınan bu sürenin son gününde de postaya verilmiş olmasının, neticenin meydana gelmesi için yeterli olacağı düzenlenmiştir. Bu hüküm gereğince taksitli satışlar için yazılı sözleşmenin bir nüshasının alıcıya verildiği tarih itibariyle başlamak üzere alıcının yedi günlük cayma hakkının olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun madde 4/1'de bu kanunda yazılı bir şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerin ve bilgilendirmelerin en az on iki punto büyüklükte, anlaşılacak bir

⁸⁸ ASLAN, İ. Yılmaz. En Son Değişiklikler ve Yargıtay Kararları Işığında Tüketici Hukuku. 3. Baskı. Bursa, 2006

dilde, açık, sade ve okunabilir bir şekilde düzenlenmesini ve bunların bir nüshasının kâğıt üzerinde veya kalıcı veri depolayıcı ile tüketicilere verilmesini öngören hükmü gereğince yazılı olarak düzenlenen sözleşmelerin bir nüshasının tüketiciye verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Taksitle satım sözleşmesinin yazılı olarak düzenlenmesi gerektiği konusu üzerinde yukarıda durulmuştu bu nedenle taksitle satım sözleşmesinin bir örneğinin tüketicinin sözleşmede öngörülen koşulların ne olduğunu incelemesi ve kararlarını buna göre vermesi için tüketiciye verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yedi günlük cayma hakkı süresinin sözleşmenin bir nüshasının tüketiciye verildiği anda başlatılması gerekmektedir. Tüketiciye verilecek nüshanın sözleşmenin her iki tarafınca imzalanması gerekmektedir sözleşmenin fotokopisinin tüketiciye verilmesi nüshanın verildiği anlamına gelmez.⁸⁹

Satıcı ve sağlayıcı cayma hakkı konusunda tüketiciyi bilgilendirmek zorundadır. Tüketici bilgilendirilmeden yedi günlük cayma süresi başlamayacaktır.⁹⁰ Yargıtay'ın uygulaması da satıcı ve sağlayıcının cayma hakkı konusunda tüketiciyi bilgilendirmesi gerektiği aksi takdirde cayma hakkına ilişkin sürenin başlamayacağı yönünde şekillenmeye başlamıştır.⁹¹

6502 sayılı TKHK'de cayma hakkının kullanılması için zorunlu bir şekil şartı öngörülmemiştir. 6502 sayılı yasanın. 18/2. maddesinde caymaya ilişkin hakkın kullanım bildiriminin yedi günlük süre zarfında satıcı ya da sağlayıcıya yöneltilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu hüküm gereği cayma hakkının kullanıldığının herhangi bir şekilde ve yedi günlük süre zarfında satıcı ya da sağlayıcıya iletilmiş olması yeterli olacaktır. Cayma hakkı yazılı veya sözlü olarak kullanılabilir. Ancak cayma hakkının kullanıldığı konusunda ispat yükü tüketiciye aittir. İspat kolaylığı açısından noter, iadeli taahhütlü mektup ve telgraf tercih

⁸⁹ ZEVKLİLER/AYDOĞDU, s. 177

⁹⁰ KARA. İ, s.859

⁹¹ “ 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 8. ve 9. maddelerine dayalı olarak çıkarılan “Kapıdan Satışlara İlişkin Uygulama usul ve Esasları Hakkında” yönetmeliğin 6. maddesine göre satıcı veya sağlayıcı, sözleşmeyi tüketicinin imzalamasını ve sözleşme tarihi ile sözleşmenin bir nüshasını elden aldım ve yedi gün içinde satıştan vazgeçme hakkının olduğu konusunda bilgilendirildim ibaresini tüketicinin el yazısı ile yazmasını sağlamak zorundadır. Keza yönetmeliğin 11. maddesine göre; bu hükümlere aykırı uygulamalarda bulunması halinde, tüketici cayma hakkını kullanmak için yedi günlük süreyle bağlı değildir. Somut olayda, davacı ile yapılan sözleşmede davacının el yazısı ile sözleşmenin bir nüshasını elden aldığına, satıştan vazgeçme hakkı olduğu konusunda bilgilendirildiğine dair bir ibare sözleşmede yer almadığına göre davacı cayma hakkını kullanmak için yedi günlük süre ile bağlı değildir.”Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2015/6196 E.N 2015/1715K.N.(Yayınlanmamıştır)

edilebilirse de kanunda bir kısıtlama olmadığından tüketici cayma hakkını kullandığını tanık dâhil her türlü delille ispatlayabilir.

Cayma hakkına ilişkin bildirimin satıcı veya sağlayıcıya yedi günlük süre içinde yönlendirilmesi gerekli ve yeterlidir. Sonuç doğurabilmesi için bildirimimin yedi günlük süre içinde satıcı veya sağlayıcıya ulaşması şart değildir.⁹² Örneğin tüketici 18.09.2015 tarihinde taksitle satış sözleşmesi yapmak suretiyle klima satın almış klima tüketiciye teslim edilmiş ancak havaların sıcak olması ve servis yoğunluğu nedeniyle klimanın kurulumu gerçekleştirilememiştir. Tüketici bu arada düşünmüş ve mevsim koşulları itibariyle artık klimaya ihtiyacı kalmadığı düşüncesi ile 21.09.2015 tarihinde cayma hakkını kullandığına ilişkin olarak satıcıya iadeli taahhütlü bir mektup göndermiştir. Ancak araya kurban bayram tatilinin girmesi ve posta işletmesindeki yoğunluk nedeniyle ihbar mektubu 28.09.2015 tarihinde 10. günde satıcıya ulaşmıştır. Bu durumda tüketici cayma hakkını yasal süresi içinde kullanmıştır ve ihbar beyanını satıcıya geç ulaşması sonucu değiştirmeyecek tüketici cayma hakkını kullanmış sayılacaktır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 18/1 maddesinin tüketicinin, yedi günlük süre zarfında hiçbir neden göstermeden ve cezai şart ödemedi taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahip olduğu yönündeki düzenleme gereği tüketici herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin serbestçe kullanabilir.⁹³ Bu nedenle cayma halinde satıcı tüketiciden herhangi bir bedel talep edemeyecek ve hükmün emredici düzenlemesi karşısında sözleşmeye cezai şarta ilişkin konan maddelerde geçersiz sayılacaktır.

6502 sayılı TKHK’de cayma hakkından önceden feragate ilişkin açık bir düzenleme mevcut değildir. Yukarıda daha önce ifade ettiğimiz gibi 6502 sayı numaralı kanun madde 83 gereğince kanunda bir konuda hüküm bulunmadığı durumlarda genel hükümler uygulanacaktır. 6098 sayı TBK 255/1 maddesinde taksit ile satış sözleşmesinin, alıcı açısından, yanlarca imza altına alınmış sözleşmenin bir örneğinin eline geçmesinden itibaren

⁹² KARA. İ, s.859

⁹³ OZANOĞLU, s. 177

yedi gün sonrasında hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacağı, alıcının, bu süre zarfında irade açıklamasını geriye aldığı satıcıya yazılı bir biçimde bildirebileceği ve bu hakkından önceden feragat edilemeyeceği düzenlenmiştir. Bu hüküm gereği taksitle satım sözleşmelerinde bu haktan önceden feragat edilemeyeceği açıkça düzenleme altına alınmıştır. 6502 sayılı TKHK madde 83 gereği bu hüküm tüketici işlemlerinde de uygulama alanı bulacaktır. Böylece tüketicinin taksitle satım sözleşmesinde cayma hakkından feragat ettiğine ilişkin önceden konulmuş olan hükümler geçersiz sayılacaktır.

6502 sayılı TKHK 18/3 maddesinde satıcının cayma süresi içerisinde satış konusu malı tüketiciye teslim etmiş olduğu durumlarda tüketicinin, bu satış konusu malı sadece olağan bir gözden geçirmenin gerektirdiği ölçülerde kullanabileceği; aksi durumlarda artık tüketicinin caymaya ilişkin haklarını kullanamayacağı düzenlenmiştir. Bu düzenleme gereği cayma süresi için de mal tüketiciye teslim edilmiş ise tüketici malı ancak olağan gözden geçirme ölçüsünde kullanabilir. 6502 sayılı TKHK 18/3 maddesi satıcı veya sağlayıcının da mağdur edilmesinin önüne geçmek istemiş ve malın olağan gözden geçirmeyi aşan kullanımı durumun söz konusu olduğunda artık cayma hakkının kullanılamayacağını düzenleme altına almıştır.⁹⁴

IV. Taksitle Satış Sözleşmesinin Satılanın Zaptı Nedeniyle Sona Ermesi

Satılan alıcının elinden zapt edilirse sözleşme sona erecektir. Zapta karşı sorumluluk taksitle satış sözleşmesi için ayrı olarak düzenleme altına alınmamıştır. Bununla birlikte 6098 sayılı TBK 214 ve devamındaki taşınır satışına ilişkin zapttan sorumluluk borcuna ilişkin genel düzenlemeler taksitle satış sözleşmesi de taşınır satış sözleşmesi olduğu için taksitle satış sözleşmesinde de uygulama alanı bulacaktır.

Zapta karşı tekeffül, satılan malın bir üçüncü kişinin iddia ettiği üstün bir hak yüzünden alıcının elinden alınmasından veya iddia olunan bu hak sebebiyle alıcının mülkiyet hakkını gereği gibi kullanamamasından dolayı satıcının sorumlu olmasıdır.⁹⁵ Genel olarak satıcıların

⁹⁴ KARA. İ, s.859

⁹⁵ TANDOĞAN H., s.148; YAVUZ C. s.83, Aral F., Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Ankara 2007, s.102

zapta karşı sorumluluk durumları satış konusu mal üstünde üçüncü şahısların aynı bir hakkı ya da kuvvetlendirilmiş kişisel bir hakları olmadığı konusunda taahhüt vermesi ve üçüncü şahısların üstün bir haklarına dayanarak satış konusu malı alıcıların elinden alması veya alıcının mülkiyet hakkını kullanmasını kısıtlayacak şekilde bir hak iddia etmesi durumunda, bunun sonuçlarından satıcının sorumlu olmasıdır. Zapta karşı sorumluluk için ön koşul satım zamanında alıcının zapt tehlikesinin varlığından haberi olmamasıdır. Eğer haberi varsa bu durumda artık satıcı ancak bu konuda açık bir taahhütte bulunmuş ise taahhüdü ile sınırlı olarak sorumlu olur. Satıcının zapta karşı özel olarak bir taahhütte bulunması zorunlu değildir. Zapt nedeniyle sorumluluk borcunun ortaya çıkması için, satış konusu ürünün alıcılara teslim edilmesi de gerekli değildir.

Satıcının zapttan sorumluluğunun başlaması için öncelikle satış konusu ürünün, alıcıya geçerli olan bir satış sözleşmesi çerçevesinde teslim edilmiş olması gereklidir. Aynı şekilde 6098 sayılı TBK 214/1 maddesi gereğince satış sözleşmesi kurulduğu anda mevcut olan bir hak nedeniyle, satış konusu ürünün tümünün veya bir kısmının bir üçüncü şahısça alıcının yedinden alınması durumunda satıcı, bu durum nedeniyle alıcıya karşı sorumlu olacaktır. Bu düzenleme gereğince zaptı sağlayacak hakkın, satış sözleşmesi kurulduğu esnada mevcut olması gerekmektedir.⁹⁶

6098 sayılı TBK 214/2. maddesi uyarınca alıcı, sözleşme konusunun elinden alınacağına ilişkin tehlikeyi sözleşme kurulduğu esnada biliyorsa satıcı, bu durumda özellikle riski üstüne almadığı sürece artık bu zapt dolayısı ile sorumlu tutulamayacaktır. Bu düzenleme uyarınca alıcı, zapt riskini sözleşme kurulduğu anda biliyorsa satıcı, özellikle bir taahhütte bulunmadığı sürece zapt nedeniyle sorumlu olmaz. Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere 818 sayı numaralı Borçlar Kanununun 189/1 maddesi uyarınca, satıcının zapt nedeniyle sorumluluğunun ortaya çıkması için, üçüncü kişilerce, satış sözleşmesinin kuruluşundan evvel ya da en geç sözleşmenin kuruluş anında, zapta neden olacak özel hukuktan kaynaklanan (sübjektif nitelikte) üstün bir hakkın mevcudiyeti sebebiyle, satış konusu malın tümünün ya da bir kısmının alıcının elinden alınması gerekir.

⁹⁶ Hukuk Genel Kurulu 15.12.2010 tarih ve 2010/13-61 esas :2010/668 karar sayılı; 15.02.2012 tarih ve 2011/19-597 esas, 2012/80 karar sayılı kararları (kararara.com)

Alıcıların kullanabileceği haklar satış konusu malın tam ve kısmî zaptı açısından değişik hükümlere bağlıdır. Satış konusunun tamamen zaptı durumunda alıcı, 6098 sayılı TBK m. 217. maddesi hükümlerine göre satılanın tümü alıcının elinden alındıysa, satış sözleşmesi kendiliğinden sona ereceğinden satıcıdan aşağıda sıralamış olduğumuz taleplerde bulunabilir:

- a. Satış konusundan elde etmiş olduğu ya da elde etmeyi ihmal ettiği ürünlerin değeri indirilmek suretiyle, ödediği satış bedelinin faizi ile iadesini isteyebilir.
- b. Satılanı zapt eden üçüncü şahıstan talep edemeyeceği masrafları isteyebilir.
- c. Hakkında dava açılmış ise satıcı tarafa bildirim yaptığı durumda kaçınılma imkânı doğacak olan masraflar haricindeki tüm yargılama masrafları ve yargılama haricindeki masrafları isteyebilir.
- d. Satış konusunun tümünden zaptı nedeniyle doğrudan doğruya uğradığı diğer bütün zararları da isteyebilecektir.

Özetle bu madde kapsamında satıcı, tarafına hiçbir kusur yüklenemeyeceğini ispatlamadığı sürece, alıcı tarafın zapt nedeniyle uğradığı diğer tüm zararları da giderme yükümlülüğü altındadır.

Birinci fıkrada alıcı tarafın tam zapt durumunda, satıcı taraftan talep edebileceği doğrudan zarar düzenleme altına alınmıştır. Alıcı taraf, satıcı tarafın bu zaptta herhangi bir kusuru bulunmasa bile, bu zararların karşılanmasını talep edebilecektir. Maddenin İkinci fıkrasında,

alıcı tarafın dolaylı zararlarının da satıcı tarafça karşılanmasını talep edebileceği düzenlenmiştir. Üçüncü fıkra da yargılama giderleri dördüncü fıkra da diğer zararlar düzenleme altına alınmıştır.

6098 sayılı TBK 218 inci maddesine de, satış konusu kısmen elinden alınmış ya da satış konusu sınırlı aynı bir hak ile yüklenmişse alıcı tarafın, sadece bu nedenle uğradığı zararların karşılanmasını talep edebileceği, ancak alıcının, satılan ile ilgili bu durumu bilmesi durumunda satın almadan vazgeçeceği durum ve şartlardan anlaşılabiliriyorsa, alıcının yargıçtan sözleşmenin sona erdirilmesini talep edebileceği, bu durumda da alıcı tarafın, satış konusu üründen elinde kalmış olan kısmı o ana kadar elde etmiş bulunduğu tüm yararlarla birlikte, satıcı tarafa iade etmekle yükümlü olacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme ile kısmi zapt durumu düzenleme altına alınmıştır.

Düzenlemenin birinci fıkrası uyarınca kısmî zapt hâlinde alıcı taraf, yalnızca bu nedenle uğramış olduğu zararların karşılanmasını talep edebilecektir. İkinci fıkra uyarınca da alıcı satılan ile ilgili bu vaziyeti bilmesi durumunda bu satış işleminden vazgeçeceği durum ve şartlardan anlaşılıyor ise, hâkimden bu sözleşmenin sona erdirilmesini talep edebilecektir.

Zapttan sorumluluk ile ilgili olarak dava zamanaşımı hakkında Borçlar Kanununda özel bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle on yıllık genel zaman aşımı süresinin uygulanacağı kabul edilmektedir. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir.⁹⁷

⁹⁷ “Davacı davalıların miras bırakanları ile taşınmazlarını trampa ettiklerini davalıların murisinin kendisine verdiği taşınmazın yine murisin (vasisinin) açtığı ve derecaattan geçerek kesinleşen trampa sözleşmesi ile birlikte tapunun iptali ve tescili istekli davanın kabulü sonuçlanarak elinden çıktığını (zabt edildiğini) ileri sürerek davalı üzerindeki çekişmeli taşınmazın sicil kaydının iptali ile adına tescilini istemiştir.

Mahkemece sebepsiz zenginleşmeden ve Borçlar Kanununun 66. maddesi hükmünden bahisle dava tarihi itibarı ile hak düşürücü sürenin geçtiğinden davanın reddine karar verilmiştir.

Gerçekten de, çekişmeli taşınmazın öncesinde davacıya ait iken davalıların murisi ile yapılan trampa sonucu davalıların miras bırakanına intikal ettirildiği, karşılığında da çekişmeli taşınmazın mülkiyetini davacının elde ettiği oysa trampa sözleşmesinin tarafı olan davalılar miras bırakanı adına vasisi tarafından açılan ve derecattan geçerek kesinleşen dava sonunda trampa sözleşmesi ve sözleşme gereğince davacıya mal edilen taşınmazın tapusunun iptali ile davalıların murisi adına tesciline karar verildiği sabittir

Borçlar Kanununun 232. maddesinde satım hükümlerinin trampada da tatbik edileceğine değinildikten sonra 233. maddesinde de aynen “Trampa suretiyle aldığı şeyi yedinden zapt olunan yahut onu ayıbından dolayı

G. YETKİLİ VE GÖREVLİ MAHKEME

Yetki, bir yargı yolundaki uyuşmazlığın hangi yerdeki mahkemede çözümleneceğini gösterir.⁹⁸ 4077 sayılı TKHK 23. madde üçüncü fıkrasında, tüketici davalarının tüketicilerin yerleşim yeri mahkemelerinde de açılabilmesi düzenlenmiştir. Bu düzenleme 6502 sayılı TKHK 73/5 maddesinde, tüketici davalarının tüketici yerleşim yeri tüketici mahkemesinde de açılabilmesi yönündeki düzenlemesiyle aynen muhafaza edilmiştir.

reddeden taraf muhayyerdir; dilerse zarar ve ziyarı diğer tarafa tazmin ettirir dilerse vermiş olduğu şeyi istirdat eder.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Belirtilen yasal düzenlemelere göre şey elinden alınan kimse verdiği şeyi istemeyip müspet zararının tazminini isteyebileceği gibi akdi feshedip Borçlar Kanununun 233. maddesinin getirdiği tekeffüle ilişkin hükümlerden yararlanarak verdiği şeyin geri alınmasını istemek hakkı vardır. Sözü edilen Kanunun 217. maddesinde taşınmaz satışında, menkul satışına ait hükümlerin “kıyas” yoluyla uygulanması kabul edilmiştir. Kanunun menkul satışında, zaptla ilgili hükümlerinin taşınmazların trampasından doğan uyuşmazlıklara dahi uygulanmasını önleyen bir hüküm yoktur. O halde, zapt vaki olduğu ve tekeffül hükümlerinin uygulanması gerektiği hallerde hangi zaman aşımının uygulanacağı, başlangıcı ve süresinin ne olacağı yönleri üzerinde durulmasında fayda görülmektedir. Bilindiği üzere zapt, çok kez önceden bilinmesi ve kestirilmesi mümkün olmayan bir haldir. Bu itibarla zamanaşımı zaptın vaki olduğu tarihte başlar. Taşınmazın zaptına ilişkin bulunan mahkeme kararının kesinleştiği tarih zamanaşımının başlangıcı olur. Diğer taraftan zapttan doğan tekeffüle ait davaların kaç yıllık zamanaşımına tabi olacağı hakkında kanunda bir hüküm yoktur. Öyleyse Borçlar Kanununun 125. Maddesi gereğince genel hükümlere bağlı kalınarak zamanaşımının 10 yıl süreli olduğunu kabul etmek gerekir. Nitekim 9.10.1946 günlü ve 6/12 sayılı İçtihadı Birleştirme kararında “... Ayrıca dava sebebine bakılarak, olaya uyan zamanaşımı veya hak düşüren süre hükümlerinin uygulanması gerekir; Bu arada yerine göre, Borçlar Kanununun 125. Maddesinde yazılı 10 yıllık zamanaşımı uygulanabilir.” Biçimindeki benimseme şeklide bu konuda istikrar kazanmış içtihatları teyit eder niteliklidir. (B.13.HD. 13.12.1988 T. 4424 E., 6089 K, Y.I. H.D. 1.11.1976 tarih 10332 E. 10527 K) Somut olayda; davacı yönünden zaptı Bucak Asliye Hukuk Mahkemesinin dereceattan geçerek 25.4.2004 tarihinde kesinleşen 2001/126 E, 2003/236 sayılı kararı ile gerçekleştiğine göre tekeffüle dayanan eldeki davanın açıldığı tarih gözetildiğinde davanın yasal süre içinde açıldığı tartışmasızdır.

Öyleyse mahkemece iddianın Borçlar Kanununun 66. maddesi kapsamında bulunduğu değerlendirilmesiyle davanın süresinde açılmadığının kabul edilerek reddinin doğru olduğu söylenemez.

Hal böyle olunca, sicilın dayanağını (illetini-hukuki sebebinin) teşkil eden trampa sözleşmesinin önceki kesinleşen kararla iptal edildiği gözetilmek suretiyle toplanan ve toplanacak delillerin tümünün bir arada değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yanılgılı ve yasal olmayan gerekçelerle yazılı olduğu üzere karar verilmesi isabetsizdir.”YARGITAY 1. Hukuk dairesi 2009/11411 E.N, 2009/13279 K.N(Yayınlanmamıştır)

⁹⁸ Üstündağ, S. , Medeni Yargılama Hukuku, C. I, 7. Basım, İstanbul, 2000,S 194

Tüketici yerleşim yeri mahkemelerini de yetkili duruma getiren bu düzenlemelerle tüketici mahkemelerinde açılacak davalarla ilgili olarak özel bir yetki kuralı ortaya çıkmıştır; ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunun da düzenlenmiş olan genel yetki kurallı ortadan kaldırılmamıştır. Tüketici, öncelikle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 6/1 maddesi uyarınca genel yetkili mahkeme olan, davalı gerçek ya da tüzel kişilerin dava açılış tarihin de ki yerleşim yeri mahkemesinde de dava açabilir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 262 maddesin de yerleşim yeri Türkiye'de bulunan alıcıların, taraf oldukları taksit ile satış sözleşmeleri nedeniyle ortaya çıkacak uyuşmazlıklar hususunda, yerleşim yerlerindeki mahkemelerin yetkisinden daha önceden feragat edemeyecekleri ve tahkim sözleşmesi yapamayacakları düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme uyarınca yerleşim yerleri Türkiye'de olan alıcılar, taraf oldukları taksit ile satış sözleşmelerinden kaynaklanacak ihtilaflar hususunda, yerleşim yeri mahkemelerinin yetkisinden peşinen feragat edemeyecek ve bu konuda tahkim sözleşmesi de düzenleyemeyeceklerdir. Bu düzenlemenin amacı zayıf durumda olan tüketiciyi korumaktır. Ekonomik bakımdan zayıf olan tüketicinin yerleşim yerinden başka bir yerde dava açıp takip etme imkânı olmayabilir. Bu düzenleme ile güçlü olan satıcının sözleşmeye koyacağı yetki şartı ile tüketicinin hak arama imkânını kısıtlaması engellenmiştir.

6100 sayı numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 17. maddesi ile tacir ya da kamu tüzel kişilerinin, kendi aralarında ortaya çıkmış ya da çıkabilecek uyuşmazlıklar ile ilgili olarak, bir veya birden fazla mahkemeyi yetkili kabul ettiklerine ilişkin sözleşme yapabilecekleri ve taraflar aksi yönde uzlaşmaya varmadıkları sürece davanın sadece sözleşme ile kararlaştırılan bu mahkemede açılacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme ile yetki sözleşmesi ancak tacirler ya da kamu tüzel kişileri arasında yapılacak bir sözleşme olarak sınırlandırılmıştır. Bu düzenleme uyarınca tüketiciler açısından yetki sözleşmesi yapma olanağı kapatılmıştır. Aynı şekilde bu düzenleme ile güçlü olan satıcının sözleşmeye koyacağı yetki şartı ile tüketicinin hak arama imkânını kısıtlaması engellenmiştir.⁹⁹

⁹⁹ “Davacı 23.07.2014 tarihli dilekçe ile; davalı şirketten ... marka sıfır kilometre araç satın aldığını, bedelini ödediği halde aracın kendisine teslim edilmeyip yerine ikinci el araç teslim edildiğini ileri sürerek, ikinci el aracın iadesiyle ödedikleri bedelin taraflarına iadesi, ayrıca sözleşmenin gereği için ifa edilmemesi sebebiyle maddi ve manevi tazminat istemleriyle Bakırköy Tüketici Mahkemesinde dava açmıştır.

Özellik arz etmesi bakımından tüketici hakem heyeti kararlarına itiraz davalarında yetki hususunun özellikle ele alınması gerekmektedir. 6502 sayılı TKHK Kanunun 70. maddesinin üçüncü fıkrasında “Taraflar, tüketici hakem heyeti kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilir” düzenlemesi ile tüketici hakem heyeti kararları yönünden itiraz yolunda özel bir düzenleme öngörülmüştür. Yakın zamana kadar Yargıtay tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan itiraz davalarında kesin yetki hali bulunmadığı ve yetki itirazı yapılmadığı takdirde resen yetkisizlik kararı verilemeyeceğine ilişkin karar vermektedir.¹⁰⁰ Ancak son zamanlarda

Bakırköy 3. Tüketici Mahkemesi; [...taraflar arasında imzalanan otomobil satış sözleşmesinin 9. maddesinde (sözleşmeden doğan ihtilaflarda İstanbul mahkemeleri ve icra daireleri yetkilidir) hükmü bulunduğu HMK'nın 17. maddesi uyarınca bu yetkinin kesin olduğu, İstanbul Tüketici Mahkemesinin yetkili olduğu...] gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiş, temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

İstanbul 8. Tüketici Mahkemesi ise; "HMK'nın 17. maddesi uyarınca yetki sözleşmesinin tacirler veya kamu tüzel kişileri arasında yapılacağı, davacı tüketici olduğundan yetki sözleşmesi yapılamayacağı, yetki düzenlemesine ilişkin kanundaki bu hususun kamu düzenine ilişkin olduğundan re'sen dikkate alındığı, Bakırköy Tüketici Mahkemesinin yetkili olduğu ..." gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiş, temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

6502 sayılı TKHK'nın 73. maddesinin dördüncü fıkrasında "Tüketici mahkemelerinde görülecek davalar 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Altıncı Kısım hükümlerine göre yürütülür." Aynı Kanunun beşinci fıkrasında “Tüketici davaları, tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesinde de açılabilir.”

6100 sayılı HMK'nın; 6. maddesinde "Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir. Yerleşim yeri, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre belirlenir." 10. maddesinde "Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir." 17. maddesinde; "Tacirler veya kamu tüzel kişileri, aralarında doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlık hakkında, bir veya birden fazla mahkemeyi sözleşmeyle yetkili kılabilirler. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça dava sadece sözleşmeyle belirlenen bu mahkemelerde açılır." hükümlerine yer verilmiştir. Dosya kapsamından davacı gerçek kişi ile davalı şirketin 23.12.2013 tarihli otomobil satış sözleşmesi yaptıkları, sözleşmenin 9. maddesinde "sözleşmeden doğan ihtilaflarda İstanbul Mahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir" hükmünün bulunduğu, davalı şirketin ikamet adresinin "Bakırköy/İSTANBUL", davacının yerleşim yeri adresinin "Kepez/ANTALYA" olduğu anlaşılmaktadır. Somut olayda davanın her iki tarafı da tacir veya kamu tüzel kişisi olmayıp davacı tüketici olduğu için HMK'nın 17. maddesi uyarınca yetki sözleşmesi yapılamaz. Bu durumda yukarıdaki yasal düzenlemeler karşısında davacının seçimlik hakkını kullanarak davayı genel yetkili Bakırköy Tüketici Mahkemesinde açtığından davanın Bakırköy 3. Tüketici Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir. " YARGITAY 20. Hukuk Dairesi 2015/3652 E.N, 2015/8463 K.N(Yayınlanmamıştır)

¹⁰⁰ "... 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22. maddesinin 5. fıkrasında “Değeri beş yüz milyon liranın altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu uyuşmazlıklarda heyetin vereceği kararlar tarafları bağlar. Bu kararlar İcra ve İflas Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir. Taraflar bu kararlara karşı on beş gün içinde tüketici mahkemesine itiraz edebilirler. İtiraz, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak, talep edilmesi şartıyla hakim, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir. Tüketici sorunları hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir.” düzenlemesi mevcuttur. Aynı kanunun 23. maddesinin 3. fıkrasında ise “Tüketici davaları tüketicinin ikametgâhı mahkemesinde de açılabilir.” hükmü mevcut olup kesin yetki düzenlemesi söz konusu değildir. Buna karşın HMK'nun 19. maddesine göre, yetkinin kesin olmadığı hallerde yetki itirazı cevap dilekçesinde ileri sürülmelidir, davalı süresi içinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunmazsa, davanın açıldığı mahkeme yetkili hâle gelir. Somut olayda, davalının yetki itirazında bulunmadığı halde Gümüşhane Tüketici Mahkemesince re'sen yetkisizlik kararı verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda uyuşmazlığın Gümüşhane

Yargıtay bu konudaki içtihadını değiştirmiş ve yukarda ifade ettiğimiz düzenlemenin tüketici sorunları hakem heyeti kararına itirazlarda kararı veren hakem heyetinin yargı çevresindeki tüketici mahkemesinin görev ve yetkisinin kesin olup kamu düzenine ilişkin olduğu yönünde karar vermeye başlamıştır. ¹⁰¹ Kanımızca 6502 sayılı yasanın 70. maddesinden kaynaklanan tüketici sorunları hakem heyeti kararına itirazlarda kararı veren hakem heyetinin yargı çevresindeki tüketici mahkemesinin yetkisi kesin olup kamu düzenine ilişkin ve 6100 sayılı HMK m. 114/1ç gereği dava şartıdır. Bu nedenle taksitle satış sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin hakem heyeti kararlarına karşı itiraz davalarında kararı veren hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesinin yetkisi kamu düzenine ilişkin kesin yetkidir.

Görev, mahkemenin önüne gelen uyuşmazlığa bakma yetisini ifade etmek sureti ile bir yargı yolundaki uyuşmazlığın hangi mahkemede çözümleneceğini gösterir.¹⁰² 4077 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 23/1 maddesinde kanunun uygulanması konusunda meydana gelecek tüm uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde bakılacağına ilişkin düzenleme içermekteydi aynı şekilde 6502 sayı numaralı kanun 73/1 maddesi ile tüketici işlemleri ve tüketicilere yönelik uygulamalar nedeniyle ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar konusundaki davalarda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu düzenlemiştir. ¹⁰³

Tüketici Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.” Yargıtay 17.Hukuk dairesi 2013/17252 E.2013/ 16322 K.

“ Dosya kapsamından davacının Karaisalı İlçe Tüketici Hakem Heyeti Başkanlığınca verilen kararın iptali isteminde bulunduğu, tarafların yetki itirazı bulunmadığı, Adana 3. Tüketici Mahkemesinin yetkisinin bu suretle kesinleştiği anlaşıldığından uyuşmazlığın Adana 3. Tüketici Mahkemesinde görülüp, sonuçlandırılması gerekmektedir.” Yargıtay 20.Hukuk dairesi 2015/6808 E. 2015/8055K (Yayınlanmamıştır)

¹⁰¹ Dava, tüketici hakem heyeti tarafından verilen kararın iptali istemine ilişkindir.

Isparta 1. Asliye Hukuk Mahkemesince (Tüketici Mahkemesi sıfatıyla), 6502 sayılı Kanunun 70/3. maddesi gereğince uyuşmazlığın Şarkıkaraağaç Tüketici Hakem Heyetinin bağlı bulunduğu Şarkıkaraağaç Asliye Hukuk Mahkemesince (Tüketici Mahkemesi sıfatıyla) görülmesi gerektiği gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmiştir.

Şarkıkaraağaç Asliye Hukuk Mahkemesi ise (Tüketici Mahkemesi sıfatıyla), davalı tarafça yetki itirazında bulunulmadığı gerekçesiyle yetkisizlik yönünde karar vermiş, kararlar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 70. maddesinin üçüncü fıkrasında "Taraflar, tüketici hakem heyeti kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilir." şeklinde tüketici hakem heyeti kararlarına karşı itiraz yolunda özel bir düzenleme öngörülmüştür.

Somut olayda, davanın 27.03.2015 tarihinde açıldığı, davacının Şarkıkaraağaç Tüketici Sorunları Hakem Heyetince verilen 27.02.2015 tarihli kararına itiraz ettiği anlaşılmıştır. Bu durumda uyuşmazlığın, Şarkıkaraağaç Asliye Hukuk Mahkemesince (Tüketici Mahkemesi sıfatıyla) çözümlenmesi gerekmektedir. Yargıtay 20.Hukuk dairesi 2015/15731 E. 2016/1030 K (Yayınlanmamıştır)

¹⁰² Üstündağ S. , s 139

¹⁰³ “Dava, taksitli satış sözleşmesinden kaynaklanan icra takibine yapılan itirazın iptali istemine ilişkindir.

4077 Sayılı Yasada değişiklik yapan 4822 Sayılı Yasanın 6/A maddesinde “Taksitle Satış” konusunda düzenleme yapılmış olup, aynı yasanın 23. maddesinde de bu yasanın uygulanması ile ilgili olarak çıkacak her türlü uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görüleceği hükmüne yer verilmiştir.

6502 sayılı TKHK 3. maddesine göre, tüketici; ticaret ya da meslek dışı amaçla hareket eden gerçek veya tüzel kişidir. Tüketici işlemi ise mal ya da hizmet piyasasında kamu tüzel kişilerini de içine alacak şekilde ticaret faaliyeti veya mesleki amaçlarla hareket eden ya da bu amaçla hareket eden kişi adına veya hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeleri de içine alacak şekilde her türlü sözleşme ve hukukî işlem olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda tüketiciler ile tacirler arasındaki her türlü taksitle satış sözleşmesinde tüketici mahkemeleri görevli olacaktır.¹⁰⁴

Somut olayda, Özkaya Ticaret Ltd. Şti ile davalı adına taksitli satış sözleşmesi düzenlendiği, toplam bedelin 225.000.000.-TL olduğu anlaşılmakla, davanın tüketici mahkemesi sıfatıyla asliye hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.” YARGITAY 20. Hukuk Dairesi 2006/4759 E.N, 2006/6887 K.N

“Dava, icra takibine yapılan itirazın iptali istemine ilişkindir.

Dosya kapsamından, taraflar arasında taksitle satış sözleşmesi düzenlendiği, bu hususun 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Yasada değişiklik yapan 4822 Sayılı Yasanın 6/A maddesinde düzenlendiği, tarafların 4077 Sayılı Yasa kapsamında satıcı ve alıcı olduğu anlaşılmaktadır.

4077 Sayılı Yasada değişiklik yapan 4822 Sayılı Yasa kapsamındaki uyuşmazlığın, aynı yasanın 23. maddesi gözetilerek Tüketici Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.” 20. Hukuk Dairesi 2007/592 E.N, 2007/1469 K.N(Yayınlanmamıştır)

¹⁰⁴ “ Dava, taşınmaz satışı için yapılan aracılıkta komisyon ücretinin ödenmediği iddiasıyla sözleşme ile kararlaştırılan ücretin davalıdan tahsili istemine ilişkindir.

Asliye Ticaret Mahkemesince, uyuşmazlığın tüketici işleminden kaynaklandığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir.

Tüketici Mahkemesince, davalının tüketici olarak sayılamayacağı gerekçesiyle görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesince de, uyuşmazlığın tüketici işleminden kaynaklandığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir.

Dava tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6502 sayılı Kanunun 2. maddesinde; "Bu Kanunun her türlü tüketici işleri ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar" denilmekte, aynı Kanunun 3. maddesinde "Tüketici işlemi; eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dahil olmak üzere kurulan her türlü sözleşme ve işlemi ifade eder." şeklinde yeniden tanımlanmıştır.

6502 sayılı Kanuna göre, davalı tüketici, taraflar arasında yapılan simsarlık (tellallık) sözleşmesi ise, kanunun tanımladığı anlamda tüketici işlemidir.

6502 sayılı Kanunun, tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamaların tüketici mahkemelerinde çözümünü öngören 73. maddesi hükmü ile "Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile diğer kanunlarda düzenleme olması bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve bu kanunun göreve ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemeyeceğini" düzenleyen 83/2. maddesinin açık hükmü nedeniyle somut uyuşmazlığa bakma görevi tüketici mahkemelerinin görev alanına girmiştir.

Somut olayda; davacı, davalı ile aralarında emlak komisyonculuğu sözleşmesi imzalandığını, davacının yükümlülüklerini yerine getirmesine rağmen davalının gayrimenkulü kendi adına değil babası adına aldığını ileri sürerek ödenmeyen komisyon ücret alacağının tahsilini istediğine göre, dava tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 3, 73/1, 83/2 maddeleri uyarınca uyuşmazlığın tüketici mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir ” YARGITAY 20. Hukuk Dairesi 2015/7513 E.N, 2015/7740 K.N(Yayınlanmamıştır)

§2. ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIM SÖZLEŞMELERİ

A. GENEL OLARAK

Tüketici hukuku kapsamında taksitle satışları incelediğimiz bu çalışmamızda gerek tabi olduğu şartlar gerekse unsurları açısından farklılıklar taşıması bakımından ön ödemli satış sözleşmelerinin ayrı olarak genel hatlarıyla incelenmesi gerekmektedir. Ön ödemli satış sözleşmeleri ilk defa hukukumuzda 6098 sayılı TBK’da düzenlenmiştir. Uygulamada 4077 sayılı TKHK, 7. Maddesinde “Kampanyalı Satışlar” başlığı altında genel olarak düzenlendiğini kabul edilen görüşlerde mevcuttur.¹⁰⁵ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunda düzenlenmeden önce ön ödeme yükümlülüğünün tanımı hukukumuz mevzuatımızda sadece 25.05.1995 tarihli 21940 sayı numaralı Resmî Gazete ile yayınlanmış olan Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın TRGKM-94/2-3 numaralı “Taksitli, Kampanyalı ve Kapıdan Satışlar Hakkındaki Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ’in “Tanımlar” başlıklı 2. maddesi kapsamında bulunmaktaydı. Bu düzenlemeye göre, ön ödeme, “Malın tüketiciye tesliminden önce tüketici tarafından satıcıya satış fiyatının, sözleşmede belirtilen oranda ödenen kısmı” şeklinde tanımlanmıştı. Fakat yine bu tebliğ de 6. madde birinci fıkra da “Sözleşmelerde aksine hüküm konulmadıkça ön ödeme tutarı malın satış fiyatının %40’ından fazla olamaz” şeklinde ki düzenleme dikkate alındığı zaman, Borçlar Kanunun ki mevcut ön ödeme kavramıyla bu Tebliğde ki ön ödeme kavramları arasında belirgin bazı farkların olduğu da belirtilmelidir.¹⁰⁶ 6098 sayılı TBK’da Ön ödemeli satışların taksitle satış sözleşmesinde olduğu gibi en önemli yararı ekonomik canlanmaya katkı sağlaması ve ekonomik düzeyi itibari ile tüketicilerin ulaşamayacakları bir takım mal ve hizmetlere ulaşmasını sağlamasıdır. Ön ödemeli satışlar ile insanlar normal şartlarda ulaşamayacakları mal ve hizmetlere ulaşabilir böylece alıcı kesim genişler ve ekonomik canlanma sağlanır. Alıcı sayısı arttıkça üretim artar, ürün maliyeti önemli miktarda düşer. Ön ödemeli taksitle satışların önemli faydaları olmakla birlikte uygulamada bazı sıkıntıların ortaya çıkmasına da sebebiyet verebilmektedir. İnsanların tasarrufa yönelme eğilimlerini azaltıp daha fazla

¹⁰⁵ ZEVLİLİLER, A. / HAVUTÇU, A., Özel Borç İlişkileri, Ankara, 2007, s. 89.

ZEVLİLİLER A.-AYDOĞDU M.-PETEK, S.77

¹⁰⁶ AKÇAAL M. Borçlar Kanununa Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi TBB Dergisi2014(110) , s.61

harcamaya neden olan bu tür satışlar tüketicileri maddi imkânlarının üstünde borçlanmaya sevk edip maddi sıkıntılara düşmelerine de sebebiyet verebilmektedir.

B. ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE UNSURLARI

I.Ön Ödemeli Satış Sözleşmesinin Tanımı

Ön ödemeli satış sözleşmesi 6098 TBK madde 264/1’de, alıcıların taşınabilir nitelikte bir malın bedelini devirden önce parça parça ödemeyi, satıcıların ise bedel tamamen eline geçtikten sonra satılanı alıcıya devretmeyi üstlendikleri satış olarak tanımlanmıştır.

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesi, bir malın para ile mübadelesini amaçlayan, tam iki tarafa borç yükleyen ve bu sözleşme hakkındaki emredici hükümlere aykırılık içermeyen, satıcı bakımından, alıcıya taşınır bir malı bedelin tamamen ödenmesinden sonra devretmek, alıcı bakımından ise para edimini kısım kısım ödemek yükümlülüğü yükleyen bir sözleşme olarak tanımlanabilir.¹⁰⁷ Ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde alıcılar taşınır bir ürün ya da hizmetin karşılığını teslimden önce önceden parça parça ödemekte, ürün veya hizmetin karşılığı tam olarak ödenip bittikten sonrada satıcı veya sağlayıcı ürün veya hizmeti alıcıya

¹⁰⁷AKÇAAL M. Borçlar Kanununa Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi TBB Dergisi2014(110) , s.62

devretmektedir. Ön ödeme ile taksitli satış sözleşmesinin ve taksit ile satım sözleşmesinin bir birine benzer yanları olmakla birlikte ön ödeme ile taksitli satım sözleşmesinin ayırt edici temel unsuru, satım konusu ürün ya da hizmetin karşı tarafa tesliminin bütün karşılık ödendikten sonra yerine getirilmesidir. Taksit ile satım sözleşmelerinde ise ürün ya da hizmetin taksitlerin bitiminden önce teslim edilmesi ayırt edici temel koşuldur.

Çalışmamızın inceleme konusu içinde olmamakla birlikte ön ödemeli taksitli satışın özel bir türü olan ön ödemeli konut sözleşmeleri son zamanlarda önem kazanmıştır.4077 sayılı TKHK, 7. Maddesinde “Kampanyalı Satışlar” başlığı altında genel olarak düzenlendiği kabul edilen ve uygulamada maketten satış veya sat-yap olarak adlandırılan bir sözleşme türünden bahsedilmekteydi, 6502 sayılı TKHK’de ön ödeme ile konut satış sözleşmeleri oldukça ayrıntılı olarak yer almıştır. 6502 sayı numaralı kanun 40. maddesinde, ön ödemeli konut satış sözleşmeleri, tüketicilerin konut olarak kullanmak amacıyla aldıkları taşınmaz satış bedelini daha önce ve peşin olarak ya da taksitler halinde ödemeyi taahhüt ettikleri, satıcıların ise satım karşılığının tamamen veya kısmen ödenmesini müteakip bu taşınmazı tüketiciye devir ya da teslimin yüklendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır.

II. Ön Ödemeli Satış Sözleşmesinin Unsurları

a. Satış Bedelinin Parça Parça Ödenmesinin Kararlaştırılmış Olması

6098 sayı numaralı TBK. 264/I maddesinde ki alıcının taşınır bir malın satış bedelini teslimden önce parça parça olarak ödemeyi taahhüt ettiği sözleşme olarak tanımlaması uyarınca ön ödeme ile taksitle satış sözleşmesinin ön şartlarından biri alıcının satış bedelini teslimden önce parça parça ödemesinin kararlaştırılmış olmasıdır.

6098 TBK 264/II-4 fıkrası “ Taksitlerin sayısı, tutarı, vadesi ve sözleşmenin süresi... ” düzenlemesi uyarınca taksitlerin sayısı, tutarı, vadesinin sözleşmede belirtilmesi zorunlu bir unsurdur. 6098 sayı numaralı TBK ‘da taksitle satış sözleşmesinde olduğu gibi ön ödemeli satışlarda da taksit tutarlarının bir birine eşit miktarda olup olmaması ya da vadeler arası sürelerin aynı olup olmamasının gerekli olup olmadığı hususu açıkça düzenlenmemiştir.

Tandoğan'a göre taksitlerin bir birlerine eşit olması gerekmediği gibi, vadeler arası sürelerin de aynı olması gerekli değildir.¹⁰⁸

b. Bedelin Tamamen Ödenmesinden Sonra Satılanın Alıcıya Devredileceğinin Kararlaştırılmış Olması

Yine 6098 sayı numaralı TBK. 264/I'de ön ödemeli taksitle satış sözleşmesini, satıcının bedelin tümü ödendikten sonra satılanı alıcı tarafa devretmeyi üstlendiği satış olarak tanımlamıştır. Bu düzenleme uyarınca ön ödeme ile taksitle satış sözleşmesinin ön şartlarından biri de bedelin tam olarak ödenmesinden daha sonra satılanın alıcıya devrinin taraflar arasında kararlaştırılmış olmasıdır.

c. Satış Konusunun Taşınır Mal veya Haklar Olması

6098 sayı numaralı TBK. 264/I' de satış konusunun taşınır bir mal veya hak olması gerektiği düzenlemesi uyarınca ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin ön şartlarından bir diğeri satış konusunun taşınır mal veya haklar olmasıdır. Bu açık düzenleme uyarınca ön ödemeli taksitle satış sözleşmesi sadece taşınır satışına konu edilen mal ve haklara ilişkin olarak akdedilebilir.¹⁰⁹

Taşınmazlara ilişkin olarak ön ödeme ile taksitli satış sözleşmesi ön ödemeli konut satış sözleşmesi adı altında 6502 sayılı TKHK 40. maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. 6502 sayılı TKHK m. 40 ön ödeme ile konut satış sözleşmesi, tüketicilerin konut amacı ile kullanmak üzere bir taşınmazı satış bedelini teslimden önce peşin olarak ya da taksitler halinde ödemeyi üstlendiği, satıcının da tüm bedel tamamen ya da kısmen ödendikten sonra bu taşınmazı tüketici tarafa devir ya da teslim etmeyi yüklediği sözleşme olarak tanımlanmıştır.

¹⁰⁸ TANDOĞAN, Borçlar Özel, s. 301

¹⁰⁹ ZEVKLİLER/AYDOĞDU, s. 170

d. Yazılı Şekilde yapılması

Ön ödeme ile taksitli satım sözleşmesinin geçerliliği de, taksit ile satım sözleşmesi gibi yazılı olarak yapılması şartına bağlanmıştır. Buradaki yazılı şekil şartı nitelikli yazılı bir şekil olmakla birlikte resmî yazılı şekil değildir. Sözleşmenin geçerliliği için resmi bir kurumda yapılması veya onaylanması şartı yoktur. Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin geçerliliği için resmi bir kurumda yapılması veya onaylanması şart olmamakla birlikte nitelikli yazılı şekilde yapılması gereken bir sözleşme olması hususu içeriğinde taşıması gereken bazı zorunlu unsurlardan kaynaklanmaktadır. 6098 sayılı TBK 264. Maddesi f.2 de ön ödemeli taksitle satım sözleşmesinde şu hususların gösterilmesi şart kılınmıştır.

1. Sözleşme tarafların ad, soyadları ve yerleşim yerlerinin yer alması
2. Sözleşmede ki satışın konusunun yer alması
3. Kararlaştırılan toplam satış bedelinin yer alması
4. Kararlaştırılan taksitlerin adedinin, tutarının, vadesinin ve sözleşmenin süresinin yer alması
5. Ödenme durumunda taksitleri kabul ile yetkili kılınan bankanın yer alması
6. Sözleşmede alıcı tarafa karşı üstlenilen faiz tutarının yer alması.
7. Alıcı tarafın yedi günlük süre zarfında sözleşme yapma hususundaki irade açıklamasını geri alma hakkının olduğuna yer verilmiş olması
8. Alıcı tarafın sözleşmeden cayma hakkının varlığı ve bu hakkını kullanması nedeniyle ödemesi gerekecek olan cayma parasının düzenlenme altına alınmış olması
9. Son olarak ta sözleşmenin yapıldığı yer ve kurulduğu tarihe yer verilmiş olması gereklidir.

6098 sayı numaralı TBK. 264/I-2’de ki ön ödemeli taksit ile satış sözleşmelerinin, yazılı olarak yapılmadığı sürece geçerli olmayacağı yönündeki düzenleme uyarınca nitelikli yazılı şekilde yapılması gereken ön ödemeli taksitle satış sözleşmesi, bu şekle uyulmadan yapılacak olursa geçersiz olacaktır. Kanunun ön gördüğü nitelikli yazılı şekle aykırılık durumunda sözleşmenin hangi tür geçersizliğe tabi olacağına ilişkin kanunda açık bir düzenleme yoktur. Kanımızca bu durumda geçersizlik türü kesin hükümsüzlük yani butlandır. Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin uygulamada 4077 sayılı TKHK 7. Maddesinde “Kampanyalı Satışlar” başlığı altında genel olarak düzenlendiğini kabul eden görüşler olduğunu yukarıda ifade etmiştik. 4077 sayılı TKHK’de kampanyalı satışlar için 6098 sayılı TBK. 264/I-2

hükmü gibi nitelikli yazılı şekil şartı öngörülmekteydi. Bir hukuk genel kurulu kararında kampanyalı satış sözleşmesinde ki nitelikli yazılı şekil 'in sözleşme için geçerlilik şartı olduğu ifade edilmiştir ve bu şarta uyulmadan yapılan kampanyalı satış sözleşmesi geçersiz kabul edilmiştir.

Yargıtay Hukuk genel kurulu kararına konu olan bir uyuşmazlıkla ilgili ilk derece mahkemesi ön ödemeli kampanya ile satın alınmış olan eşyaların teslimatının yapılmamış olması sebebiyle ödenen bedelin tazmin edilmesi talebi ile açılan davada yazılı bir sözleşme olmamasına rağmen davanın kabulüne karar vermiştir.¹¹⁰ İlk derece

¹¹⁰ “ 1982 Anayasası 172. madde hükmüne göre "Devlet tüketicileri ve koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder" hükmü getirilmiştir. Anayasanın genel ilkeleri ve yapılan bu özel düzenleme hükmü ile sosyo ekonomik gelişmeler ve Avrupa Birliği ile bütünleşme süreci içerisinde tüketicilerin daha etkin bir şekilde korunmasını ve Kanunun uygulanmasını sağlamak amacı ile tüketici hukuku mevzuatı oluşturulmuştur. Bu amaçla 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun ve zaman içerisinde gelişen yeni ihtiyaçlar nedeniyle bu Kanunda 4822 sayılı Kanunla önemli değişiklikler yapılmıştır. 4822 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ve 4077 sayılı Kanun gerekçesine göre Kanunun uygulanması ile sosyal ve iktisadi hayattaki gelişmelerle ortaya çıkan yeni durumları Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanuna kazandırmak Anayasamızda ifadesini bulan ilkeyi tam anlamıyla gerçekleştirmek amaçlanmıştır. (Gerekçe ve geniş açıklama için bkz. Kamil Kadioğlu, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun, 2. Bs., s.2 vd., Ankara-2005) 4077 s.K. 7. maddesinde kampanyalı satışlarla ilgili düzenleme yapılmış olup, yapılan düzenlemeye göre "Kampanyalı satış, gazete, radyo, televizyon ilanı ve benzeri yollarla tüketiciye duyurularak düzenlenen kampanyalara iştirakçi kabul edilmesi, malın veya hizmetin teslim veya ifa edilmesi suretiyle yapılan satımdır. Kampanyalı satışlar Bakanlık izni ile yapılır... İlan veya taahhüt edilen mal veya hizmetin teslimatının veya ifasının hiç ya da gereği gibi yapılmaması durumunda, satıcı, sağlayıcı, bayii, acente, imalatçı, üretici, ithalatçı ve 10. maddenin V. fıkrasında kredi veren müteselsilen sorumludur." Yasada yapılan düzenlemeye göre 6/A maddede belirtilen bilgilerin yanında kampanya bitiş tarihi, teslim yeri ve teslim şeklinin gösterilmesi zorunludur. Ayrıca sözleşme yazılı olarak yapılar, bir nüshasının da tüketiciye verilmesi zorunludur. Kampanyalı Satışlara İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 1. maddede bu yönetmelik kampanyalı satışlara ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacı ile hazırlanmıştır. İkinci maddede bu yönetmelik hükümleri kampanyalı satışlar ile kampanyalı satış olarak nitelendirilmeyen ancak malın veya hizmetin daha sonra teslim veya ifa edilmesi suretiyle yapılan her türlü satışı ve bu satışları yapan gerçek veya tüzel kişilere ilişkin uygulama esaslarını kapsar. Beşinci maddede kampanyalı satışlarda ilan ve taahhüt edilen mal veya hizmetin teslimatının veya ifasının hiç ya da gereği gibi yapılmaması durumunda satıcı, sağlayıcı, bayii, acente, imalatçı, üretici, ithalatçı ve kredi veren müteselsilen sorumludur.

Yukarıda belirtilen hukuki mevzuat birlikte değerlendirildiğinde Borçlar Kanunu 11. madde hükmünde açıkça belirtildiği üzere sözleşmelerde asıl olan şekil serbestisi olmakla birlikte tüketici işlemi mahiyetindeki sözleşmelerde ve kampanyalı satışlarda sözleşmenin yazılı olarak düzenlenmesi zorunludur. Buradaki zorunluluk tüketici lehine getirilen bir hüküm niteliğindedir. Asıl amaç tüketiciyi koruma ve ihtilaf halinde ispat kolaylığı sağlamaktır. Tüketici lehine konulan bu hükmün aleyhe yorumlanması Kanun koyucu ve amaçsal yorum ilkeleri ile bağdaşmaz. A... bayii olan davalı ve davacı arasında 4077 s.K. 7. md. hükmünde öngörülen şekil koşullarını içeren sözleşme mevcut değildir. Ancak kısmen yazılı da olsa (firma kaşeli kartvizit ve malla ilgili bilgilerin belirtildiği belgeler) sözleşme yapıldığını kabul etmek gerekir. Taraf beyanları ve deliller birlikte değerlendirildiğinde satış sözleşmesinin yapılmasında davalı bayinin A... markası ile satış yapmasının önem arz ettiği ve bu firmanın seçilmesinde markanın etken olduğu açıktır. Davacı bu alışverişi herhangi bir beyaz eşya bayii ile değil A... markasını taşıyan bir bayide yapmıştır. Davacının bu yönüyle de markaya duyduğu güven ve itibarını boşa çıkarmamak gerekir. Davalı A... A.Ş.nin savunmalarında belirttiği biçimde diğer davalı bayii ile davacı arasında yapılan satışın kampanyalı satış niteliğinde olmadığı mahkememizce de kabul edilmiştir. Ancak yukarıda belirtilen kampanyalı satışlara ilişkin Yönetmeliğin 1, 2 ve 5. maddesinde yapılan açık düzenleme karşısında taraflar arasındaki satışın taksitli satış olduğu, taksitlerin kredi kartı vasıtası ile ödendiği, malın sonradan tesliminin kararlaştırıldığı sabit olduğundan bu satışın kampanyalı satış benzeri satış olduğu kabul edilmiştir. Yüksek Yargıtay 13. H.D. yerleşik uygulamasına göre mal veya hizmetin sonradan teslimi veya

mahkemesinin kararı daire önüne gelmiş ve daire davanın ön ödeme ile kampanyalı olarak satın alınan eşyaların tesliminin yapılmaması sebebiyle bedelin tazminine yönelik olduğu 4077 s.k. 7/son md. yollaması ile 6/A II. fıkra hükmüne göre kampanyalı satışlarda sözleşmede yer alması gereken hususların tek tek sayıldığı sözleşmenin yazılı olmak zorunda olduğu ¹¹¹ gerekçesi ile İlk derece mahkemesi kararını bozmuş ilk derece mahkemesinin de önceki vermiş olduğu karar da direnmesi nedeniyle uyuşmazlık Yargıtay hukuk genel kurulu önüne gelmiştir. Genel kurul dairenin bozma gerekçesini yerinde bulmuş ve ilk derece mahkemesinin direnme yönündeki kararının bozulmasına karar vermiştir. ¹¹²

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin nitelikli yazılı şekle tâbi olması nedeniyle sözleşmede belirtilmesi gereken diğer hususlarda geçerlilik şartıdır. Bu unsurlardan herhangi birisinin sözleşmede olmadığı durumlarda sözleşme de geçerli olmayacaktır. Yüksek Yargıtay da yukarıda incelemiş olduğumuz hukuk genel kurulu kararında kampanyalı satışlar için nitelikli yazılı şeklin unsurlarını geçerlilik şartı olarak kabul etmiştir.

yerine getirilmesi koşulu ile yapılan satışlar ön ödemeli satış niteliğinde olup, bu ve benzeri kampanyalı satışlar 4077 sayılı Yasa 7. md. de öngörülen kampanyalı satışlar kapsamına girer. (13 H.D. 13.12.1999, 9298/9485 s.k. , 13 H.D. 01.12.2004, 9354/17500 s.k.) Mahkememizce yapılan bu değerlendirmeler sonucunda mevcut satışın kampanyalı satış benzeri taksitli satış olduğu kabul edilerek davalı üretici A... A.Ş'nin davalı bayii ile birlikte müteselsilen sorumlu olduğu kabul edilmiştir. ”

¹¹¹ Yargıtay 4.H.D. 17.04.2008 tarih, 2007/7787 E. 2008/5488 sayılı kararı(Yayınlanmamıştır)

¹¹² “4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 7/2.maddesindeki “Kampanyalı satış olarak nitelendirilemeyen ancak, malın veya hizmetin bilahare teslim veya yerine getirilmesi koşuluyla yapılan her türlü satışlar da birinci fıkra hükmüne tabidir.” hükmünün, 06.03.2003 gün ve 4822 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış olmasına; Yerel Mahkemece direnme kararının gerekçesinde sözü edilen, malın bilahare teslimi şartıyla yapılan ve kampanyalı satış olarak nitelendirilemeyen satışlarda, üreticinin satıcı ile birlikte sorumlu tutulması gerektiğini öngören Yargıtay 13.Hukuk Dairesinin 13.12.1999 gün ve Esas: 1999/9298, Karar: 1999/9485 sayılı ilamının, 4822 sayılı Kanun ile yapılan söz konusu değişiklikten önceki döneme ait bir uyuşmazlığa ilişkin bulunmasına; Kampanyalı Satışlara İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 5.maddesinde yer alan ve satılan malın tesliminden üreticiyi satıcıyla birlikte müteselsilen sorumlu tutan hükmün de, sadece kampanyalı satışlarla sınırlı bir içerik taşımasına, somut olayda ise kampanyalı satışın söz konusu olmamasına ve bu yönün çekişmesiz bulunmasına göre, Hukuk Genel Kurulu’nca da benimsenen Özel Daire Bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.” T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2009/4-101 E.N 2009/139 K.N(Yayınlanmamıştır)

C. ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNDE TÜKETİCİNİN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

6502 sayılı TKHK 21. madde birinci fıkrasında tüketicilerin taşınır nitelikte bir malın ücretini teslimden önce parça parça ödeme yükümlülüğü altına girdiği, satıcının ise ücretin tümünün ödenmesi sonrasında satılanı tüketiciye devretme yükümlülüğü altına girdiği ve ödeme müddeti bir yıldan fazla ya da belirsiz süreli olan sözleşmelere ilişkin olarak Türk Borçlar Kanununun ön ödemeli taksitle satış hükümlerinin uygulanacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu nedenle tüketicilerin taraf olduğu süreleri bir yıldan daha fazla olan ya da belirsiz süreli düzenlenen sözleşmelere Türk Borçlar Kanundaki ön ödemeli taksitle satışlara ilişkin düzenlemeler uygulanacaktır.

6502 sayılı TKHK 21. madde 1. fıkrada sözleşmelerin zorunlu olan içerikleri, tüketicilerin ve satıcı-sağlayıcıların hakları ve yükümlülükleri, cayma hakkı, erken ödeme ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasların daha sonra çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği düzenleme altına alınmıştır.

I. Geri Alma ve Cayma Hakkı

6098 sayılı TBK 264.b/7 maddesi alıcılara yedi günlük süre zarfında sözleşme yapma konusunda bulunmuş olduğu irade açıklamasını geriye alma hakkı tanımıştır aynı şekilde 6098 sayılı TBK 264.b/7 maddesinde alıcıların sözleşmeden cayma hakkı ve bu nedenle ödemesi gereken cayma parasına ilişkin hükümleri gereğince 6098 sayılı TBK m. 269 uygulama alanı bulur.

6098 sayılı TBK 269. maddesinde ödeme süresileri bir yıldan daha uzun süreli ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcının, malın kendisine teslim edilme zamanına kadar sözleşmeden cayabileceği düzenlemesi yer almaktadır. İlgili hüküm gereğince sözleşmeden cayma durumunda alıcı yanca ödenmesi gereken cayma ücreti, somut durumun taşıdığı özelliklere ve sözleşme kuruluşu ile cayma zamanı arasında geçen zamana bakılmak suretiyle belirlenecektir. Kararlaştırılacak olan, bu tutar satıcı tarafın alacağı toplamının yüzde ikisinden daha az ve yüzde beşinden daha fazla olmamalıdır. Alıcı taraf, yaptığı ödemenin cayma parasını aşan kısmı ve getirilerinin tarafına iade edilmesini talep edebilir.

Alıcı tarafın ölümü ya da kazanç elde edebilmekten sürekli bir şekilde yoksun kalması nedenleri ile ön ödemeleri yapamayacak hale gelmesi veya bu sözleşme yerine olağan koşullar ile yapılacak bir taksit ile satış sözleşmesi konulması yönündeki teklifinin satıcı tarafça kabulü nedenleri ile sözleşmeden cayılması durumlarında artık, cayma ücreti istenemeyecektir.

II. Ödemelerin Bankaya Yatırılması Zorunluluğu

6098 sayılı TBK 265. maddesi gereğince, ödeme süreleri bir yıldan fazla yâ da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcıya, yapacağı ödemeleri sözleşme ile belirlenmiş olan bir bankaya kendi adına açılacak gelir getiren bir tasarruf hesabına veya yatırım hesabına yatırma yükümlülüğü getirilmiştir. Bu durumda bankanın, iki tarafında çıkarlarını gözetmesi zorunluluğu vardır. Açılacak bu hesaptan her iki yanın rızası olması kaydı ile ödeme yapılabilecektir. Bu yöndeki rıza önceden peşinen verilemeyecektir. Bu şekilde ödeme süreleri bir yıldan uzun ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcı, satılan kendisine henüz devredilmeden 269. madde çerçevesinde sözleşmeden cayarsa satıcı artık açılmış olan bu hesap üstündeki tüm haklarını kaybedecektir.

III. Satış Bedelinin Tamamını ödeyerek Malın devrini isteme hakkı

6098 sayılı TBK 266 madde 1.fıkrasında satış bedelinin tamamını ödeyen alıcının bu durumda satış konusu ürünün hemen kendisine devrini talep edebileceği ancak bu durumda satıcı, satış konusu malı üçüncü bir şahıstan tedarik edip alıcıya devredecek ise kendisine münasip bir süre tanınmasını isteyebileceği düzenleme altına alınmıştır. Bu hüküm uyarınca, alıcı satış ücretinin tümünü ödeyip satış konusunun kendisine hemen devrini isteme hakkına sahiptir. Buna mukabil satıcı da malı üçüncü şahıstan tedarik edecek ise alıcı bunun için uygun bir müddet tanımak zorundadır. Ayrıca, 6098 sayılı TBK 266. madde 2.fıkrası da satıcının da satış konusu ürünü alıcı tarafa devredebilmesi için, taksit ile satıma yönelik şartlara uymayı zorunlu kılmıştır.

6098 sayılı TBK 266. madde 1. fıkrası uyarınca, alıcı birden fazla şeyi satın almış olduğu ya da seçme hakkını saklı tutmuş olduğu durumlarda, satılanın kısmen devrini isteyebilir, fakat bu durum için 256. madde ile öngörülmüş olan asgari peşinatı ödemiş olması gereklidir. Satılan şey eşya topluluğu niteliğinde ise bu istemde bulunulamayacaktır. Satış bedelinin tümünden ödenmemesi durumunda, satıcı taraftan satılanın kısmen devredilmesi istemi, ancak geriye kalmış olan kısmın yüzde onunun güvence olarak bırakılması şartıyla mümkün olabilir. Bu hüküm uyarınca alıcıların birden çok şeyi satın alması durumu kanun ile özel bir şekilde düzenleme altına alınmış ve eski borçlar kanunumuzdaki bu eksiklik giderilmiştir bu şekilde alıcının birden fazla şeyi satın alması ya da seçme hakkını mahfuz tutması durumunda, satış konusunun parça parça olarak devrini, ancak 256. madde ile öngörülmüş olan asgari peşinat miktarının ödenmesi durumunda talep edebilecektir. Satış bedelinin tamının ödenmemesi durumunda, alıcı satıcı taraftan satılanın kısmen devrini, ancak geriye kalan miktarın yüzde onunu teminat olarak bırakarak talep edebilecektir.

6098 sayılı TBK m.267 ile ödeme müddeti bir yıldan fazla ya da süresi belirlenmemiş olan sözleşmeler için satış bedelinin, satılanın devri anında tümünden ödenmiş olması gerektiği, satılanın devrini talep eden alıcının, hesaptaki bakiyenin, satış bedelinin en fazla üçte bir tutarını satıcı lehine serbest bırakabileceği, ancak, sözleşme kuruluş anında bu yönde taahhüt

verilemeyeceği yönünde düzenleme yapılmıştır. Bu hüküm ile ödeme süreleri bir seneden fazla ya da süresi belirsiz sözleşmeler için, satış bedelini satılan devredildiği anda bütün olarak ödenmesi koşulu ön görölmüştür. Yine bu hüküm çerçevesinde satılanın devrini talep eden alıcının, hesap bakiyesinden, satım bedelinin en fazla üçte birlik tutarını satıcı lehine serbest bırakabileceği, fakat bu durumun sözleşme kuruluşu esnasında şart koşulamayacağı düzenleme altına alınmıştır.

6098 sayılı TBK 268. madde 2. fıkra hükmü ile ödenmesi gerekli toplam satış bedelinin sözleşme ile belirlenmesi ile birlikte, devredilmesi gerekli mal daha önce belirlenmemiş ve satıcı bu malı seçme hakkını alıcı tarafa bırakılmış ise satıcıya, peşin satışlar için olağan olan bedelleri göz önünde bulundurmak suretiyle alıcı tarafından yapılacak seçime tam olarak uyma yükümlölüğü ön görölmüştür. Bu hüküm gereğince, satıcı tarafın sözleşme kuruluş anında belirlenmiş olan toplam satış tutarına ek olarak bedel talep etme hakkı tanıyan tüm kayıtların geçersiz olacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme ile tüketici hukukunda var olan sözleşme de zayıf taraf konumunda bulunan alıcı tarafı korunma amacı örtüşmektedir.

IV. Satış Bedelini Belirleme Hakkı

6098 sayılı TBK 268. madde uyarınca satıcı tarafın, sözleşme kuruluş anında belirlenmiş olan toplam satış tutarına daha sonra ek tutar talep etme hakkı tanıyan tüm kayıtların geçersiz olduğunu yukarıda da ifade etmiştik.

Ödenmesi gerekli toplam satış bedeli sözleşme ile belirlenmekle birlikte, devredilmesi gerekli mal daha önce kararlaştırılmamış ve satıcının bu malı seçme yönündeki hakkı alıcıya tanımamış olduğu durumlar da satıcı, peşin satımdaki olağan satış tutarını göz önünde bulundurarak alıcı tarafından yapılacak seçime tam olarak uymakla yükümlü olduğu ve buna

uygun olmayan anlaşmaların, sadece alıcı tarafın faydasına uygun olduğu ölçüde geçerli olacağı düzenlemesi gereğince, ödenmesi gerekli toplam satım bedeli sözleşme ile belirlenmiş, ancak devredilecek eşyanın önceden belirlenmemiş olması durumu düzenleme altına alınmıştır. Buna göre ödenecek toplam satış bedeli sözleşme ile kararlaştırılmamış ise satıcı, peşin satımdaki olağan bedelleri göz önünde bulundurmak suretiyle alıcı tarafından yapılacak seçime tam olarak uymakla yükümlü tutulmuştur.

V. Ön Ödemelerin Sona Ermesine İlişkin Hüküm

6098 sayılı TBK m.268 ile ön ödeme ifa borcunun, beş yıl geçmesi ile sona ereceği, ödeme müddeti bir yıldan fazla ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcının, sekiz yıl geçmesine rağmen satılanın devrini istemediği durumlarda, satıcının alıcıyı uyarmak suretiyle üç ay süre tanıyacağı. Alıcı yine bu müddet zarfında kayıtsız kalarak seçme hakkını kullanmaz ise satıcının artık, alıcının sözleşmeden cayma durumundaki haklarına sahip olacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu hüküm gereğince ön ödeme ifa borcunun, 5 yıl geçmesi ile sona ereceği düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemede öngörülen göre süre zamanaşımı süresi niteliğinde değildir. Bu süre hak düşürücü bir süre niteliğindedir. Ödeme süreleri bir yıldan daha uzun ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcı, sekiz yıl geçmesine rağmen halen satılanın devrini talep etmemiş ise, satıcı taraf alıcı tarafa ihtarda bulunarak üç ay süre tanıyacaktır. Buna rağmen alıcı bu süre zarfında da kayıtsız kalmaya devam eder ise artık satıcı, alıcının sözleşmeden cayma durumunda sahip olduğu haklara sahip olacaktır. Alıcının bir ya da daha fazla ön ödemede temerrüdü halinde satıcı, ancak vadesi gelen ödemeleri talep edebilecektir.

VI. Ön Ödemede Temerrüde Düşülmesi

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 6098 sayılı TBK 271. madde düzenlemesi gereğince, alıcının bir ya da birden fazla ön ödemede temerrüdü halinde, satıcı ancak vadesi gelmiş olan ödemeleri talep edebilir. Ancak, toplam alacak tutarının en az onda birine denk gelen ve

birbirine müteakip iki ön ödeme ya da toplam alacak oranının en az dörtte birine denk gelen tek bir ön ödeme veya son ön ödeme vadesi gelmiş ise artık satıcı, alıcı tarafa tanıyacağı bir ay ödeme süresi geçtikten sonra sözleşmeden dönme hakkına sahip olacaktır.

Satıcı tarafın, ödeme müddeti bir yıl ya da daha az olan bir sözleşmeden dönmek istemesi durumuna, 260. madde ikinci fıkrası hükmü kıyas yoluyla uygulanacaktır. Müddeti bir yıldan fazla olan sözleşmeler için satıcı, 269. madde ikinci fıkrası gereği cayma parası ve alıcı tarafa ödenmesi gerekli ortalama banka mevduat faizini aşan zararının karşılanmasını talep edebilir.

Süresi bir yıldan fazla olan süreli sözleşmelerde mütemerrit duruma düşen alıcı malın kendisine devredilmesini talep ederse satıcı, kanuni anapara faizi ve devir talebinden daha sonra mal değerinde oluşacak azalmaların karşılanmasını talep edebilir. Ceza şartı kararlaştırılmış ise bu durumda kararlaştırılan bu miktar, satış bedelinin yüzde onundan daha fazla olamaz.

Satılanın devredilmiş olduğu durumlarda, dönme hususunda 260. madde birinci fıkrasının uygulanacak hükmü gereğince toplam alacağın en az onda birine denk gelen bir birlerine müteakip iki ön ödeme ya da toplam alacak tutarının en az dörtte birine denk gelen tek bir ön ödeme veya son ön ödeme vadesi gelmiş ise artık satıcı ayrı olarak alıcı tarafa vereceği bir ay ödeme süresi geçtikten sonra sözleşmeden dönme hakkına sahip olacaktır. Satıcı taraf, ödeme süreleri bir yıl ya da bir yıldan daha az olan bir sözleşmeden dönmek isterse, madde 260. ikinci fıkra hükmü kıyas yoluyla uygulama alanı bulacaktır. Süreleri bir yıldan daha fazla olan sözleşmeler için, satıcı taraf sadece madde 269 ikinci fıkrada düzenleme altına alınmış olan cayma parası ve alıcı tarafa ödenmesi gerekli olan ortalama banka mevduat faizinden fazla olan zararlarının karşılanmasını talep edebilecektir. Satılan devredilmiş ise bu durumda, dönme hususunda madde 260 1. fıkra hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

VII. Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesinde Zapta Karşı Sorumluluk

Zapta karşı sorumluluk durumu ön ödeme ile taksitli satış sözleşmeleri için müstakil bir şekilde düzenlenmemiştir. Bununla birlikte 6098 sayılı TBK 214 ve devamındaki taşınır satışına ilişkin zapttan sorumluluk borcuna ilişkin genel düzenlemeler ön ödemeli taksitle satış sözleşmeleri de taşınır satış sözleşmesi niteliğinde olduğundan ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde de uygulanacaktır. Yukarıda taksitle satış sözleşmesi açısından yaptığımız açıklamalar ön ödemeli taksitle satış sözleşmeleri açısından da uygulama alanı bulacaktır.

D. ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

I. Genel olarak

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin normal sona erme şekli doğal olarak tarafların borçlarını gereği gibi yerine getirmesi ile ilişkinin sona ermesidir. Sözleşmenin tarafları yani alıcı taraf ve satıcı tarafın yapmış oldukları ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinden kaynaklı bütün borçları gereği yerine getirmeleri ile sözleşme de nihayete erecektir. Ancak sözleşmeler her zaman tarafların borçlarını tam olarak yerine getirmeleri sureti ile sona ermez. Aşağıda ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin tarafların doğmuş bütün borçları gerektiği gibi yerine getirmeleri ile sona ermesi dışında ki sona erme sebepleri incelenecektir.

II. Alıcının Geri Alma Hakkını Kullanması

6098 sayılı TBK 273/1 maddesinde ki, taksitle satışlar ile ilgili düzenlemelerden kanuni temsilci rızası, sözleşme hüküm ve sonuçlarının doğması, geriye alma açıklamaları, alıcı def'ileri, satıcı alacağının devri, yargıcın kararlaştırdığı ödeme kolaylıkları, yetkili mahkemeler ve tahkime ilişkin hükümlerin ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerine de uygulanacağı yönündeki hükmü gereği taksitle satışa ilişkin hükümlerden sözleşmenin hüküm ve sonuç doğurmasına ve cayma hakları ile ilgili olan 6098 sayılı TBK 255/1 maddesi ön

ödeme ile taksitli satışlarda da uygulanacaktır. Bu hakkın tanınmasının sebebi fazla düşünmeden veya etki altında kalarak ve ani bir şekilde borç altına giren alıcıların makul bir sürede sözleşmeden ve beklide altından kalkamayacakları bir borç altına girmekten kurtulmalarına imkân tanınmak istenmesidir.

6098 sayılı TBK 255/1 c.1 maddesinde ki, taksit ile satış sözleşmelerinin, alıcılar açısından, tarafların imza altına aldıkları sözleşme nüshasının eline geçtiği tarihten itibaren yedi gün sonra hüküm ve sonuç doğuracağı yönündeki düzenleme gereği ön ödeme ile taksitli satış sözleşmesinin; satıcı taraf açısından, sözleşmenin kuruluş anından itibaren hüküm ve sonuçları doğmaya başlayacak ancak alıcı taraf yönünden, tarafların imza altına aldıkları bir nüshanın alıcı eline geçmesi tarihini müteakip yedi gün sonra yürürlük kazanıp kazanmayacağı netleşecektir. Alıcı 6098 sayılı TBK 255. maddesi gereği bu yedi günlük kanuni süre zarfında herhangi bir tazminat sorumluluğu altına girmeksizin satıcı tarafa yazılı bir şekilde bildirimde bulunmak şartıyla sözleşmeden geriye dönebilecektir. Geriye alma bildirimi bu sürenin son günü dahi postaya verilmiş ise, sonuçlarını normal bir şekilde doğuracaktır bu süre içinde satıcının eline ulaşmış olması şart değildir. Alıcı tarafın sahip olduğu bu geriye alma hakkına yönelik daha önceden verilen feragate ilişkin sözleşmeye konacak hükümler geçerli sayılmayacaktır. Bu düzenlemedeki amaç alıcıyı korumaktır.

Taksitle satışa ilişkin 6098 sayılı TBK 255/2. maddesindeki, Satıcının geri alma süresi içerisinde satış konusu ürünü alıcı tarafa devretmesi durumunda alıcının, bu ürünü sadece olağan gözden geçirme çerçevesinde kullanabileceği; aksi durumda sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurmuş sayılacağına ilişkin hüküm ön ödemeli taksitle satışlar açısından uygulama alanı bulamayacaktır. Çünkü ön ödemeli taksitle satışlarda öncelikli şart olarak alıcının ödemelerini yerine getirmesi gerekmektedir satış konusu ürün daha sonra alıcıya teslim edilecektir.

III. Alıcının Cayma Hakkını Kullanması Hâlinde

Taksit ile satışlara ilişkin 6098 sayılı TBK 269. maddesin de, ödeme süresileri bir yıldan uzun olan ya da süreleri belirli olmayan sözleşmeler için alıcının, mal devredilinceye kadar her zaman için sözleşmeden cayabileceği düzenleme altına alınmıştır.

Yine aynı madde ile sözleşmeden cayma durumunda alıcının ödenmesi gereken cayma parasının halin gerektirdiği özelliğe ve sözleşme kuruluşu ile cayma zamanı arasında ki geçen zamana bakılıp belirleneceği, ancak, bu belirlenen miktarın satıcı tarafın alacağı toplamının yüzde ikisinden daha az ve yüzde beşinden daha fazla olamayacağı, alıcı tarafından, yapılmış olan ödemelerden cayma parasını aşan miktarının, getirileri de eklenmek suretiyle tarafına iadesini isteyebileceği düzenlenmiştir.

Yine aynı maddenin devamında alıcı tarafın ölümü ya da kazanç sağlamaktan süresiz bir şekilde yoksun kalması nedeniyle artık ön ödemede bulunamayacak hale gelmesi veya bu sözleşme yerine geçmek üzere normal şartlarda düzenlenecek bir taksit ile satış sözleşmesi kurulmasına yönelik teklifinin satıcı tarafça kabul görmesi nedenleri ile sözleşmeden cayılırsa artık, cayma parası istenemeyeceği yönündeki düzenleme gereği cayma hakkı, taksitle satış sözleşmesinin sona erme sebeplerinden biri düzenlenmiştir.

Düzenlemenin ilk fıkrasına göre; ödeme süreleri bir yıldan uzun olan ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler kapsamında alıcı taraf mal kendisine devredilene kadar sözleşmeden dönebilir. Bundan sonra malın devri anından başlayarak alıcı tarafın cayma hakkı son bulmaktadır. Alıcı taraf herhangi bir neden olmasa dahi bu caymaya ilişkin haktan yararlanabilecektir.

Düzenlemenin ikinci fıkrası ile cayma durumunda alıcı tarafın ödemesi gereken cayma parası ve miktarının nasıl belirleneceği, yapılan ödemelerin cayma parasını aşan miktarına ne yapılacağı düzenlenmiştir. Buna göre alıcının sözleşmeden cayması hâlinde alıcı tarafından

ödenmesi öngörülen cayma parasının¹¹³, halin özellikleri ve sözleşme kuruluşu ile cayma anı arasında geçen zamana bakılıp tespit edileceği düzenlenme altına alınmıştır. Devamında bu tutarın satıcı toplam alacağı yüzde ikisinden daha az ve yüzde beşinden daha fazla olamaması gerektiği, alıcı tarafından yapılan ödemeler açısından cayma parasını aşan miktar bulunması durumunda alıcı tarafın bu tutarın tüm getirileri dâhil olacak şekilde tarafına iadesini talep edebileceği düzenlenmiştir.

Düzenlemenin son fıkrasında; bu madde de belirtilen durumdan birinin gerçekleşmesi sebebiyle alıcının sözleşmeden cayması durumunda kendisinden cayma parası talep edilemeyeceği düzenlenmiştir. Alıcı tarafın ölümü ya da gelir sağlayabilmekten süresiz bir şekilde yoksun kalması nedeniyle ön ödemede bulunamayacak hale gelmesi veya bu sözleşme yerine geçmek üzere normal şartlarda yapılacak taksit ile satış sözleşmesi yapılmasına yönelik teklifinin satıcı tarafça kabul görmesi nedenleri ile sözleşmeden cayılırsa artık cayma parası talep edilemeyecektir.

IV. Satıcının Cayma Hakkını Kullanması Hâlinde

6098 sayılı numaralı TBK 270 madde 2. fıkrası, ödeme müddeti bir yıldan fazla ya da süresi belirli olmayan sözleşmeler için alıcının, sekiz yıl geçmesine rağmen satılanın devrini talep etmemesi durumunda, satıcının alıcıya ihtarda bulunarak üç ay süre tanıyacağı, alıcının bu süre zarfında hareketsiz kalmaya devam etmesi durumunda satıcının, alıcı tarafa sözleşmeden cayma durumunda tanınacak hakları kazanacağı yönündeki hükmün düzenlemesi gereği bu durumda satıcı sözleşmeden cayan alıcının haklarına sahip olacaktır.

¹¹³ Cayma parası, sözleşmenin yapıldığı sırada verilen, sözleşmeden cayabilmek için taraflarca kararlaştırılmış bir tazminattır (REİSOĞLU S., Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Bası, İstanbul, 2012, s. 454)

§3. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI, HER İKİ SÖZLEŞMEDE UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER

A. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Taksitle satış sözleşmesinin temel özelliği, satış bedelinin birden fazla vadeli kısımlara ayrılarak, taksitler hâlinde ödenmesidir.¹¹⁴ Aynı şekilde ön ödeme ile taksitle satış sözleşmelerinde de satış bedeli birden çok parçaya ayrılmak suretiyle taksitli bir şekilde ödenir.

Taksitle satış sözleşmesinin konusu ile ön ödemeli taksitle satış sözleşmesin konusu aynıdır her iki sözleşmenin konusu da taşınır maldır.

Her iki sözleşmede tarafların aslî edim yükümleri benzerdir. Ancak bu benzerlik aynı zamanda iki sözleşmeyi de biri birinden ayıran husustur. Her iki sözleşme türünde de alıcı taraf sözleşme bedelini parça parça ödeme hususunda yükümlülük altına girmekte satıcı tarafta satış konusu malın teslimi yükümlülüğü altına girmektedir. Ancak taksitle satış sözleşmesinde teslim taksit ödemesinden önce olmaktadır.

İki sözleşme arasında bazı farklılıklar da vardır. Aralarındaki ilk ve en önemli fark ortaya çıkış sebepleridir. Ön ödeme ile taksitli satış sözleşmelerinin ortaya çıkış nedeni, taksit ile satışta satıcı açısından ortaya çıkan risk ve sakıncaları gidermektir çünkü satıcı bu sözleşmede kısım kısım olmak üzere önce bedeli almakta sonrasında sözleşme konusu taşınır malı teslim etmektedir. Taksitle satışın ortaya çıkış sebebi ise, ekonomik olarak yeterli gücü olamayan alıcılara bedeli taksitli bir şekilde parça parça olarak ödeyip ve ihtiyaç duyduğu üründen hemen istifade olanağı tanımaktır.

¹¹⁴ TANDOĞAN, Borçlar Özel, s. 301

İki Sözleşme arasındaki diğer fark ise yukarda da ifade ettiğimiz gibi aslî edim yükümleridir. Taksitle satış sözleşmesinde ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinden farklı olarak teslim taksit ödemesinden önce olmaktadır.

B. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ VE ÖN ÖDEMELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİNDE UYGULANACAK ORTAK HÜKÜMLER

6098 sayı numaralı TBK 273. madde gereği, taksitle satışlarla ilgili düzenlemelerden kanuni temsilcinin rızası, sözleşme hüküm ve sonuçları, geriye alma açıklaması, alıcı def'ileri, satıcı alacağının devri, yargıça karar verilen ödeme kolaylıkları, yetkili mahkeme ve tahkim ile ilgili olan hususlar, ön ödeme ile taksitli satışlarda da uygulama alanı bulacaktır.

Aynı şekilde satılan için kararlaştırılan devir süresi bir yıldan fazla ya da süresi belirli olmayan taksit ile satışta alıcı tarafın, satılan devredilmeden önce ödeme yapmakla yükümlü olacağı kararlaştırılmış ise, bu durumda ön ödeme ile taksitle satışlara yönelik düzenlemeler kıyas yoluyla uygulanacaktır. Bu hüküm gereğince taksit ile satışlara ilişkin düzenlemelerin birçoğu ön ödeme ile taksitle satışlar içinde uygulama alanı bulacaktır.

I. Yasal temsilcinin rızası

6098 sayı numaralı TBK.m.273 gereğince, taksitle satışta yasal temsilcinin rızasına ilişkin hüküm, ön ödemeli taksitle satışlarda da uygulama alanı bulacaktır. Bu sebeple, ayırt etme yeteneği olan bir küçük ya da kısıtlanmış birinin yaptığı ön ödemeli taksit satış sözleşmesinin geçerli olması kanuni temsilci tarafından yazı ile rızasını bildirmesi koşuluna bağlıdır.

II. Sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurması

6098 sayılı numaralı TBK.m.273 gereğince, taksitle satışta sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurmasına ilişkin tüm hüküm ve şartlar ön ödeme ile taksitle satış sözleşmeleri içinde geçerli olacaktır.

III. Geri alma açıklaması

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 6098 sayılı TBK 273/1 maddesinde ki, taksit ile satışlara yönelik düzenlemelerden kanuni temsilci rızası, sözleşme hüküm ve sonuçlarının ortaya çıkması, geriye alma açıklaması, alıcının def'leri, satıcı alacağı devri, yargıçça kararlaştırılan ödeme kolaylıkları, yetkili mahkemeler ve tahkim ile ilgili olanların ön ödeme ile taksitle satışlarda da uygulanacağına ilişkin düzenleme gereğince taksit ile satışlarla ilgili düzenlemelerden sözleşme hüküm ve sonuçlarının doğurması ile cayma hakkına ilişkin 6098 sayılı TBK 255/1 maddesi ön ödeme ile taksitli satışlarda da uygulama alanı bulacaktır.

IV. Alıcının defileri

6098 sayılı numaralı TBK 257. maddesi “Alıcı, satıcının taksitle satıştan doğan alacağı ile kendisinin satıcıdan olan alacağını takas etme hakkından önceden feragat edemez. Alacağın devredilmesi durumunda alıcının, satış bedeli alacağına ilişkin def'ileri sınırlanamaz ve ortadan kaldırılamaz .” hükmü ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde de uygulama alanı bulacaktır.

V. Satıcının alacağının devri

6098 sayılı numaralı TBK.m.273 gereğince, taksitle satışta satıcının alacağının devrine ilişkin hükümler ön ödemeli taksitle satış sözleşmesi içinde geçerli olacaktır.

VI. Hâkim tarafından sağlanan ödeme kolaylıkları

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunu 261. madde yargıca, temerrütte bulunan alıcılara düzenlemede öngörölmüş olan koşullar çerçevesinde ödeme de kolaylık sağlayacak kararlar verme yetkisi tanımaktadır. Başka bir ifade ile yargıca alıcı tarafın borçlarını öteleme yetkisi veren bu düzenlemenin amacı, alıcı tarafı temerrüt faizi ve satılanın geri alınması gibi satıcının sert tedbirlerine karşı korumak ve sözleşmeden doğan borcun gelecekte ifa edilmesi olasılığını gözden geçirmektir. Hâkimin müdahale yetkisinin şartları arasında yer alan en temel şart alıcının temerrüde düşmesidir ¹¹⁵ 6502 sayı numaralı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 83. maddesi gereği, bu kanunda düzenleme bulunmadığı durumunda genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Bu nedenle alıcının temerrüdünde hâkimin müdahalesine ilişkin 6098 sayılı TKB'nin 261.maddesi hükmü, 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketicinin temerrüdü durumunda taksitle satış sözleşmeleri için de uygulanacağı gibi ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde de uygulama alanı bulacaktır.

VII. Yetkili, görevli mahkeme ve tahkime ilişkin hükümler

6100 sayı numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 6.madde 1.fıkrası düzenlemesi gereğince ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerine yönelik davalarda genel yetkili olan, davalı gerçek ya da tüzel kişilerin dava açılış zamanındaki ikamet yeri mahkemeleridir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi 4077 sayılı TKHK 23/3 maddesi “ tüketici davaları tüketicinin ikametgâhı mahkemesinde de açılabilir” hükmünü içermekteydi bu düzenleme 6502 sayılı TKHK 73/5 maddesi ile “Tüketici davaları, tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesinde de açılabilir” şeklinde aynen muhafaza edilmiştir. Bu hüküm gereği

¹¹⁵ C.YILMAZ s.474

tüketicilerin taraf olduğu ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde tüketici kendi ikametgâhı mahkemesinde dava açabilecektir. Tüketicinin ikametgâhı mahkemesini de yetkili kılan bu düzenleme ile Hukuk Muhakemeleri Kanununda düzenlenmiş olan yetki kuralları ortadan kaldırılmamıştır. Tüketici, öncelikle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 6.madde 1.fıkrası düzenlemesi gereğince genel yetkiye sahip olan, davalı gerçek ya da tüzel kişilerin dava açılış anındaki ikamet yeri mahkemesinde dava açabilir.

6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunu 262 madde düzenlemesi uyarınca yerleşim yerleri Türkiye’de bulunan alıcıların, taraf olduğu taksitle satış sözleşmelerinden kaynaklı ihtilaflar ile ilgili olarak, yerleşim yeri mahkemesinin yetkisini ortadan kaldıran sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı ve tahkim sözleşmesi yapılamayacağına ilişkin hüküm ön ödemeli taksitle satış sözleşmeleri yönünden de uygulanacaktır.

6100 sayı numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 17. maddesi gereği bir tarafı tüketici olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde yetki sözleşmesi yapılamayacaktır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m 2/1 gereği malvarlıklarını konu alan davalar açısından görevli olan mahkemeler, asliye hukuk mahkemeleridir. Ön ödemeli taksitle satışlara yönelik uyuşmazlıkların ele alındığı davalarda konu, para ya da para ile ölçülebilen şeylerdir. Bu açıdan, ön ödemeli taksitle satışlardan kaynaklanan uyuşmazlıklarda görevli mahkemeler de, asliye hukuk mahkemeleri olacaktır. 6502 sayılı TKHK 73.madde 1.fıkrasında, tüketici işlemlerine ve tüketiciye yönelmiş her türlü uygulamadan kaynaklı uyuşmazlıklar konusunda tüketici mahkemeleri görevli kılınmıştır. Bu düzenleme uyarınca tüketicilerin taraf olduğu ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinden kaynaklı ihtilaflarda tüketici mahkemeleri görevli olacaktır.

Ön ödemeli taksit ile satıma yönelik hükümlerin de taksit ile satışlara uygulandığı bazı durumlar da vardır. 6098 sayı numaralı Türk Borçlar Kanunu 273.madde 2.fıkrasında,

satılanın devredilme zamanı bir yıldan uzun ya da süresi belirli olmayan taksitle satımlarda, alıcı taraf satılan kendisine devredilmeden evvel ödemeleri yapma yükümlülüğü altına girmiş ise, bu durumda ön ödemeli taksitle satışlara yönelik hükümler kıyas yoluyla bu sözleşmelere de uygulanacağı yönünde hüküm yer almaktadır.

SONUÇ:

4077 sayı numaralı kanun olan tüketicinin korunması hakkındaki kanun 6502 sayılı tüketicinin korunması hakkındaki kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte 28.5.2014'ten itibaren yürürlük sahasını kaybetmiştir. Taksitle satış sözleşmesi, satış bedelinin parçalar halinde ödendiği bir satış türüdür.

Taksit ile satışlar tüketicilere, peşin bir şekilde ödeme yapıp almaya imkânları olmayan ürün veya hizmetleri almaya olanak sağlamaları, tüketicileri zorunlu bir şekilde tasarrufa yönlendirmeleri, bu şekilde sürümün ve üretimin de artmasına olanak sağlamaları açısından faydalıdır. Bunun yanında, tüketicileri kazançlarından daha fazla harcama yapmaya yönlendirmeleri ve taksit ödemelerini yapamayan tüketicilerin zor durumlara düşürmelerine neden olmaları açısından sakınca içermektedirler.

4077 sayı numaralı TKHK 6A.maddesinde düzenleme altına alınan taksitle satış sözleşmesi, 6502 sayı numaralı kanunda 17 ve 21. maddeler arasında düzenleme altına alınmıştır. 4077 sayılı yasa tüketicinin korunması açısından oldukça sınırlı düzenlemeler içermekteydi 6502 sayılı TKHK daha kapsamlı ve koruyucu hükümler getirmiştir. Gerek 4077 sayılı gerekse 6502 sayılı kanunun temel amacı adlarında da anlaşılacağı üzer satıcıya karşı zayıf konumda olan tüketicinin korunmasıdır.

6502 sayı numaralı TKHK, taksitle satış sözleşmeleri ile ilgili olarak bir takım yenilikler getirmiştir. Ancak bir takım hususlar da 4077 sayılı kanun döneminde olduğu gibi düzenleme altına alınmayarak eksik bırakılmıştır.

TKHK'nin 83/1.maddesinde de düzenlendiği gibi, daha sonra yürürlüğe giren özel kanun olması hasebiyle Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda taksitle satış sözleşmelerine yönelik düzenleme olamayan durumlarda, Türk Borçlar Kanunun taksitle satış sözleşmeleriyle ilgili düzenlemeleri uygulanacaktır

Taksitle satış sözleşmesi doktrinde esnek geçersizlik olarak tanımlanan şekilde geçerlilik şartı olarak yazılı şekle bağlanmış olmakla birlikte yazılı şekle uyulmaması nedeniyle sözleşme geçersiz olmasa dahi bu eksikliğin tüketicinin aleyhine olacak şekilde satıcı veya sağlayıcı tarafından ileri süremeyeceği düzenleme altına alınmıştır.

4077 sayılı TKHK’de tüketicinin temerrüdü halinde satıcı veya sağlayıcının hangi şartlar altında sözleşmeden dönme hakkı olduğu düzenlenmemiştir aynı şekilde 6502 sayılı TKHK’de tüketicinin temerrüdü halinde satıcı veya sağlayıcının hangi şartlar altında sözleşmeden dönme hakkı olduğu düzenleme altına alınmamıştır. 6502 sayılı TKHK madde 83 gereği 6098 sayılı TBK’nin madde 259/2 şartları tüketici işlemlerinde de uygulanacaktır. Ancak tüketici hukukunun genel prensibi olan tüketicinin korunması ilkesi gereği bu konuda açıklık

bırakılması ve konuyla ilgili genel hükümlerin uygulanmak zorunda kalınması kanımızca isabetli olmamıştır.

6502 sayı numaralı kanun 4077 sayı numaralı kanuna kıyasla cayma hakkı kapsamını daha geniş tutmuştur. Bu çerçevede taksitle satış sözleşmeleri ile ilgili olarak daha önce bulunmayan 7 gün içinde cayma imkânı sağlamıştır. Bu düzenleme uygulama açısından oldukça olumlu olmuştur.

Ön ödemeli satış sözleşmeleri ilk defa hukukumuzda 6098 sayılı TBK’de düzenlenmiştir. Ön ödemeli taksitle satışta, alıcı taşınır nitelikte bir malın satış karşılığını önceden parça parça ödeme yükümlülüğü altına girerken, satıcı bedel tamamen ödendikten sonra satılanı alıcıya devretme yükümlülüğü altına girer. 6098 sayılı TBK’de Ön ödemeli satışların taksitle satış sözleşmesinde olduğu gibi en önemli yararı ekonomik canlanmaya katkı sağlaması ve ekonomik düzeyi itibarı ile tüketicilerin ulaşamayacakları bir takım mal ve hizmetlere ulaşmasını sağlamasıdır. Ön ödemeli satışlar ile insanlar normal şartlarda ulaşamayacakları mal ve hizmetlere ulaşabilir böylece alıcı kesim genişler ve ekonomik canlanma sağlanır.

Ön ödemeli satışlar konusunun tüketici hukuku bakımından önemi özellikle ön ödemeli konut sözleşmelerinde ortaya çıkmaktadır. 4077 sayılı TKHK 7.maddesinde “Kampanyalı Satışlar” başlığı altında genel olarak düzenlendiği kabul edilen ve uygulamada maketten satış veya sat-yap olarak adlandırılan bir sözleşme türünden bahsedilmekteydi, 6502 sayılı TKHK’de ön ödemeli konut satış sözleşmeleri oldukça ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Ön ödemeli satış sözleşmesi ve taksitle satış sözleşmesi arasında temel ve en önemli

fark ortaya çıkış sebepleridir. Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinin ortaya çıkış sebebi, taksitle satışta satıcı açısından oluşması muhtemel sakınca ve risklerini gidermektir. Çünkü satıcı bu sözleşmede kısım kısım olmak üzere önce bedeli almakta sonrasında sözleşme konusu taşınır malı teslim etmektedir. Taksitle satışın ortaya çıkış sebebi ise, ekonomik olarak yeterli gücü olamayan alıcıya bedeli taksitli olarak ödemek ve ihtiyaç duyduğu üründen hemen istifade olanağı tanımaktır.

Taksitle satışa ilişkin düzenlemelerden yasal temsilcinin rızası, sözleşme hüküm ve sonuçlarının ortaya çıkması, geri almaya ilişkin irade açıklaması, alıcının defileri, satıcı

alacağının devri, yargıç tarafından kararlaştırılan ödeme kolaylıkları, yetkili mahkeme ile tahkime ilişkin olanları ön ödemeli taksitle satışlarda da uygulanacaktır.

Türk Borçlar Kanunu 273. maddesi satılanın devir süresinin bir yıldan fazla ya da süresi belirli olmayan taksitle satışlar için alıcı, satılan devredilmeden önce ödeme yapma yükümlülüğü altına girmiş ise, bu durumda ön ödemeli taksitle satışlarla ilgili hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı yönünde ki hükmü gereği ön ödemeli taksitle satıma ilişkin çoğu hüküm taksitle satış sözleşmesinde de uygulanacaktır.

KAYNAKÇA

AKÇAAL Mehmet. Borçlar Kanununa Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi TBB Dergisi 2014 (110)

AKİPEK Şebnem, Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi, Ankara,1999

AKÜNAL Teoman, “Mukayeseli hukukta taksitle satım sözleşmelerinde alıcıyı korumaya yönelik tedbirler”, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Mukayeseli Hukuk Araştırmalı Dergisi, Sayı :9,1972

ANTALYA Gökhan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümleri, C. 1, İstanbul, 2012

ARAL Fahrettin, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Ankara 2007

ASLAN, İ. Yılmaz, En Son Değişiklikler ve Yargıtay Kararları Işığında Tüketici Hukuku, 3. Basım, Bursa, 2006

ASLANOVA Kemale, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi ,(5), 2, 2012, 88-102

AYDOĞDU Murat, Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara, 2015

BAYKAN Renan, Türkiye’de Tüketicinin Korunması Tedbirleri Öneriler ve Ekonomik Etkileri, İstanbul Ticaret Odası Yayın no : 1996-23, Nisan 1996

EREN Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümleri,14. Basım, Ankara, 2012,

GÜMÜŞ Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt-1. 3. Basım. İstanbul,2013

HATEMİ H./ GÖKYAYLA E. ,Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2. Basım, İstanbul, 2012

İNCEOĞLU Murat, Taksitle Satımlarda Tüketicinin Korunması. İstanbul,1998

KARA İlhan, Tüketici Hukuku, Ankara, 2015

KARA İlhan, s.855 “ Oğuzman, M. Kemal/ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler İstanbul-2009 s120”

KARAHASAN MUSTAFA REŞİT Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler,4. Cilt, Ankara,1992

KILIÇOĞLU Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler,18. Basım, Ankara,2014

KORUCU YAVUZ, Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi, Türk Borçlar Kanununa Göre Taksitle Satım Ve Ön Ödemeli Taksitle Satım Sözleşmeleri, Erzincan,2012

OĞUZMAN Kemal/ ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, 10. Basım, İstanbul, 2012

OZANOĞLU Hasan. , Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi, Ankara, Banka ve Ticaret. Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1999

ÖZVERİM Feray, Merkez Bankasının Taksitli Satışlar Üzerindeki Rolü, Düzenlemeler Ve Tüketici Kredileri, Taksitli Satışlar Finansman Ortaklıkları Ve Tüketici Kredileri İstanbul Ticaret odası yayın no: 1988-5,İstanbul, 1988

SOLAKOĞLU Cengiz, Taksitli Satışlarda Bugünkü Düzen ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Taksitli Satışlar Finansman Ortaklıkları Ve Tüketici Kredileri İstanbul Ticaret Odası yayın no: 1988-5,İstanbul, 1988

REİSOĞLU Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Basım, İstanbul, 2012

TANDOĞAN Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt: 1/1. İstanbul,2008

UYGUR TURGUT, Açıklamalı içtihatlı Borçlar Kanunu Özel Borç ilişkileri, 3. Cilt, Ankara, 1991

UZUNALLI EROĞLU Sevilay, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 25048. Cilt: 6, Sayı: 1, 2004

ÜLGEN Hüseyin/ HELVACI Mehmet/ KENDİGELEN Abuzer/ KAYA Arslan: Kıymetli Evrak Hukuku, Sekizinci Bası, İstanbul 2013

ÜNLÜTEPE Mustafa, Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Taksitle Satım Sözleşmesi, İstanbul, Şubat 2011

ÜSTÜNDAĞ Saim, Medeni Yargılama Hukuku, C. I, 7. Basım, İstanbul, 2000

YAVUZ Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 5. Basım, İstanbul, 1997

YAVUZ Cevdet-ÖZEN Burak, Borçlar Hukuku Dersleri(Özel Hükümler), 4. Bası, İstanbul, 2006.

YILMAZ Canan, 6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi, Prof. Dr. Cevdet YAVUZ'a Armağan, Marmara Üniversitesi Yayınları, 2011

ZEVKLİLER Aydın- AYDOĞDU Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara, 2004

ZEVKLİLER Aydın-AYDOĞDU Murat-PETEK Hasan, Özel Borç İlişkileri, 6. Bası, Ankara, 1998

ZEVKLİLER Aydın / HAVUTÇU Ayşe, Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, 2007